

చైతన్య మాసపత్రిక

chaitanyamaanavi

సంపుటి : 12

సంచిక : 9

హైదరాబాద్, సెప్టెంబర్, 2017

44 పేజీలు 10 రూ॥లు

హింసా సంస్కృతి రాజ్యంలో
అక్షరాన్ని ఆయుధంగా
సమతా విలువల సారథిగా
నిర్మింపజేసే పోరాడిన గాల్...
నీ జీవితమే మాకు స్ఫూర్తి

శ్రీధాంజలి

కామ్రేడ్
నాగళ్ళ రాజేశ్వరమ్మ

నాగళ్ళ రాజేశ్వరమ్మగారి ప్రథమ వర్ధంతి సభలో నివాళులర్పిస్తున్న సిపిఎం రాష్ట్ర కార్యదర్శి పి.మధు

వర్ధంతి సభకు హాజరైన అభిమానులు, బంధుమిత్రులు

జోహార్లమ్మా... గౌరీలంకేష్

మానవ వికాసం కోసం జ్ఞానదీపాలు వెలిగిద్దాం!

గౌరీలంకేష్ను ఎందుకు చంపారు? ఆమె హత్య వల్ల ఎవరికి లాభం కలుగుతుంది? ఏ ప్రయోజనాలకోసం ఆమె హత్య జరిగింది? ఆమె మరణాన్ని పండుగ చేసుకుంటున్నది ఎవరు? ఎవరు కుట్రపన్నారో, ఎవరు చంపారో పోలీసులే తేల్చాలి. ఆమె పీడిత ప్రజల విముక్తి భావజాలానికి వారసురాలు, ఒక సిద్ధాంతానికి మూర్తిమత్వం. ఆమెను హతమార్చడానికి పూనుకోవడం అంటే ఒక సిద్ధాంతాన్ని హతమార్చడం. అభ్యదయ భావజాలం కలిగినవాళ్ల నోళ్లు మూయించాలనుకోవడం.

నిజాయితీ కలిగిన జర్నలిస్టుగా ఆమె రాతలకే పరిమితం కాలేదు, సాహసోపేతమయిన ఉద్యమకార్యకర్త. హిందూత్వ రాజకీయాలను ఆమె వ్యరేకించింది. 'కౌము సౌహార్ద వేదిక'ను ఏర్పాటు చేసి మత సామరస్యం కోసం కృషి చేసింది. దీంతో సంఘపరివార్ శక్తులు ఆమెకు హెచ్చరికలు జారీ చేశాయి. బిజెపి ఎంపి ఒకరు నగల వ్యాపారిని మోసం చేసిన వార్తపై హైకోర్టులో కేసు నడుస్తోంది. భయపెట్టి సాక్ష్యాలను వమ్ము చేసిన తీరును ఆమె కోర్టు దృష్టికి తెచ్చే ప్రయత్నంలో ఉంది.

ఇలాంటి హత్య కేసుల్లో వాస్తవాలను వెలికి తీస్తారని, నిదితులను పట్టుకుంటారని విశ్వసించలేము, గత చరిత్రే ఇందుకు కారణం.

సామాజిక మాద్యమాల్లో ఆమెను నిందిస్తూ, అవమానపరుస్తూ పోస్టింగులు పెడుతున్నది బిజెపి శ్రేణులు, మోడీ అనుచరులే. నితీష్ కుమార్ నిజాయితీని నిమిషాల్లో ప్రశంసించిన మోడీ గారికి హత్యపై స్పందించడానికి మనుసు అంగీకరించలేదు. మనసులోని భావాలను పైకి చెబితే సమాజంలో చెల్లుబాటు కావడం కష్టం అని ఆయన భావించి ఉండవచ్చు. శాస్త్రీయ ఆలోచనల్ని, హేతువాద భావజాలాన్ని ప్రచారం చేస్తున్న ధబోల్కర్, పన్నారే, కల్బుర్గి, ఇప్పుడు గౌరీని హత్య చేయడం వెనుక శాస్త్రీయ ధృక్పథాన్ని హత్య చేసేలక్ష్యమే ఉంది. మన రాజ్యాంగ లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా పని చేస్తున్న ధీరోదాత్తులను, మేధావులను సహించలేని వారి క్రూరత్వానికి ఈ హత్యలు నిదర్శనం.

తండ్రి వారసత్వాన్ని, భారతీయ తాత్విక పరంపరను కొనసాగిస్తున్న గౌరీలంకేష్, హిందూత్వలో భాగమయిన , వివక్షను, కులాన్ని ప్రశ్నించిన బసవన్న తత్వాన్ని అనుసరిస్తున్నారు. దళితులకు, మైనారిటీలకు, మహిళలకు అండగా నిలిచారు, వామపక్షభావజాలాన్ని పుణికిపుచ్చుకున్నారు. వ్యక్తి గతమయి మత విశ్వాసాలను రాజకీయాల్లోకి చొప్పించడాన్ని ఆమె వ్యతిరేకించారు. మంగుళూరులో చర్చిలపై జరిగిన దాడలను నిరసించారు. బాబా బుడాగిరిని వివాదాస్పదం చేయడాన్ని నిరసించారు. బ్రిటిష్ వారికి ఎదురు నిలిచి పోరాడిన టిప్పు సుల్తాన్ను పక్కన పెట్టడాన్ని ప్రశ్నించారు.

లంకేష్ పేరును విస్తృతంగా పెట్టుకున్న జన సంస్కృతిలో భాగం గౌరీ. ఒకే మతం, ఒకే దేవుడు అంటూ సాగించే ప్రచారానికి శివభక్తుడయిన రావణుణ్ణి పూజించడం, గౌరిని, దుర్గను, పార్వతిని, భవానీని, శక్తిని ఆహ్వానించడం పురుషాధిక్య హిందూ సిద్ధాంతానికి సవాల్.

ఆ సవాల్ను స్వీకరించి, తాత్విక చర్చల్లో, కార్యాచరణలో ప్రజల మనసులను గెలుచుకునే ధైర్యం హిందూత్వ శక్తులకు లేదు. అందుకే భౌతిక నిర్మూలనకు పూనుకుంటున్నారు. ఆయుధాల్ని నమ్ముకుంటున్నారు. గాడ్సే వారసత్వానికి ప్రతినిధులు వారు. గాడ్సేని కీర్తించే శక్తులే ఇటువంటి హత్యలను ప్రేరేపిస్తున్నాయి. కొన్ని హిందూ మత సంస్థలు పనిగట్టుకుని యువతలో విద్వేష భావజాలాన్ని పెంచుతున్నాయి. హత్యలకు అవసరమయిన పథకాలను రచిస్తున్నాయి. రాజ్యం అండదండలతో చెలరేగి పోతున్నాయి.

కాలాన్ని వెనక్కి తిప్పడం ఎవరివల్లా కాదు. చీకటి నుంచి వెలుగులోకి, అజ్ఞానం నుంచి విజ్ఞానంలోకి, దోపిడి, బానిసత్వం నుంచి స్వేచ్ఛ వైపుకు, అసమానతలనుంచి సమానత్వం వైపుకు మానవ సమాజం మహాప్రస్థానం సాగిస్తోంది. గాంధీని చంపినా ఆయన కోరుకున్న హిందూ-ముస్లిం ఐక్యతా కాంక్ష చనిపోలేదు. ధబోల్కర్ను మట్టు పెట్టినా శాస్త్రీయ ఆలోచనలు ఆగిపోలేదు, కల్బుర్గి హత్య మేధావుల్లో భయ ప్రకంపనలు సృష్టించలేదు. గౌరీ లంకేష్ మరణంతో మేమూ! గౌరీ లంకేష్ లమేనంటూ యువత కదులుతోంది, కదంతొక్కుతోంది. అందరం కలిసి శత్రువు మీద పోరాడుదాం! అన్న ఆమె చివరి ఆక్షాంక్షను అందుకుందాం! అదే ఆమెకు మనమిచ్చే నివాళి.

భూ మండలాన్ని ఏలే చక్రవర్తి నుండి
జగదేకసుందరి వరకు ఎవరైనా సరే
కాలం గాలానికి చిక్కాల్సిందే..
తనువు మీద కాలం చేసే గాయాలను
మోయవలసిందే..

చైతన్య మాసవి

ఈ సంచికలో

అధ్యయిజర్ బోర్డు

వేములపల్లి సత్యవతి
డాక్టర్ బి. విజయభారతి
డాక్టర్ శిలాలోలిత

విద్యా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం

చిరునామా :

విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం,
1-1-9/10 జవహర్ నగర్,
హైదరాబాద్-20
ఫోన్, 9490098620

E-mail : Chaitanyamanavi@gmail.com

fb : aidwaap

Blog : aidwaap@blockspot.com

సంపాదకులు

డి.రమాదేవి

సంపాదక వర్గం

కె. స్వరూపరాణి

బి. ప్రభావతి

మేనేజర్: ఎం. సుధ

ప్రజాశక్తి డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్,

బ్లాక్ నెం: 21/1 ఎంహెచ్ భవన్,
అజమాబాద్ ఇండస్ట్రియల్ ఏరియా,
హైదరాబాద్ -20

పోస్టల్ చందా

సంవత్సరానికి రూ : 200/-

విడిప్రతి వెల రూ : 10/-

తీర్పు

వ్యాసం

సమకాలీనం

కథ

సీరియల్

వ్యాసం

ఆరోగ్యం

చట్టాలు

గిరిజనం

సాహసం

కథ

వ్యాసం

సినిమా సమీక్ష

కేస్ స్టడీ

కథ

ఉద్యమవార్తలు

తలాక్కు తలాక్ చెప్పిన సుప్రీం తీర్పు 5

సోషలిస్టు దేశాల్లోనే మహిళలకు

నిజమైన సాధికారత - పి.మురళీకృష్ణ 6

అవసరమా? - పోపూరి పుష్పాదేవి 8

ముసుగు - ఎం.ప్రగతి 10

మరో అమ్మ : పశ్చిమ వర్జీనియాలో విజయం... 13

పాలకుల ప్రణామాలే బాబాల

ఆరాచ(జ)కాలకు ఆశీస్సులు - కె.స్వరూపరాణి..... 16

ఆడపిల్లయితే..అబార్షనేనా..? - డాక్టర్. సీహెచ్.ఎస్.చలం... 18

మహిళా ఉద్యమ నిర్మాత రాజేశ్వరమ్మ గారికి

ప్రథమ వర్ధంతి నివాళులు - కె.స్వరూపరాణి 20

కాగితాల మడతల్లో

మహిళా చట్టాలు - బి.వేణుకుమారి 22

స్వాతంత్ర్యమా...మా కేవి? నీ ఫలితాలు! - కుంచం సుజాత..24

ఆధునిక మహిళ వర్ణిక 25

ఫణియమ్మ - డాక్టర్ కాళిదాసు పురుషోత్తం 26

వాణ్ణే కంటే పోలా? 28

ఫిదా - ఒ.కృష్ణవేణి 30

ప్రేమ పాశానికి మాతృత్వం బలైంది! - కె.శారద 31

వేగు చుక్కలు... వెలుతురు పిట్టలు - పి.సత్యవతి 32

ఉద్యమాల బాటలో..... 35

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల అభిప్రాయాలు
మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మానవి సంపాదక వర్గం
ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు.
- ఎడిటర్

PRINTED AND PUBLISHED BY D. RAMA DEVI, AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM, PRINTED AT PRAJASAKTI
DAILY PRINTING PRESS, M.H. BHAVAN, PLOT NO. 21/1, AZAMABAD INDUSTRIAL AREA, HYDERABAD-500020,
TELANGANA STATE. PUBLISHED AT AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM AIDWA STATE OFFICE 1-1-9/10,
JAWAHAR NAGAR. HYDERABAD-500020, TELANGANA STATE. EDITOR: D. RAMA DEVI. R.NO. APTEL/2006-20000

తీర్పు

తలాక్కు తలాక్ చెప్పిన సుప్రీం తీర్పు

బి. విజయభారతి

ఎట్టకేలకు ముస్లిం మహిళలకు ఒక తీవ్ర వేదన నుంచి ఉపశమనం లభించింది. భార్య ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం లేకుండా మూడు సార్లు తలాక్ చెప్పి భర్త ఆమెను వదిలించుకోవడాన్ని చట్టవిరుద్ధంగా సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఇది మత విరుద్ధం అని ఇప్పుడు ఎందరో చెబుతున్నారు. ఖురాన్ చదివిన మహిళలు ఈ మాట ఎప్పుడో చెప్పారు. “ఖురాన్ను చదవండి అరబిక్లో ఉన్న అనలు ఖురాన్ నూ పరిశీలించండి. ఈ సంగతులు ఖురాన్లో లేవు. మహిళలు గుడ్డిగా అందరి మాటలూ నమ్మకూడదు” అంటూ ఇటీవల మాజీ ఉపరాష్ట్రపతి సతీమణి సల్మా అన్సారీ ముస్లిం మహిళలకు పిలుపునిచ్చారు.

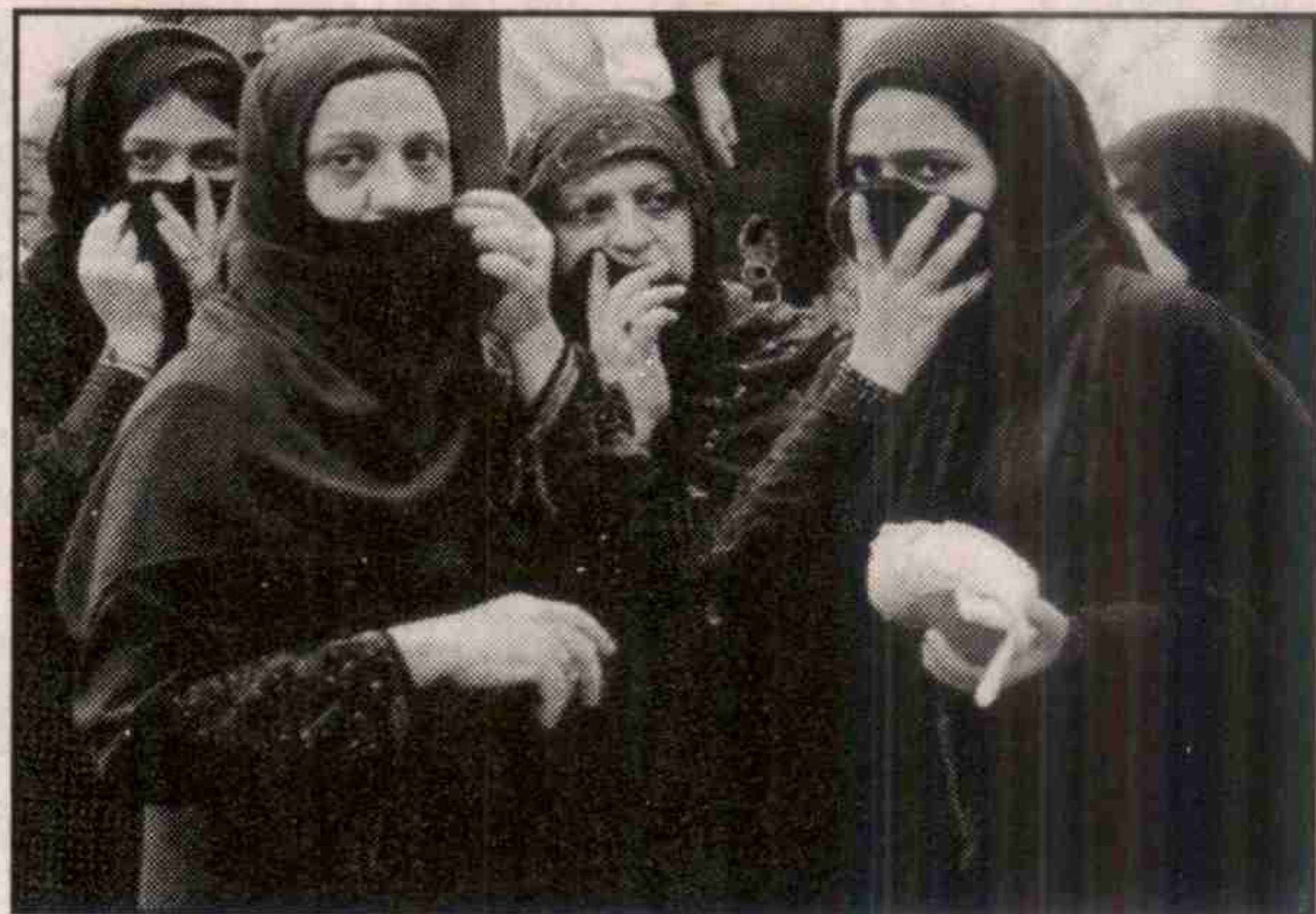
త్రిపుల్ తలాక్ స్వార్థపర శక్తులు ప్రవేశపెట్టిన పద్ధతి. మహమ్మద్ చెప్పిన జీవన రీతులకు ఇది విరుద్ధం. దీనిని ప్రచారం చేయటానికి పురుష ప్రపంచం ఎన్నో ఎత్తుగడలు వేసింది. ఒకేసారి మూడు పర్యాయాలు చెప్పాలా, భిన్న సందర్భాల్లో మూడుసార్లు చెప్పి ఉండాలా అనే చర్చ లేవనెత్తి వివాదాలు సృష్టించి ఈ పద్ధతి పదిమంది మనస్సుల్లో నాటుకుని బలపడేలా చేసింది. ‘భారతీయ ముస్లిం మహిళా ఆందోళనా సంస్థ’ సర్వే ప్రకారం ప్రతి 11 మంది ముస్లిం మహిళల్లో ఒకరు తలాక్ వల్ల బాధ పడుతున్నారు. వాస్తవానికి మహమ్మదీయ మతంలో స్త్రీలకు ఎన్నో హక్కులున్నాయి. భారతదేశాన్ని బ్రిటీష్ పాలకులు పాలించిన కాలంలో వారు తమ ఉనికిని పాలనాధికారాన్నీ కాపాడుకోవటం కోసం మన దేశంలోని మత వ్యవహారాల్లో ఎక్కువగా జోక్యం చేసుకోలేదు. భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన అనంతరం కామన్ సివిల్ కోడ్ ప్రవేశపెట్టాలని పలువురు ప్రయత్నించినా

ఎప్పటికప్పుడు మత పెద్దల నిరసనలతో ఆ ప్రయత్నాలు కార్యరూపం దాల్చలేదు. డా. బి.ఆర్.అంబేద్కర్ న్యాయశాఖామంత్రిగా ఉన్న సమయంలో ‘హిందూకోడ్ బిల్లు’ పేరిట దేశంలోని ప్రజలందరికీ వర్తించే న్యాయసూత్రాలు అమల్లోకి తేవాలనే ప్రయత్నాన్ని ఆనాటి నాయకులు

చాలామంది వ్యతిరేకించారు. హిందువులంటే ఎవరు? అనే ప్రశ్నలూ మొదలయ్యాయి. పంజాబ్ ప్రాంతాలను బిల్లు పరిధి నుంచి మినహాయించాలని కొందరు, తమకు దీనిని వర్తింపజేయొద్దని మరి కొన్ని వర్గాల వారూ అడ్డుపడ్డారు. ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టినదే అయినా అధికార పార్టీ ప్రముఖులే దీనిని వ్యతిరేకించారు. సుప్రీం నిర్ణయాన్ని ఇప్పుడు అందరూ ఆమోదించి తీరవలసిన పరిస్థితులు దేశంలో ఉత్పన్నమయినందుకు మనం సంతోషించాలి.

హిందూ మహిళల కంటే మహమ్మదీయ మహిళలకు ఆస్తి హక్కు విషయంలో ఎక్కువ సౌకర్యాలున్నాయనీ ఆ సౌకర్యాలను తమ హిందూ సోదరీమణులకూ వర్తించేలా హిందూ కోడ్కు మద్దతు ఇవ్వాలని అప్పట్లో శ్రీమతి దుర్గాబాయి తమ సహ ముస్లిం పార్లమెంటు సభ్యులను అభ్యర్థించారు. అయినప్పటికీ హిందూ భావజాలాన్ని, పితృ స్వామ్యాన్నీ నిలబెట్టుకునే క్రమంలో అధికారపార్టీ హిందూ నాయకులు ముస్లిం సహచరులను తమవైపుకు తిప్పుకున్నారు.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా మహిళలు నేడు అన్ని రంగాల్లోనూ ప్రవేశిస్తున్నారు. ముఖ్యంగా ముస్లిం మహిళలు కట్టుబాట్లను

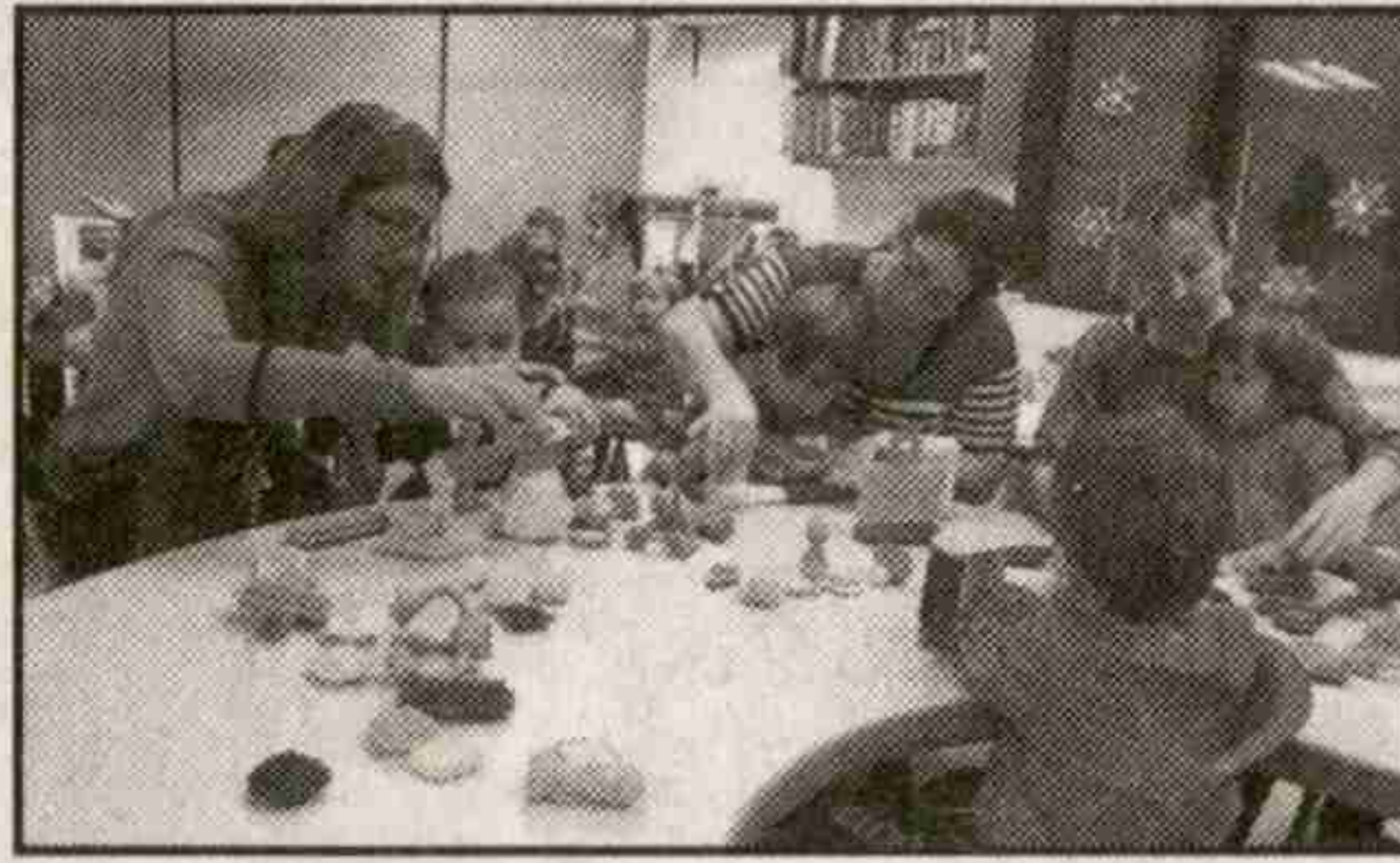
తెంచుకుని ఉద్యోగాలు చేయడానికి ముందు కొస్తున్నారు. కాశ్మీర్లో పోలీసు ఉద్యోగాల పట్ల కూడా మహిళలు ఆసక్తి చూపుతున్నారు. గత జులైలో లేహి, దార్గిలలో పోలీసు శిక్షణకు అర్హత సాధించిన 1409 మందిలో 299 మంది మహిళలే కావడం విశేషం.. కానిస్టేబుల్ ఉద్యోగాలకు మహిళల నుంచి దరఖాస్తులు వెల్లువెత్తుతున్నాయి. తమ కుటుంబాలకు ఆర్థికంగా తోడ్పడటానికీ, చెల్లెళ్లను, అన్నదమ్ములను చదివించడానికీ ఈ ఉద్యోగాలు ఉపయోగ పడడంతోపాటు తమకు గౌరవాన్నీ, భద్రతనూ ఇస్తాయని వారు నమ్ముతున్నారు.

త్రిపుల్ తలాక్లు చెల్లవనే సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయం మహిళలందరికీ ఎంతో ఊరటనిస్తుంది. తరచి చూస్తే సీతకు రాముడు త్రిపుల్ తలాక్ ఇచ్చాడా అనే సందేహం కలుగక మానదు. రావణ వధానంతరం ప్రముఖుల సమక్షంలో ప్రత్యక్షంగా ఒకసారి, లక్ష్మణుని ద్వారా వరోక్షంగా రెండోసారి, పిల్లలను వెంటబెట్టుకుని వచ్చినప్పుడు మూడోసారి సఖా మధ్యంలోనూ తలాక్ చెప్పిన రాముడు (ఖురాన్లో లేనప్పటికీ) దేశాచారాన్ని పాటించి ఉంటాడా? ఇది పరమత సహనం కంటే మూఢాకులు ఎక్కువే. అయినా, సీత తరపున మనం పిల్ వేయటానికి వీలుందా?

నేడు దేశంలో మహిళలకు సాధికారత సాధించాలని పెద్ద చర్చ జరుగుతుంది. సాధికారత అంటే ఏమిటి? అనే దాన్ని మొదట అర్థం చేసుకోవాలి. మహిళలకు సమాజంలో, కుటుంబంలో సంపూర్ణ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం ఉండాలి. సామాజిక ఉత్పత్తిలో పురుషులతో సమానమైన స్థానం పొందాలి. కుటుంబ శ్రమలో సమాన భాగస్వామ్యం ఉండాలి. లేదా మహిళ కుటుంబ శ్రమ నుండి ఉపాధి విముక్తి జరగాలి. ప్రభుత్వ పాలనలో, రాజకీయాల్లో సమాన ప్రాతినిధ్యం సాధించాలి. ఉపాధి, విద్య, వైద్యం, క్రీడ సాంస్కృతిక ఆధ్యాత్మిక రంగాలన్నిటా ఎటువంటి వివక్షత ఉండరాదు. శారీరక, లైంగిక వేధింపులు లేకుండా సంపూర్ణ గౌరవం పొందాలి. ప్రపంచంలో 200 దేశాలుండగా సోషలిస్టు వ్యవస్థను అనుసరిస్తున్న దేశాల్లోనే మహిళలకు నిజమైన సాధికారత హక్కులు లభిస్తున్నాయి.

1917లో సోవియట్ యూనియన్లో సోషలిస్టు విప్లవం విజయం సాధించింది. నవంబరు 7న ప్రభుత్వం అధికారం స్వీకరించింది. నవంబరు 11న జారీ చేసిన చట్టం ద్వారా రాత్రి వేళల్లో మహిళల పనిని నిషేధించింది. నవంబరు 14న సమాన పనికి సమాన వేతనం ప్రకటించింది. ప్రభుత్వ ఖర్చుతో ప్రసూతి సౌకర్యాలను కల్పించింది. సామాజిక ఉత్పత్తిలో సమాన స్థానం పొందాలంటే ప్రతి మహిళ విద్యావంతురాలు కావాలి. అప్పటికి అక్షరాస్యత దేశంలో 20 శాతం మాత్రమే ఉంది. తజికిస్థాన్, కిర్గిస్థాన్ లాంటి రాష్ట్రాల్లో అత్యల్పంగా 2, 3 శాతం ఉంది. 7 సంవత్సర ముల నిర్బంధ విద్యను ప్రవేశపెట్టి 1939 నాటికి మహిళా నిరక్షరాస్యతను నిర్మూలించారు. 1970 నాటికి పురుషులు 99.8 శాతం మహిళలు

99.7 శాతంతో సంపూర్ణ అక్షరాస్యత సాధించారు. 70 సంవత్సరాలు పూర్తి అయినా దేశంలో 74శాతం ఏ.పి.లో 67శాతం అక్షరాస్యత ఉంది. మహిళల్లో 58శాతం మాత్రమే అక్షరాస్యత ఉంది. మన దేశంలో కర్నూలు జిల్లాలో 10 మండలాల్లో

విధంగా ఉపాధి సాధించారు. గ్రామాల్లో 2 కోట్ల మంది మహిళలకు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల్లో ఉపాధి కల్పించారు. ప్రతి స్త్రీకి ఉద్యోగం కల్పించడంతో 1930 నాటికే చివరి ఎంప్లాయ్మెంట్ ఎక్స్‌జెనిని మూసి వేశారు. ఇంట్లో వంటపని, పిల్లల పెంపకం, భర్త వృద్ధులకు సేవలు, బంధువుల సేవలు, బట్టలు ఉతకడం, ఇంటి చాకిరీ మొదలైనవి మహిళలకు అదనపు భారంగా ఉన్నాయి. వెలకట్టలేని శ్రమ ఇది. సమానత్వాన్ని, స్వేచ్ఛను హరిస్తున్న చాకిరీ ఇది. ఈ పని

1935 నాటికే ఇంజనీర్లు, వైద్యులు, శాస్త్రవేత్తల్లో 50 శాతం మహిళలు చేరుకున్నారు. ప్రపంచంలో సోవియట్ జనాభా 7 శాతం ఉండగా, ప్రపంచ డాక్టర్లలో 25 శాతం, ప్రపంచ పరిశోధనా విద్యార్థుల్లో 33 శాతానికి పెరిగారు. 1963లో వాలంటినా తెరిస్కోవా అంతరిక్షంలోకి అడుగిడిన తొలి మహిళగా రికార్డు సృష్టించింది. చదువు పూర్తికాగానే ఆ విద్యా సంస్థ నుండే ఉద్యోగంలోకి ప్రవేశించే విధంగా ఉపాధి సాధించారు. గ్రామాల్లో 2 కోట్ల మంది మహిళలకు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల్లో ఉపాధి కల్పించారు. ప్రతి స్త్రీకి ఉద్యోగం కల్పించడంతో 1930 నాటికే చివరి ఎంప్లాయ్మెంట్ ఎక్స్‌జెనిని మూసివేశారు. ఇంట్లో వంటపని, పిల్లల పెంపకం, భర్త వృద్ధులకు సేవలు, బంధువుల సేవలు, బట్టలు ఉతకడం, ఇంటి చాకిరీ మొదలైనవి మహిళలకు అదనపు భారంగా ఉన్నాయి.

నేటికీ మహిళా అక్షరాస్యత నూటికి 25, 35 మాత్రమే ఉంది.

1935 నాటికే ఇంజనీర్లు, వైద్యులు, శాస్త్రవేత్తల్లో 50 శాతం మహిళలు చేరుకున్నారు. ప్రపంచంలో సోవియట్ జనాభా 7 శాతం ఉండగా, ప్రపంచ డాక్టర్లలో 25 శాతం, ప్రపంచ పరిశోధనా విద్యార్థుల్లో 33 శాతానికి పెరిగారు. 1963లో వాలంటినా తెరిస్కోవా అంతరిక్షంలోకి అడుగిడిన తొలి మహిళగా రికార్డు సృష్టించింది. చదువు పూర్తికాగానే ఆ విద్యా సంస్థ నుండే ఉద్యోగంలోకి ప్రవేశించే

నుండి విముక్తి చేయడానికి ప్రతి కర్మాగారం, ఆఫీసు, వ్యవసాయ క్షేత్రం, ప్రతి ఆవాసంలో శిశు సంరక్షణ కేంద్రాలు స్థాపించారు. ప్రతి ఉత్పత్తి ప్రదేశంలో భోజన ఏర్పాట్లు చేశారు. బట్టలు ఉతికే లాండ్రీలు, ఇల్లు ఊడ్చే యంత్రాలు ఇంకా పలు స్థానిక సౌకర్యాలు పెద్దఎత్తున కల్పించారు. వీటి వలన దశాబ్దాల తరబడి మహిళలను బంధించిన సాంప్రదాయాలు, కట్టుబాట్లు బద్దలయ్యాయి.

22 సంవత్సరాలు సోవియట్ యూనియన్లో ఉండి నేడు నెదర్లాండ్స్లో నివసిస్తున్న ఇరినామాలెంకో సోషలిస్టు వ్యవస్థ

అంటే మహిళలు పిల్లలకు ప్రత్యేక హక్కులున్న వ్యవస్థ అని పేర్కొన్నది. పిల్లలకు చదువు, సంగీతం, ఆటలు, పుస్తకాలు, పిల్లల థియేటర్లు, క్లబ్బులు, ఎగ్జిబిషన్లు బట్టలు, బూట్లు, మొదలైనవన్నీ ఉచితంగా లేదా నామమాత్రపు ధరలో అందజేస్తారని మొట్టమొదటి సోషలిస్టు రాజ్యమైన సోవియట్ యూనియన్ మహిళలు సాధికారత సాధించడానికి అనుసరించిన మౌలికమైన ఈ విధానాలను తరతమ భేదాల్లో చైనా, క్యూబా, వియత్నాం సోషలిస్టు దేశాలు అమలు జరిపాయి. అసాధారణ ఫలితాలు సాధించాయి.

1949లో చైనా విముక్తి అయ్యింది. నేడు 130 కోట్ల జనాభా గల పెద్ద దేశం. 1949 నాటికి అక్షరాస్యత 10 శాతమే. నేడు ప్రపంచంలో రెండవ అధిక వ్యవస్థగా అభివృద్ధి చెందింది. ఆనాడు స్త్రీల పాదాలు పొడవుగా ఉండరాదని గుడ్డలతో కట్టివేసే మూఢాచారం ఉండేది. నేడు నూరుశాతం మహిళా విద్య, ఉద్యోగం పొందుతున్న దేశంగా మారింది. 30 కోట్ల ఎకరాల సాగుభూమికి గాను 58 కోట్ల టన్నుల ఆహార ధాన్యాలు పండిస్తున్నారు. భారత్లో 40 కోట్ల ఎకరాలకు 27 కోట్ల టన్నుల ఉత్పత్తి మాత్రమే. చైనాలో రైతుల ఆత్మహత్యలు లేవు. ఎకరానికి 117 బస్తాలు ధాన్యం (బస్తాకు 75 కిలోల ధాన్యం) పండించారు.

ప్రపంచంలో ఎక్కువ జనాభా ఉన్న దేశాలు చైనా, భారత్లు. విద్య, వైద్యం, క్రీడలు, ఉపాధి, ఉత్పత్తి, ఆహారం కనీసం జీవన ప్రమాణాల్లో మనదేశానికి అందనంత దూరానికి ఎదిగి అద్భుతమైన అభివృద్ధి సాధించింది. సంవత్సరమునకు తలసరి గుడ్డ వినియోగం చైనాలో 18.5 కిలోలుండగా భారత్లో 2.4 కిలోలు మాత్రమే. 60 సంవత్సరములు దాటిన వృద్ధులు 25 కోట్లు. దేశ జనాభాలో 16 శాతం. 20 వేల కిలోమీటర్ల బుల్లెట్ రైళ్ళ ట్రాక్

వేశారు. 2016 ప్రపంచ ఒలింపిక్ క్రీడలలో 26 బంగారు పతకాలతో కలసి మొత్తం 70 పతాకాలు సాధించి రెండవ స్థానంలో ఉండగా, భారత్ ఒక రజిత, ఒక కాంస్య పతకంతో 67 వ స్థానంలో ఉంది.

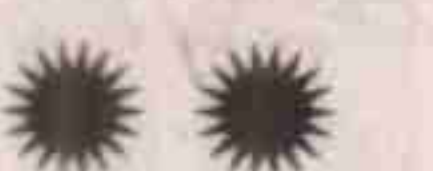
1959లో క్యూబా సోషలిస్టు విప్లవం సాధించింది. ఆనాటి నుండి నేటివరకు అమెరికా దిగ్బంధనం, ఆంక్షలను ఎదుర్కొంటున్నది. రెండు సంవత్సరములలో నూరు శాతం అక్షరాస్యత సాధించింది. నేడు దేశ శాస్త్ర, సాంకేతిక రంగాల్లో 65 శాతం మహిళలే. వైద్య విద్యార్థుల్లో 70 శాతం, యూనివర్సిటీల్లో 60 శాతం, లాయర్లలో 60, జడ్జీల్లో 49, బోధనా సిబ్బందిలో 47 శాతం మహిళలున్నారు. వైద్య రంగం కొరకు జి.డి.పిలో 10 శాతం ఖర్చు చేస్తున్నారు. భారత్లో 0.9 శాతమే. క్యూబాలో ఉచిత విద్య, వైద్యం ఒక హక్కుగా ఉంది. 150 కుటుంబాలకు ఒక నర్సు, డాక్టరు ఉన్నారు. గర్భిణీ స్త్రీకి అంబులెన్స్ లేక పిడుగురాళ్ల నుంచి ఆర్.టి.సి బస్లో గుంటూరు బయలుదేరి మార్గం మధ్యలో సత్తెనపల్లిలో ప్రసవించిన ఘటనలు మచ్చుకు కూడా కానరావు. ఒరిస్సాలో భార్య శవాన్ని 12 కి.మీ భుజాన పెట్టుకొని 12 కిలో మీటర్లు నడవడం, యుపిలో కూతురు శవాన్ని సైకిల్పై 10 కి.మీ తీసుకెళ్లడం లాంటి వార్తలు మనదేశంలో నిత్యకృత్యాలు.

సోషలిస్టు దేశాలైన క్యూబా, వియత్నాం దేశాల మహిళల ఆయుర్దాయం 81, చైనా 78 సంవత్సరములు ఉండగా, భారత్లో 70 సంవత్సరములు. జాతీయ పార్లమెంటుల్లో మహిళా ప్రతినిధులు క్యూబా 49, వియత్నాం 27, చైనా 24 శాతం ఉండగా భారత్లో మాత్రం 12 శాతం మాత్రమే. సోవియట్ యూనియన్ 1917లోనే మహిళలకు ఓటుహక్కు ఇవ్వగా, 1776లోనే స్వాతంత్ర్యం పొందిన అమెరికా దేశం 1920లో కల్పించింది. మొదట పారిశ్రామిక విప్లవం

సాధించిన బ్రిటన్ 1927లో ఇచ్చింది. మహిళలకు ఓటుహక్కులో గాని, పార్లమెంటు ప్రాతినిధ్యం హక్కుల్లో గాని సోషలిస్టు దేశాలే ముందున్నాయి.

ప్రపంచంలో ఎంతో అభివృద్ధి సాధించినప్పటికీ అమెరికా, జర్మనీ, బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, జపాన్ లాంటి దేశాలు మహిళ లందరికీ ఉద్యోగ కల్పనలోగాని, సమాన పనికి సమాన వేతనం గాని, విద్య, వైద్య హక్కులుగాని, మహిళలకు కుటుంబ శ్రమ నుండి విముక్తి కల్పించటంగాని చేయలేదు. ఈ దేశాలన్నిటిలో లైంగిక దాడులు, వివక్షత సాగుతూనే ఉంది. ఈ దేశాలన్నింటిలో నూటికి ఐదు, పది మంది వద్దనే సంపద పోగుపడి ఉంది. ఆ దేశ శాంతి భద్రతలకు ఇది అడ్డంపడుతోంది. ప్రపంచంలో మహిళల ఆహార కొరతలో 129 దేశాల్లో మనదేశం 114వ స్థానంలో, పిల్లల్లో 120 వ స్థానంలో ఉంది. దేశ కార్మిక శక్తిలో మహిళలు 27 శాతం మాత్రమే. నెలవారీ వేతనాలున్న రంగాల్లో 22 శాతమే. ఉన్నత విద్యలో 20 శాతం. బాల్య వివాహాల్లో మొదటి స్థానం. చివరకు స్త్రీలకు శని సింగపూర్లో గాని, శబరిమలైలో గాని, ముస్లిం మసీదుల్లో గాని ప్రార్థనకు హక్కులు లేవు.

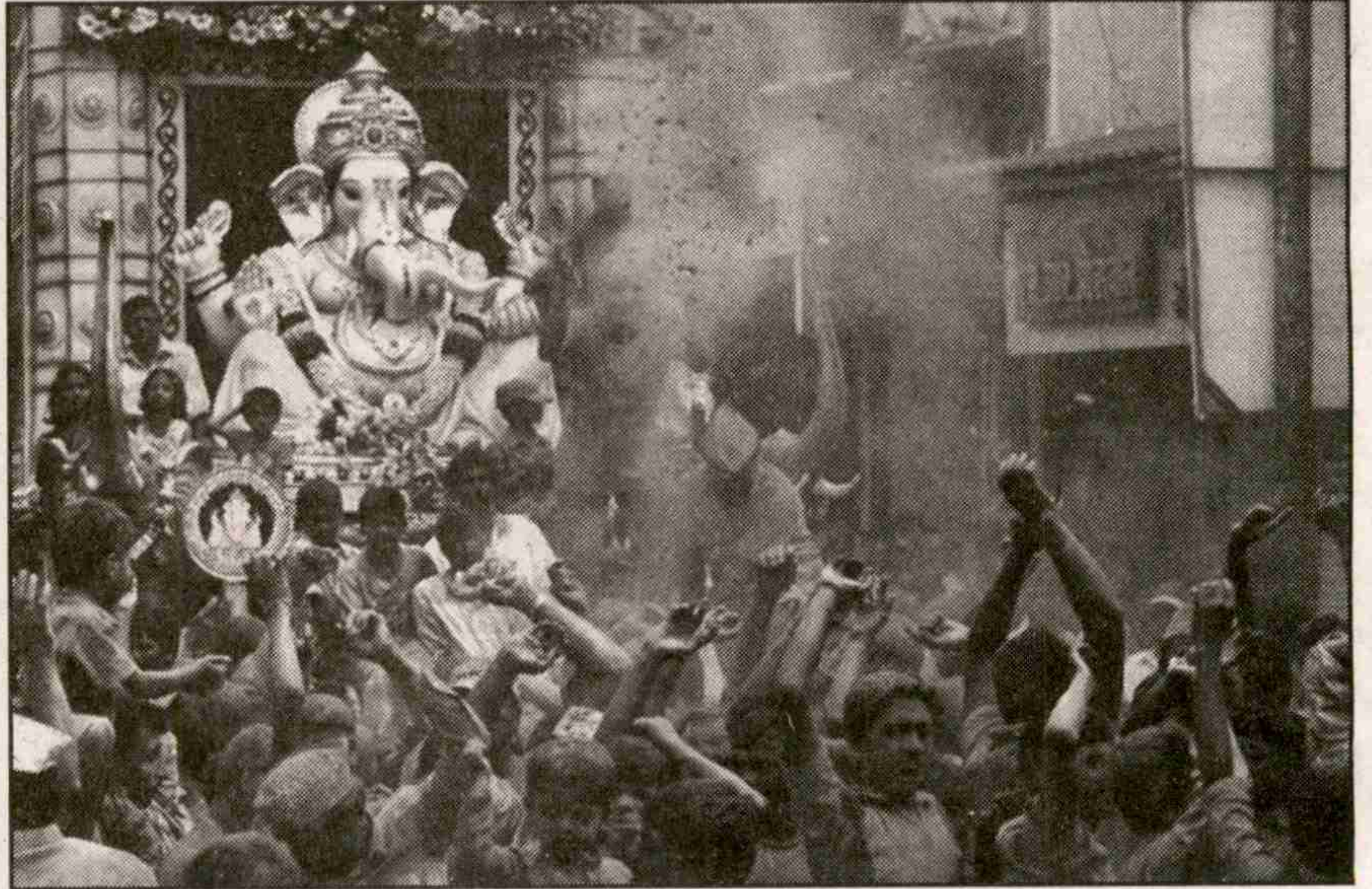
ఇటీవల ఆర్.ఎన్.ఎస్ ప్రచారక్ చంద్రకాంత్ మాట్లాడుతూ పురుషులు సంపాదనా వ్యవహారాల్లో మునిగి తేలుతారు, మహిళలు ఇంటిని చక్కదిద్దకోవాలని అన్నారు. ఆర్.ఎన్.ఎస్ కనుసన్నల్లో నడిచే మోడీ ప్రభుత్వం ఇంటి పని నుండి స్త్రీని విముక్తి చేస్తందనుకోవడం భ్రమే. మహిళలను ఆర్థిక, సామాజిక, శారీరక, లైంగిక, ఆధ్యాత్మిక హింస నుండి విముక్తి చేయగల శక్తి సోషలిస్టు ఆర్థిక వ్యవస్థకు మాత్రమే ఉంది. అటువంటి వ్యవస్థను సాధించేదాకా పోరాటం సాగించాల్సిందే.

ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిలో ఆర్థోపెడిక్ వార్డులో బెడ్ పై కొడుకు ప్రవీణ్ అప్పుడేనిద్రలోకి జారుకున్నాడు. కాలి కట్టు విప్పేవరకు ఈ ఆసుపత్రిలో ఎలా ఉండా లిరా దేవుడా! అనుకుంటూనే.. పార్వతి ఆలోచనలు గతంలోకి పరుగుతీశాయి.

వినాయక చవితి. వీధులన్నీ విద్యుత్ తోరణాలు, కొబ్బరి ఆకులు కట్టిన స్థంభాలతో పందిళ్లను అలంకరించుకుంటూ కళకళలాడుతున్నాయి. “ఏమిటే ఇందూ అన్నం ముందు కూర్చోని తినకుండా ఆలోచిస్తున్నావ్? అరెరె... ఆ కన్నీళ్ళేమిటే? ఏమైందిప్పుడు ఆదుర్దాగా కూతుర్నడిగింది పార్వతి. ఏమిటంటావేమిటమ్మా? నా పరిస్థితి తలచుకుంటే బాధగానూ, భయం గానూ ఉంది. ఏమైందే ఇప్పుడు హఠాత్తుగా కొంచెం అర్థమయ్యేలా చెప్పు” అదేనమ్మా... రేపటినుండి పదిరోజుల పాటు మన ఇంటి పక్కన పందిట్లో రాత్రింబవళ్లు చెవులు హోరెత్తిపోయేలా సినిమా పాటల రికార్డులు పెడతారు. ఇంక నేనెలా చదువు కోను. పోయిన సంవత్సరం ఇలానే జరిగింది. నేననుకొన్న ర్యాంకు రాలేదు. ఈసారన్నా కష్టపడి చదువుదామంటే ఈ పదిరోజులు పదిగండాలే నాకు. ఏం చేయమంటావు?

ఎలా చావమంటావు? సివిల్స్ కు ప్రిపేరవు తున్న ఇందిర వాపోయింది.

“ఏం చేస్తావమ్మా... మనం వద్దంటే మాత్రం ఎవరు మానతారు? మామ్మను చూస్తే మలేరియా జ్వరం పీక్కుతింటోంది. మూసిన కన్ను తెరవటమే లేదు. ఈ పాటలు, శబ్దాలు ఎలా తట్టుకుంటుందో ఏమిటో”...అంటూనే వాకిట్లో ఏదో గొడవ గొడవగా ఉంటే బయటకు వెళ్లింది పార్వతి. అయ్యయ్యో... పార్వతి గారూ... మీ అబ్బాయేనండీ... ఎలక్ట్రిక్ పోల్ నుంచి పందిరికి కరెంటు కనెక్షన్ పెడుతూ పైనుంచి పడిపోయాడు.

ఇద్దరు పట్టుకుని లేపినా నిలబడలేక పోతున్నాడు. నెప్పని గోలపెడు తున్నాడు. ఆస్పత్రికే కాబోలు తీసికెళుతున్నారు. త్వరగా వెళ్లండి అని చెప్పింది పక్కింటి వనజ. అయ్యో నా కొడుకో... ఏడ్చుకుంటూ వాళ్ల వెనుకే పరుగెత్తింది పార్వతి. పార్వతి పెద్ద కొడుకుకు ప్రవీణ్. వదో తరగతి చదువుతున్నాడు. తెలివైన వాడు. అన్ని వరీక్షల్లోనూ మంచి మార్కులు తెచ్చుకుంటాడు. సైంటిస్ట్ అవ్వాలని వాడి కల. “ఎడమ మోకాలి ఎముక చిట్టింది. సిమెంటు కట్టు వేయాలి. ఆరువారాలు బెడ్ రెస్ట్ తీసుకోవాలి”. ఆర్థోపెడిక్ డాక్టరు బాంబు పేల్చాడు. “అయ్యబాబోయ్... ఆరువారాలే... అంటూ ఒక పక్క మంచంలో ముసలావిడ మరో పక్క వీడు. తిండి ఖర్చులకే అల్లాడుతుంటే ఈ డాక్టర్లకు, మందులకు డబ్బులు ఎక్కడ నుంచి తేవాలి దేవుడా”? పార్వతి ఆక్రోశం ఆ పార్వతీ

అదేనమ్మా... రేపటి నుండి పదిరోజుల పాటు మన ఇంటి పక్కన పందిట్లో రాత్రింబవళ్లు చెవులు హోరెత్తిపోయేలా సినిమా పాటల రికార్డులు పెడతారు. ఇంక నేనెలా చదువుకోను. పోయిన సంవత్సరం ఇలానే జరిగింది. నేననుకొన్న ర్యాంకు రాలేదు. ఈసారన్నా కష్టపడి చదువుదామంటే ఈ పదిరోజులు పదిగండాలే నాకు. ఏం చేయమంటావు? ఎలా చావమంటావు? సివిల్స్ కు ప్రిపేరవుతున్న ఇందిర వాపోయింది.

పుత్రుడు విన్నాడో లేదో...? పార్వతి భర్త పరాంకుశం. బట్టల కొట్లో గుమాస్తా. రెక్కాడితేగానీ డొక్కాడని జీవితాలు వాళ్లవి. మరోవైపు పిల్లలు ముగ్గురూ చదువులో ఆణిముత్యాలు. అమ్మాయి ఇందిర డిగ్రీ పూర్తిచేసి సివిల్స్ కు ప్రిపేరవుతోంది.. ప్రవీణ్ టెస్ట్. రెండోవాడు ప్రమోద్ 8వ తరగతి చదువుతున్నాడు.

అసలేమిటి పందిళ్లు? వీధికి రెండు, మూడు ఉంటున్నాయి. పనులకు వెళ్లడం మానేసి కుర్రాళ్లు ఆ పందిళ్ల దగ్గరే ఆటలు ఆడుతున్నారు. అసభ్యంగా, అశ్లీలంగా ఉన్న పాటల రికార్డులు పెడుతున్నారు. ఒక్కో సెంటరులోని పందిరికి ఒక కార్పొరేటర్, ఎమ్మెల్యేనో లేదా ఒక చోటా నాయకుడో ఎవరో ఒకరు అండదండలు అందిస్తుంటారు. అక్కడ చేరిన కుర్రకారుకి తిండి, తాగుడు ఖర్చులు వాళ్లే భరిస్తుంటారు. ఆ కుర్రాళ్లు మంచి పనులు చెయ్యొచ్చు, చెడ్డపనులు చెయ్యొచ్చు. వాళ్లనడిగే ధైర్యం ఎవరికీ ఉండదు.

ఒక కొత్త పందిరి మొదలుపెట్టి బానర్లు, బ్యాండ్ మేళాలు, కుర్రకారు పోషణతో ప్రతి సంవత్సరం కొందరు కొత్త నాయకులు పుట్టుకొస్తుంటారు. ఇన్ని పందిళ్లు వేస్తున్నారు. పోనీ ఈ పేరుతో అయినా హరికథలు, బుర్రకథలు లాంటి కళలను ప్రోత్సహిస్తారా అంటే అదీ ఉండదు. ఇన్నిన్న పందిళ్లు అవసరమా? నిజంగా భక్తి ఉంటే ఎక్కడ దైవాన్ని ద్యానించవచ్చు. దానికోసం ప్రత్యేకంగా పందిరి వేయాలా? ఇందూకి ఒక మ్యాగ జైన్ లో ప్రచురించిన జోక్ “తప్పిపోయింది” అనే ప్రకటన గుర్తుకొచ్చింది. “పూర్వం ప్రతి

“పూర్వం ప్రతి మనిషి మనసులో కొలువుండి... మంచి పనులకు చేయూతనిచ్చే ‘భక్తి’ అనే గొప్ప గుణం ప్రస్తుతం తప్పిపోయింది. దాని స్థానంలో కేవలం ‘భయం’ చోటు చేసుకున్నది. సదరు భక్తి ఎవరికైనా, ఎక్కడైనా కనపడితే తెలియజేసినవారికి మంచి బహుమానం ఇవ్వబడును. మా ఫోన్ నం..... అంటూ”

మనిషి మనసులో కొలువుండి... మంచి పనులకు చేయూతనిచ్చే ‘భక్తి’ అనే గొప్ప గుణం ప్రస్తుతం తప్పిపోయింది. దాని స్థానంలో కేవలం ‘భయం’ చోటు చేసుకున్నది. సదరు భక్తి ఎవరికైనా, ఎక్కడైనా కనపడితే తెలియజేసినవారికి మంచి బహుమానం ఇవ్వబడును. మా ఫోన్ నం..... అంటూ” ఆ జోక్ కి సరదాగా నవ్వుకుంది ఇందు. పోనీ ఈ పండుగ పుణ్యమా అని పూజకు వాడే పత్రిలోని ఔషధ గుణాలు, విఘ్నేశునిలా తల్లిదండ్రులను గౌరవించటం వంటి మంచి విషయాలు నేర్చుకుంటారా అంటే అదీ ఉండదు. ఆధునిక టెక్నాలజీ ఉపయోగించటం ద్వారా కొంత అభివృద్ధి సాధిస్తున్నారు కానీ విపరీత పోకడలే ఎక్కువ.

ఇక ఈ పందిళ్ల వాళ్లకి ఒకరితో ఒకరికి విపరీతమైన పోటీ. మేం పదడుగుల వినాయకుణ్ణి పెట్టాం అంటే మేం 15 అడుగుల ప్రతిమను పెడతామంటారు. దానికోసం వాడకూడని వస్తువులు, పర్యావరణానికి హాని చేసేవి అన్నీ నిర్భీతిగా వాడేస్తుంటారు. మా విఘ్నేశ్వరుడి చేతిలో

మేము 25 కిలోల లడ్డు పెట్టాం అంటే, మేం 50 కిలోల లడ్డు పెడతాం అంటూ పోటీ. ఈ లడ్డులకి రూ. లక్షల్లో వేలం పాటలు పాడతారు. వీళ్లకు రాజకీయ నాయకులు, అధికారుల తోడ్పాట్లు ఉంటాయి. ఇక చివరి రోజు నిమజ్జనం. ఆ రోజే అసలైన హడావుడి. లారీలు, ట్రాక్టర్లు ఏది దొరికితే అది వినాయకుణ్ణి దానిలోకి ఎక్కించడం కుర్రకారు మందు తాగడం, చిందులేయడం, రంగులు చల్లుకోవడం, మేళ తాళాలు, భేతాళ నృత్యాలు! వందలు, వేల విగ్రహాలు ఊరేగింపు... అడ్డం వస్తే పచ్చని చెట్లను నరికేయడం, నదులు, చెరువులను కాలుష్య కాసారాలుగా మార్చటం... ట్రాఫిక్ ను అస్తవ్యస్తం చేయటం... అంతా విపరీతమే... ఆ గంతుల్లో చిందుల్లో పాల్గొన్న ప్రమోద్ కంట్లో గులామ్ పడింది. కన్ను విపరీతమైన మంట. కుయ్యో మొర్రో అంటూ ఇంటికి వచ్చాడు. ఆదరాబాదరా వాడ్ని తీసుకొని డాక్టర్ వద్దకు పరుగెత్తారు పార్వతి, ఇందు.

ప్రజల్లో ఐకమత్యం నెలకొల్పడం కోసం గణేశ ఉత్సవాలను ప్రారంభించారు అప్పటి నాయకులు. ప్రస్తుతం వాటిలో భక్తి, శ్రద్ధ కన్నా స్వార్థ ప్రయోజనాలు ఎక్కువై పోయాయి. నిజాయితీగా నిర్వహించే వారు పదిశాతం ఉంటారేమో... మిగతా వారి విపరీత చేష్టల వల్ల ఉత్సవాలు ఎంత భ్రష్టు పట్టిపోయాయో... తమ వంటి వారిని కష్టనష్టాలకు గురిచేస్తున్నాయో...” ఆలోచిస్తున్న ఇందు మనసులో ఆవేశం, ఆక్రోశం చిందులు తొక్కాయి.

(వినాయక చవితి సందర్భంగా)

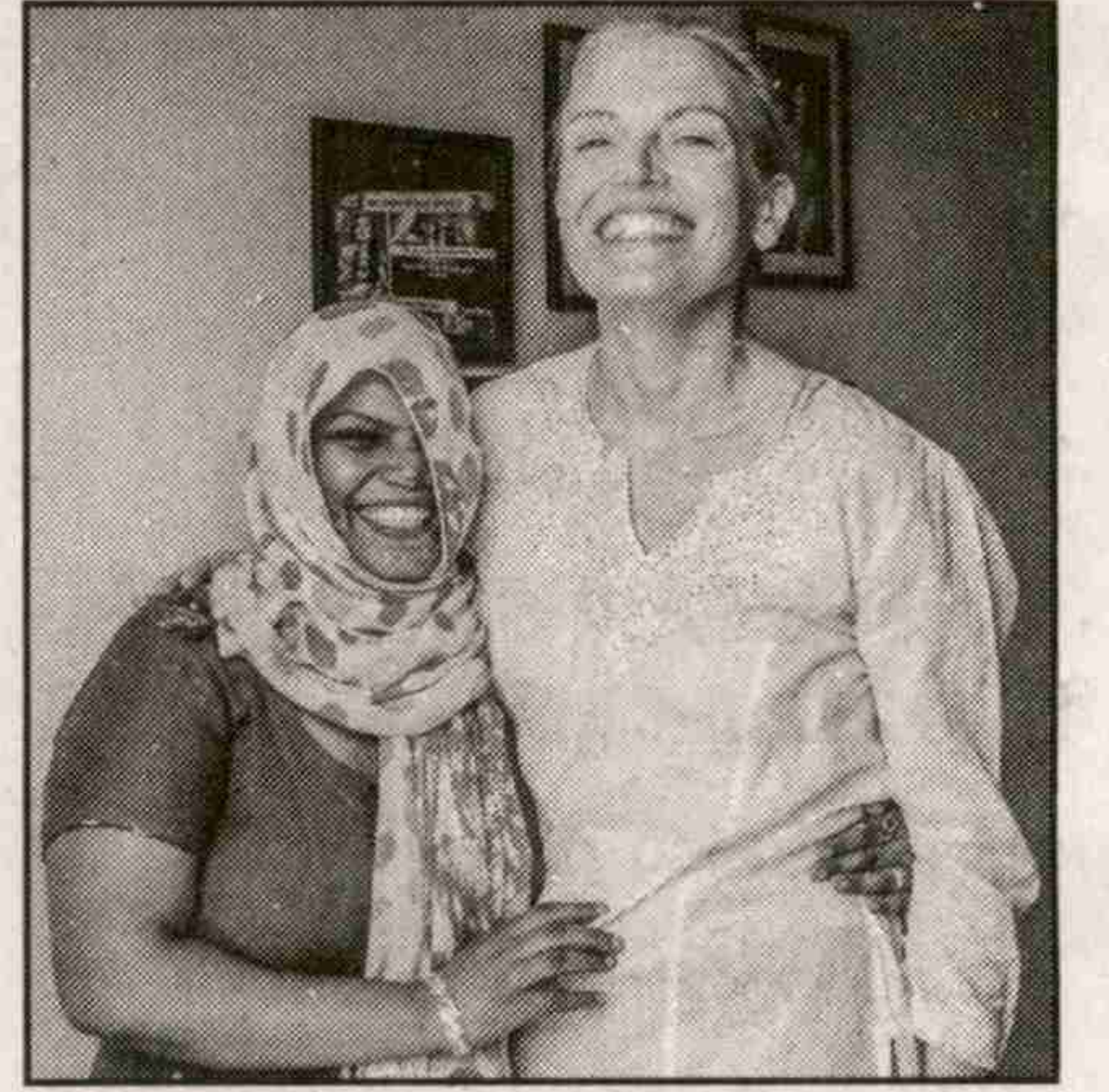

“సన్నజాజిలా పుట్టేసిందిరో - మల్లెతీగలా చుట్టేసిందిరో
తేనెటీగలా కుట్టేసిందిరో.... సుందరి.... ఈ సుందరి....”

సెల్ ఫోన్లో పాటలు వింటున్న కాలేజీ కుర్రాళ్లు ప్రిన్సిపాల్ కారు గేటు దాటి లోపలికి రావడం చూసి రక్తీమని ఆఫ్ చేశారు. కారులోంచి దిగిన ప్రిన్సిపల్ పరిమళ మేడమ్, “రేయ్ ఆ సెల్ ఫోన్ ఇటివ్వు.” మంద్ర స్వరంతోనే అయినా తీవ్రంగా అడిగారు. “నేను కాదు మేడమ్!” అని ఒకడు, “నాది కాదు మేడమ్!” అని మరొకడు తడుముకున్నారు. “ఇంకోసారి కాలేజీలో సెల్ ఫోన్ కనబడినా, వినబడినా ఫోన్ లాక్కుని మిమ్మల్ని కాలేజీ బయటకు పంపిస్తా జాగ్రత్త!” హెచ్చరిస్తూ చాంబర్ వైపు దారి తీశారు. నేలపై రాలిన పారిజాతాల పరిమళాన్ని ఆఘ్రాణిస్తూనే, వాటిపై అడుగు పడకుండా నెమ్మదిగా నడుస్తున్న ప్రిన్సిపల్ ను చూసి అప్పటికే కాలేజీ లోనికొచ్చి ఉన్న అధ్యాపకులు కూడా ప్రిన్సిపల్ రూమ్ వైపు కదిలారు. విద్యార్థులు ఒక్కొక్కరుగా, గుంపులు గుంపులుగా క్లాసులకు చేరుకుంటున్నారు.

“మేడమ్! షస్టియర్ బి.కాం. క్లాసెక్కడ?” కొత్తగా కాలేజీలో చేరిందేమో, ఆరా తీస్తోందో అమ్మాయి. కళ్ళు తప్ప మిగిలిన ముఖం గాని, తల గానీ కనబడకుండా ముసుగేసుకొని ఉంది. “ఏయ్ పాపా, నువ్విట్లా మొహం కనబడకుండా ముసుగేసుకొస్తే ఎవరో మాకెట్లా తెలుస్తుంది? ముందా ముసుగుతీయ్” రేఖ మేడమ్ హుంకరింపుతో ఆ పిల్ల ముసుగు తీసి నిలబడింది. “అదుగో అదే నీ క్లాసు. ఇంకెప్పుడూ కాలేజీలోపల ముసుగుతో కనపడొద్దు” రేఖ మేడమ్ హెచ్చరికతో “సరే మేడమ్!” అంటూ వెళ్ళిపోయిందా

అమ్మాయి. “ఏం ముసుగులో ఏమో, ముసుగుదొంగల్లాగా ముఖాలే కనబడ నివ్వరు. మొన్నో పిల్ల బజార్లో కనబడి నమస్తే మేడమ్ అంది. ముసుగు వెనుక ముఖమేదో అర్థంకాక నేను తెల్ల మొఖమెయ్యాల్సి వచ్చింది. ఈ ముసుగులంటేనే అలర్జి వస్తోంది.” పార్వతి మేడమ్ గొంతు జత కలిసింది. “అవునమ్మా, అవేవో క్రీములన్నీ పట్టిస్తారు ముఖాలకు ఎండ తగిలితే రియాక్షన్ వస్తోందని ముసుగులేస్తారు. అంతగా సింగారిచ్చి ముసుగులేసే దానికి ఇంక సింగారించడంమెందుకో!” కృష్ణప్రియ మేడమ్ మాటల్లో నిరసన. “ఈక్రీములు చర్మంలో మెలనిన్ ను తగ్గిస్తాయి మేడమ్. మెలనిన్ తగ్గిపోవడంతో సూర్యుని నుంచి వచ్చే అతినీల లోహిత కిరణాలు చర్మంపై న దుష్ప్రభావాన్ని కలిగిస్తాయి. దానివల్ల మచ్చలు రావడం, చర్మం కాంతి విహీనం కావడం జరుగుతాయి. అందుకే ఎండ తగలకుండా స్పార్క్స్ వేసుకుంటారు.” కెమిస్ట్రీ లెక్చరర్ లత విశ్లేషణ. “ఎందున్న పుడు సరే మేడమ్, తెల్లవారుజామున, చీకటి పడినంక కూడా ముసుగులు కప్పుకొని తిరుగుతుంటారే, వాళ్లనేమనాలి?” భుజంగరావు సర్ సందేహం. “దుమ్ము ధూళి పెరిగిపోయింది కద సర్, ఇంటికెళ్ళేటప్పటికి ముఖమంతా దుమ్ము నిండుకుంటుంద నిలెండి సర్.” మాధవీమేడమ్ మాటలను అహ్లాద్ సర్ అడ్డుకున్నారు. “అట్లకాదులే మేడమ్! వాళ్ళు ఎక్కడెక్కడ తిరిగినా, ఏంచేసినా తెలిసినోళ్లు గుర్తు పట్టకుండా ఉండాలని ముసుగులడ్డం పెట్టుకుంటారు.” “అందరూ అట్లానుకోవద్దు సర్, నిజంగానే

పొల్యూషన్ బాగా పెరిగిపోయింది.” మాధవి మేడమ్ తగ్గలేదు. సరేలెండి. అవన్నీ వాళ్ల వ్యక్తిగతం. మనం కామెంట్ చేయకూడదు. కాలేజీలో ఉన్నంత వరకు ముసుగు దొంగల్లా మనల్ని భయపెట్టకుండా ఉంటే చాలు.” పరిమళ మేడమ్ మాటలతో చర్చకు ఫుల్ స్టాప్ పెట్టి ఎవరి క్లాసులకు వాళ్లు వెళ్ళిపోయారు.

ఉదయం వదలకొండు గంటల వుతుంది. క్లాసులన్నీ జరుగుతుం డటం వల్ల ఆవరణ ప్రశాంతంగా ఉంది. ముఖానికి ముసుగేసు కున్న ఒక మహిళ స్కూటీలో కాలేజీలోకి ప్రవేశించింది. నేరుగా ప్రిన్సిపల్ రూమ్ దగ్గరికెళ్లి “నమస్తే మేడమ్! నేను అరుణ, ఇంగ్లీష్ లెక్చరర్ గా అపాయింట్ య్యాను. ఇదుగోండి నా జాయినింగ్ రిపోర్ట్.” ముసుగు తొలగించకుండానే మాట్లాడు తోంది. “ఆ... ప్రొసీడింగ్స్ కాపీ మాక్కుడా వచ్చింది. కూర్చోండి.” అరుణ ప్రిన్సిపల్ ఎదురుగా కుర్చీలో కుర్చుంది. “పదేళ్ల క్రితం మీరు ఇక్కడ లెక్చరర్ గా పని చేస్తున్నప్పుడు నేను ఇదే కాలేజీలో బియ్యే చదివాను మేడమ్!” అరుణ గుర్తు చేసుకుంది. “అవునవును గుర్తొచ్చింది. నేను మీకు రాకపోయినా నీ గురించి విన్నాను. మీ బ్యాచ్ లో బియ్యే డిస్టింక్షన్ లో పాసయిన నలుగురిలో నువ్వు ఒకదానివికదూ. మా స్టూడెంట్ ఇక్కడ ఫ్యాకల్టీగా చేరటం చాలా సంతోషం. అవునూ... ముఖానికి ఈ ముసుగేమిటి కొత్తగా? పిల్లలేసుకుంటే వద్దని

చెప్పాం. మనం కూడా అదే రూల్ పాటించాలి కదా.” ప్రిన్సిపల్ పరోక్షంగా ముసుగు తీయమని చెప్పారు. “ఎంటో మేడమ్ పి.జి. రోజుల నుంచి ఈ ముసుగు అలవాటయి పోయింది. దయచేసి ఇది తియ్యమని మాత్రం చెప్పకండి. ప్లీజ్. నా బాధ్యతల వరకు ఎటువంటి కంప్లైంట్స్ రానివ్వను.” అంటూ ప్రిన్సిపల్ సంతకం చేసిన జాయినింగ్ రిపోర్ట్ తీసుకొని ఆఫీసు రూమ్ లో కెల్లిపోయింది అరుణ.

నాలుగైదు నెలలు గడిచినా అరుణ ముఖం ముసుగు లేకుండా కనబడలేదు. ఏ రకంగా ప్రస్తావించినా దాటేసింది. తప్ప ముసుగు తీయలేదు. స్టాఫ్ అందరిలోనూ ఒకటే చర్చ. “పిల్లలనేమో కాలేజీలో ముసుగులేసుకోగూడదని అరుస్తున్నాం మరి స్టాఫ్ కది వర్తించదా?” “ప్రిన్సిపల్ కు పక్షపాతం” ఇలా గుసగుసలాడు కునేవారు తప్ప నేరుగా ప్రిన్సిపల్ దగ్గర ప్రస్తావించే ధైర్యం చేయలేదు. చివరికో రోజు పరోక్షంగా ప్రస్తావించారు. ఒకరిద్దరు “మాకో రూలు, లెక్చరర్లకో రూలా” అంటున్నారు మేడమ్ పిల్లలు. మనం కూడా పిల్లల్ని గట్టిగా ఎలా వారించగలం?” అన్నీవిన్న ప్రిన్సిపల్ ప్రశాంతంగా, “పిల్లలకు మనం నచ్చజెప్పు కోలేక పోతే ఇంకెందుకు? రాకరాక ఇన్నాళ్లకు ఇంగ్లీష్ లెక్చరర్ వచ్చారు. సిన్సియర్ గా డ్యూటీ చేస్తోందా అమ్మాయి. ఇంతలో తొందరపడి హడలగొట్టడం ఎందుకు? కాస్త ఓపిక పట్టండి చూద్దాం.” ప్రిన్సిపల్ మాటలతో అసంతృప్తి గానే అందరూ మిన్నకుండిపోయారు.

లహరి డిగ్రీ ఆఖరి సంవత్సరం చదువుతోంది. ఎంత అందంగా, ముచ్చటగా ఉంటుందో అంతకంటే తెలివైన పిల్ల. ఇంకా పై చదువులు చదవాలి. పోటీ పరీక్షలు రాసి మంచి ఉద్యోగం సంపాదించాలి అనేది ఆమె ఆశయం. పేద రైతు కుటుంబమైనా

తల్లిదండ్రులు కూతురి ఆకాంక్షలకు తగినట్లు చదివిస్తున్నారు. నివాస్ అదే క్లాసులో చదువుతున్నాడు. ఆరునెలల నుంచి లహరి వెంటపడుతున్నాడు. ప్రేమించమని వేధిస్తున్నాడు. కానీ లహరి “ప్రేమా దోమా నాకు నరివదేదికాదు. నేను బాగా చదువుకోవాలి, పెద్ద ఉద్యోగం చెయ్యాలి.” అని నివాస్ మాటలు పట్టించుకోనేది కాదు. కొద్ది కాలంగా నివాస్ వేధింపులు మరి ఎక్కువయ్యాయి. ఓ రోజు కాలేజీ నుంచి ఇంటికి వెళ్తుంటే దారిలో అడ్డు కున్నాడు. “ఈరోజు ఏదో ఒకటి తేల్చేయ్యాలి చెప్పు, నా సంగతేంజేసినావు? నాకేం తక్కువే ప్రేమించడానికి. ఐ లవ్వా అంటే నీ సొమ్మేమన్నా పోతుందా? పెద్ద అందగత్తెవని పొగరు నీకు.” నోటికొచ్చినట్టల్లా వాగుతున్నాడు నివాస్. “నీకింతకు ముందే చానా తూర్లు చెప్పినా, నాకు బాగా చదువుకొని పెద్ద ఉద్యోగం చెయ్యాలని ఆశ. మా అమ్మానాయన నన్ను చదువుకొనే దానికి కాలేజీకంపిస్తాండరు. నా మానాన నన్ను చదువుకోనీ.” వెళ్లబోయింది లహరి. “సదువుకో, నేనేమన్న వద్దంటినా? నాకు అయిలవ్వా చెప్పు. నన్ను ప్రేమిస్తా చదువుకో, వద్దనేదెవరు?”

నివాస్ అడ్డంపడి మొండిగా వదిస్తున్నాడు. “అరె నాకు ఇష్టం లేదంటే వినవేమి? నాకు చదువు తప్ప మరో ధ్యాస లేదు. ప్రేమా దోమా అంటే చదువు చట్టుబండలవుతుంది” లహరి మొత్తుకుంటోంది. “నన్ను మించినోడు ఎవడన్న సిక్కినాడా నీకు? నన్ను కాదంటే చూడు నిన్నేం చేస్తానో!” మూర్ఛంగా వదిల్తు లహరి చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. లహరి బలవంతంగా చెయ్యి విడిపించుకొని, అక్కడే ఉన్న ఆటో ఎక్కి వెళ్లిపోయింది. పళ్లు పటపట కొరికాడు నివాస్. కొంచెం అవత ల్నుంచి సినిమా చూస్తున్న నివాస్

కానీ లహరి “ప్రేమా దోమా నాకు నరివదేదికాదు. నేను బాగా చదువు కోవాలి, పెద్ద ఉద్యోగం చెయ్యాలి.” అని నివాస్ మాటలు పట్టించుకోనేది కాదు. కొద్ది కాలంగా నివాస్ వేధింపులు మరి ఎక్కువయ్యాయి.

స్నేహితులు వచ్చారు. “ఏందిరా అట్ల పోయింది. నువ్వంటే మరి లెక్కలేకుండా అయిపోయింది దానికి?” రెచ్చగొడుతూ అన్నారు. “దాని అందం చూసుకొనేరా దానికంత మిడిసిపాటు. దానంతు చూడాల.” కసిగా అన్నాడు నివాస్.

రెండు రోజుల తర్వాత....

కాలేజీ వదిలే సమయానికి గేటు బయట అంత దూరంలో బైక్ ఆపి కాపు గాశాడు నివాస్. స్నేహితులతో కలిసి బయటికొస్తున్న లహరిని చూసి ఆసిడ్ సీసా బయటికి తీశాడు. సరిగ్గా లహరి దగ్గరికి రాగానే ఆమె ముఖం మీద ఆసిడ్ చల్లాలని అతని పథకం. ఒళ్ళు కాలిపోయి బాధ పడుతుంటే పైశాచికానందం పొందాలని అతని దురాలోచన. దగ్గరికి రాగానే సీసా మూత తీశాడు. విసురుగా చల్లుతుండగానే లహరిని గభాల్ని పక్కకు లాగేసిన అరుణ మేడమ్ ను చూసి అవాక్కయ్యాడు నివాస్. గేటు దగ్గరినుంచే గమనించడంతో స్కూటీపై వేగంగా వచ్చిన అరుణ వల్ల ప్రమాదం తప్పింది. “మతిగానీ చెడిందా నీకు? ఆ పిల్ల బతుకేమయ్యేదో ఆలోచించావా?” అరుణ అరుస్తుండగానే పిల్లలూ, స్టాఫ్ అంతా గుమిగూడారు. “మీకు సంబంధం లేదు మేడమ్, ఈ విషయంలో తల దూర్చొద్దు.” బెదిరిస్తున్నట్లు అన్నాడు నివాస్. “ఎందుకు సంబంధం లేదురా, మా స్టూడెంట్ కు అన్యాయం జరుగుతుంటే చూస్తూ ఉంటామా?” అప్పుడే వచ్చిన ప్రిన్సిపల్ మేడమ్ ముఖం కోపంతో ఎర్రబారింది.

“పోలీస్ కంప్లైంట్ ఇవ్వండి. మేడమ్” అమ్మద్ నర్ అన్నారు. “అవును ఇవ్వాలిందే.” అందరూ సమర్థించారు. ‘ఆ.... ఇయ్యండి. ఏంచేస్తారో చూస్తా.’ తన పథకంపారలేదనే ఉక్రోషంలో ఉన్నాడు నివాస్. ఈలోగా పోలీసులు వచ్చారు. ఎస్సైను పక్కకు పిల్చి మాట్లాడారు ప్రిన్సిపల్ మేడమ్. “వాడిని తీసుకెళ్లి కాస్త గట్టిగా వార్నింగిచ్చి పంపించండి. కేసేం రాయెద్దు గానీ, ఆ విషయం వాడికి తెలియ నివ్వద్దు.” ఎస్సై తలూపాడు. పోలీసులు పట్టుకెక్కుండ గానే లహరి వైపు, అరుణ వైపు కోపంగా చూస్తూ వెళ్ళాడు నివాస్.

జరిగిన సంఘటనతో భయపడి లహరి తల్లిదండ్రులు ఆమె చదువు మాన్పించేశారు. ప్రిన్సిపల్, స్టాఫ్ ఎంత నచ్చజెప్పినా ప్రయోజనం లేకపోయింది. పోలీసులు రెండు రోజులు నివాస్కు తమ చేతి వాటం రుచి చూపించి, గట్టిగా వార్నింగిచ్చి, పంపించారు. అయినా బుద్ధి రాని నివాస్ లహరి కనపడక పోవడంతో అరుణ మీద ఉడికి పోతున్నాడు. ఎలాగైనా ఆమెను అవమానించాలని నిర్ణయించుకున్నాడు.

మరో రెండు రోజుల తర్వాత.... ఓ ఉదయం....

ఒక్కొక్కరుగా విద్యార్థులు, అధ్యాపకులు కాలేజీలోకి చేరుకుంటున్నారు. స్కూటీ నుంచి దిగిన అరుణ స్టాండు వేస్తుండగానే, ఊహించని రీతిలో నివాస్ ఆమె ముఖం మీది ముసుగు బలంగా లాగేశాడు. అనుకోని సంఘటనతో అరుణలో నివ్వెరపాటు. అప్పుడే అక్కడికి చేరిన ప్రిన్సిపల్, స్టాఫ్ అంతా షాక్ తిన్నారు. నివాస్ అరుణ ముసుగు లాగేసినందుకు మాత్రమే కాదు, అరుణ ముఖం చూసి కూడా. ఎడమ వైపంతా ముఖం కాలిపోయి చర్మం నల్లగా కమిలిపోయి ఉంది. అరుణ అందమైన ముఖం గుర్తొచ్చి వరిమళ మేడమ్

గాయం శరీరానికే కాదు, మనస్సుకు కూడా. ఇప్పుడు చూడండి, ఆలహరి చదువు అర్థాంతరంగా ఆగిపోయింది. మనిషి ఆత్మస్థైర్యం ఎంత దెబ్బ తింటుంది!

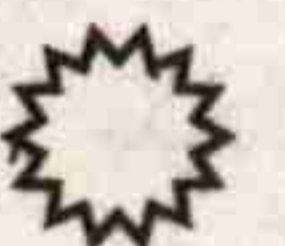
బాధపడ్డారు. మెల్లగా మహిళా అధ్యాపకులు అరుణను ప్రిన్సిపల్ చాంబర్లోకి తీసుకెళ్లగా, మిగిలినవాళ్లు నివాస్ను పట్టుకొని, చేతికి పని పెట్టి ఆ పైన పోలీసులకు అప్పగించారు.

స్టాఫ్ ఇచ్చిన మంచి నీళ్లు తాగి అరుణ కొంచెం రిలాక్స్ కాగానే పరిమళ మేడమ్ అనునయంగా అడిగారు. “నువ్వు ముసుగేసు కొస్తుంటే నువ్వు కూడా ట్రెండ్ ఫాలో అవుతున్నావేమో అనుకున్నా గానీ, ఇలా అని ఊహించనే లేదు. అసలేం జరిగింది, నువ్వు చెప్పాలనుకుంటేనే చెప్పు, లేదంటే వద్దు.” అరుణ బాధగా కాసేపు కళ్లు మూసుకుంది. “డిగ్రీ పూర్తయ్యాక ఆంధ్రా యూనివర్సిటీలో ఎమ్మే చదువుతుండగా, నా స్నేహితురాలు, రూమ్మేట్ హరిత ఒకతని ప్రేమలో పడింది.

కొంతకాలానికి అతను మంచివాడు కాదని తెలిసి విడిపోవాలనుకుంది. కానీ వాడు వదిలి పెట్టలేదు. తనను అవాయిడ్ చేస్తున్నదనే కోనంతో ఓరోజు నడుచుకుంటూ వెళ్తుండగా వాడు ఆసిడ్ బాటిల్తో దాడి చేశాడు. పవర్ఫుల్ ఆసిడ్ కావడంతో హరిత ముఖం, కళ్ళూ, వొళ్ళూ కాలిపోయి పక్కనే ఉన్న నా ముఖం మీద కూడా ఆసిడ్ పడటంతో ఒక పక్కంతా కాలిపోయింది. నెల రోజులు హాస్పటల్లో పోరాడిన హరిత చివరికి ఓడిపోయి చనిపోయింది. ఆ విషాద సంఘటనకు గుర్తుగా నా ముఖం ఇలా నిలిచి పోయింది.” ముగించింది అరుణ. ఆమె కథతో చలించిపోయారు అందరూ. ఇన్నాళ్లూ ఆమె గురించి తప్పుగా అనుకున్నందుకు పశ్చాత్తాపపడ్డారు. “పేపర్లో ఇలాంటి వార్తలు చదివి నిర్లిప్తంగా పక్కన పడేయటమే గాని దాని గురించి అంత సీరియస్ గా

ఆలోచించలేదేప్పుడూ. ఇవాళ ఇలా ప్రత్యక్షంగా చూస్తుంటే గుండెల్లో వణుకు పుడుతోంది.” మాధవి మాటల్లో భయం ఆందోళన. “ప్లాస్టిక్ సర్జరీ చేయించుకోవచ్చు గదా అరుణా! రేఖ మేడమ్ ప్రశ్నకు సమాధానంగా, “జరుగుతోంది మేడమ్! రెండు సిట్టింగులు పూర్తయ్యాయి. మొత్తం అయిపోయినా నా ముఖం మునుపటి లాగా అయితే రాదుగా.” అరుణ మాటల్లో నిర్వేదం. “నిజమే కదా, గాయం శరీరానికే కాదు, మనస్సుకు కూడా. ఇప్పుడు చూడండి, ఆలహరి చదువు అర్థాంతరంగా ఆగిపోయింది. మనిషి ఆత్మస్థైర్యం ఎంత దెబ్బ తింటుంది! అయినా అరుణా, నువ్వు చాలా గ్రేట్! నిబ్బరం కోల్పోకుండా చదువు కొనసాగించి మంచి పొజిషన్లోకి వచ్చావు.” పరిమళ మేడమ్ అభినందించారు. “తప్పదు మేడమ్! యాక్సిడెంట్ జరిగిన చోట కాలం ఆగిపోదుగా, మనమూ ఆగిపోకూడదనేది నా అభిప్రాయం.” అరుణ మాటలతో అందరూ ఏకీభవించారు. “అంతే కాదు, ఇకపై ఇటువంటి సంఘటనలు జరగకుండా కనీస ప్రయత్నమైనా చేయాలి మనం.” గట్టిగా తీర్మానించుకున్నారు.

“ఏం జరిగింది?” ఆలస్యంగా వచ్చిన పార్వతి మేడమ్ ఆరా, ముఖానికున్న ముసుగు తీస్తూ. ముసుగుంటే అలర్జీ అన్న ఆమె ముఖానికి ముసుగా? “ఏం జరిగిందో తీరిగ్గా చెబుతాం కానీ, ముందు మీ ముఖానికేసిన ముసుగు గురించి చెప్పండి.” అన్నారంతా. “ఏం చెయ్యను చెప్పండి. ఒకటే దుమ్ము, ధూళి. బస్సుల్లో ఘాటు. సాయంత్రం ఇంటికెళ్లే న రికి సెంటీమీటరెత్తన పేరుకుపోతోంది డస్ట్. తప్పలేదు మరి!” పార్వతి మాటలతో అందరూ నవ్వేశారు. సీరియస్ గా ఉన్న వాతావరణం కాస్త చల్లబడింది.

పశ్చిమ వర్జీనియాలో విజయం

అప్పుడు నేను దక్షిణ పసిఫిక్ లో ఫ్యాక్టరీ కార్మికులతో కలసి పనిచేస్తున్నాను. ఒకరోజు దినపత్రికలో, పెయింట్ క్రీక్ బొగ్గుగని కంపెనీ కార్మికులను స్థిరంగా ఉండనీయడంలేదని, పర్వతాలలోకి తరిమేస్తున్నదని చదివాను. నాకు ఆ కంపెనీతో పరిచయం ఉంది. 1904లో ఆ గని కార్మికులకోసం నేను పనిచేశాను.

కాలిఫోర్నియాలోని నా పనులన్నీ వాయిదా వేసుకొని మూటాముల్లై సర్దుకొని పశ్చిమ వర్జీనియాకు బయలుదేరాను. రైల్వే ప్రయాణం చేస్తున్నంతసేపూ, రైలు మలుపులు తిరుగుతున్న ప్రతిచోటా అక్కడక్కడ చుక్కల్లో ఉన్న కార్మికుల ఇళ్లను గమనిస్తున్నా. రైలు కండక్టర్ నన్నుచూసి ఇక్కడి పరిస్థితి ఏమీ బాగోలేదని, గని కార్మికుల బ్రతుకులు బానిస బ్రతుకులేనని, ఏమాత్రం ప్రశ్నించినట్లు అనుమానం వచ్చినా కాల్చేస్తున్నారని, బయటివాళ్లనెవ్వరినీ పెయింట్ క్రీక్, కాబిన్ క్రీక్ ప్రాంతాలలోకి రానివ్వడం లేదని వివరించాడు. భరించి భరించి చివరకు కార్మికులు ఎదురుతిరిగి నమ్మే మొదలుపెట్టారు.

నమ్మే మొదలైన వెంటనే తుపాకులతో బెదిరించి ఇళ్లలోనుంచి కార్మికులను తరిమి వేశారు. కార్మికులను అదుపు చేసేందుకు నగరంలోని పోరంబోకులను, నేరగాళ్లను తెచ్చుకొని వాళ్ల చేతికి తుపాకు లిచ్చారు. కార్మికులు హోలిగ్రోవ్, మొస్సేలో గుడారాలు వేసుకొని ఉంటున్నారు. కార్మికులు తమ స్త్రీలను, పిల్లలను రక్షించుకొనేందుకు వారుకూడా తుపాకులు చేతపట్టారు.

నేను పెయింట్ క్రీక్ లో దిగిన వెంటనే హోలిగ్రోవ్ లోని గని క్యాంపుకు వెళ్లాను. ఆ ప్రదేశమంతా సాయుధులతో నిండి ఉందని గమనించాను. ప్రతివాళ్ళ చూపులలో భయం తొంగి చూస్తుంది. కాసేపట్లో ఓ పిల్లవాడు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చి 'మదర్ జోన్స్ మదర్

జోన్స్' అంటూ నా కాళ్ళు చుట్టేశాడు. దుఃఖం ఆపుకోలేక ఏడవటం మొదలుపెట్టాడు. ఏడుస్తూనే ఈ కాపలాదార్లు తన తండ్రిని తరిమేశారని, అతనిప్పుడు ఎక్కడున్నాడో తనకు తెలియదని, తల్లిని, తమని చితక బాదారనీ చెప్పి గాయాలను చూపాడు. పాపం ఆ కుర్రవాడి భుజాలనిండా గాయాలే. తన తల్లిని ఇంత దారుణంగా కొట్టినందుకు ప్రతిగా పెద్దయ్యాక కనీసం 20 మంది గన్ మెన్ల అంతుచూస్తానని శపథం చేశాడు.

కార్మికుల గుడారాలు చేరుకున్నాక నేను ఎన్నో హృదయ విదారకమైన కథలు విన్నాను. గర్భిణీలని కూడా చూడకుండా గర్భం మీదే తుపాకుల వెనుక భాగంతో కొట్టడం వలన భూమిమీద పడకుండానే ఇహలోకాన్ని వీడిన పసికూనలు, తల్లుల దీనగాథలు; అకారణంగా అన్యాయంగా తుపాకులకు బలైన కార్మికుల భార్యల వెతలు ఎన్నో విన్నాను. ఇవి నన్ను తీవ్రంగా కలిచివేశాయి. నేను వెంటనే 3వేల మంది కార్మికులను సమీకరించి ఆయుధాలు సిద్ధం చేసుకొని చార్లెస్టన్ లో ఉన్న గవర్నర్ గ్లాస్ కాక్ దగ్గరకు తీసుకువెళ్లాను. 24 గంటల్లో తుపాకులు వట్టుకొని బెదిరిస్తున్న అల్లరిమూకను గనుక తొలగించకపోతే పరిస్థితి తీవ్రంగా ఉంటుందని గవర్నర్ ని హెచ్చరించాం. వెంటనే గవర్నర్ సైనిక బలగాలను తెప్పించి పరిస్థితిని చక్కపరిచాడు.

ఒకరోజు కాబిన్ క్రీక్ నుండి ఒక కార్మికుడు వచ్చాడు. అక్కడా ఇదే పరిస్థితి. గని యజమానికి 20 మైళ్ళ ప్రాంతంపై పూర్తి అధికారం ఉంది. కార్మికులను బ్రతక నివ్వడంలేదు. ఒక్క సమావేశం కూడా వేసుకోను వీలులేదు. నన్ను అక్కడి పరిస్థితి చక్కపరిచేందుకు ఆ కార్మికుడు ఆహ్వానించాడు. అక్కడికి దగ్గరలో గని యజమాని ఆధీనంలో లేని స్థలంలో సమావేశం ఏర్పాటు చేసి కరపత్రాలు అచ్చువేసి రైల్వే కార్మికుల ద్వారా కరపత్రాలు గని కార్మికులు అందరికీ అందేటట్లు చూడమన్నాను. మా సమావేశం ఏర్పాటు చేసిన ఊరిపేరు 'ఎక్స్ డేల్'. నేను ఎక్స్ డేల్ లో దిగగానే వ్యాపారం చేసుకొనే ఒక అభిమాని ఇంటికి వెళ్లాను. అక్కడినుండి సమావేశానికి వెళ్లాను. సమావేశంలో నేను మాట్లాడేందుకు లేచే లోపల అక్కడికి వచ్చిన మిల్ బోర్డు సభ్యుడి మంచితనం, ఓర్పు గురించి మాట్లాడటం మొదలుపెట్టాడు. నాకు అరికాలి మంట తలకెక్కింది. ఏళ్ళ తరబడి పర్వతాల మధ్య బంధించబడి భార్యా పిల్లలు ఆకలితో మగ్గి, చలికి బిగుసుకుపోతూ, బానిసబ్రతుకులు బ్రతుకుతున్న కార్మికులకు మంచితనం గురించి, సహనం గురించి చెప్పడం ఎంతో హాస్యాస్పదం. అందుకే ఈ సుద్దులు ఆపమని అరిచాను. చెప్పింది చాలించి కూర్చోమని కుర్చీ చూపించాను.

ఆ క్షణం కార్మికుల కళ్ళలో వెలుగు చూశాను, ఆశ చూశాను. కార్మికులంతా 'మమ్మల్ని సంఘటితపరచు' అమ్మా, మాకు 'సంఘం పెట్టు అమ్మా' అంటూ కేకలు పెట్టారు. గని కార్మికులను ప్రక్కనే ఉన్న చర్చిలో సమావేశమవ్వమన్నాను. కార్మికుల సభ్యత్వ రుసుం కట్టలేదు కాబట్టి యూనియన్ ఏర్పాటు చేయడానికి వీలులేదని బోర్డు సభ్యుడు అభ్యంతరం లేవనెత్తాడు. ఆ సంగతి నాకు వదిలేయమన్నాను. అప్పటికి చీకటిపడింది. ఆ చీకట్లోనే గని కార్మికులంతా

వరుసగా చర్చికి చేరారు. ఆ సమావేశంలో వాళ్లంతా సంఘానికి కట్టుబడి ఉండాలని గట్టిగా చెప్పి మర్నాడే వారి వారి పనులలోకి వెళ్లమని ఆదేశించారు. మర్నాడు వారు పనిలోకి వెళ్లి వాళ్ళ బదులుగా పనిచేస్తున్న స్కాబ్స్ అందర్నీ బయటకు పంపి సమ్మె ప్రారంభించారు. ఎప్పటిలాగానే సమ్మె విచ్చిన్నకారులు వచ్చారు. మిలిటరీ వచ్చింది. ఆకలి రాజ్యమేలింది. చలి గజగజ లాడించింది. అన్ని కష్టాలకోర్చి కార్మికులు వీరోచితంగా పోరాడారు. తుపాకులకు ఎదురొడ్డారు. తాము చనిపోయినా వేలాదిమంది కార్మికుల బ్రతుకులు బాగుపడతాయన్న నమ్మకంతో ప్రాణ త్యాగం చేశారు.

ఒకరోజు రెడ్వారియర్స్ క్యాంప్నుండి కొందరు కార్మికులు నాదగ్గరకు వచ్చారు. వారు సంఘం ఏర్పాటుచేయమని కోరారు. నేనున్న ఎక్స్డెల్ నుండి రెడ్వారియర్కు వెళ్లే దారి ఒక సన్నని బాట. నన్ను తీసుకెళ్ళేందుకు వారొక కంచరగాడిదలా బగ్గీని ఏర్పాటుచేశారు.

మేము బయలుదేరిన కాసేపటికి నాకు తుపాకుల మోత వినిపించింది. వెంటనే నేను బగ్గీ దిగి చూశాను. కొంతదూరంలో ఓ మిషన్గన్తో గన్మెన్ గనికార్మికులమీద తుపాకీ ఎక్కుపెట్టి కాల్పులు జరుపుతున్నట్లు గమనించాను. నేనొక్క పరుగులో వెళ్ళి తుపాకీ మీద చెయ్యిపెట్టి కాల్పులాపి గని కార్మికులందరినీ వెళ్లమని సంజ్ఞ చేశాను. చాలా సౌమ్యంగా గన్మెన్తో ఇలా అన్నాను. 'చూడు బాబూ మా కార్మికవర్గం చమటోడ్చి వెలికితీసిన బొగ్గుతో, ఇనుముతో తయారయినదే ఈ తుపాకీ. కాబట్టి ఈ తుపాకీ నాది. నా కార్మికులకు నీతో ఏ శతృత్వము లేదు. నీ జీతం వచ్చేది కూడా నా కార్మికుల శ్రమనుంచే. పైగా వారు సమ్మె చేస్తున్నది. వాళ్ల ఆకలి తీర్చుకునేందుకు, వాళ్ల పిల్లల పనితనం కాపాడుకునేందుకు'. ఈ మాటలకు చాలామంది కాల్పులు ఆపేసి నేలచూపులు చూశారు. కానీ 'మెఫీల్డ్' అనే గన్మెన్ మాత్రం కాల్పులు ఆపడానికి

నిరాకరించాడు. 'సరే కాల్పుటం మొదలు పెట్టు. పైన 5 వందల మంది సాయుధులైన కార్మికులున్నారు. వాళ్ళు మీపైన కాల్పులు మొదలుపెడతారు. ఈ లోయంతా రక్తసిక్తమవుతుంది. ముందు ఇక్కడంతా ఎరుపెక్కేది మీ రక్తంతోనే. మీపిల్లల హాహాకారాలు వినడం మీ భార్యల కన్నీళ్ళు చూడడం నా కిష్టం లేకే మిమ్మల్ని హెచ్చరించాను' అని అన్నాను. అంతటితో తుపాకులు దించబడ్డాయి. నేను మళ్ళీ బగ్గీఎక్కి నా ప్రయాణం కొనసాగించాను. రెడ్ వారియర్ క్యాంపులో సంఘం ప్రారంభించాం.

అక్కడి నుండి వైన్బర్గ్ అనే మరో ప్రాంతానికి వెళ్దామని, అక్కడి కార్మికులను కూడా సంఘటితం చేద్దామని గని

ఆకలి రాజ్యమేలింది. చలి గజగజ లాడించింది. అన్ని కష్టాలకోర్చి కార్మికులు వీరోచితంగా పోరాడారు. తుపాకులకు ఎదురొడ్డారు. తాము చనిపోయినా వేలాదిమంది కార్మికుల బ్రతుకులు బాగుపడతాయన్న నమ్మకంతో ప్రాణ త్యాగం చేశారు.

కార్మికులను కోరాను. నాకు తోడుగా 'బాల్టిమూర్సన్' అనే దిన పత్రికలో పనిచేస్తున్న కార్మికుడు వెస్టు వచ్చాడు. మేము రైల్వే ట్రాక్ ప్రక్క నుండి నడిచాం. మమ్మల్ని మెఫీల్డ్ ఎదురొచ్చి అడ్డగించాడు. ఈ దారి రహదారి కాదని కంపెనీ సొంత ఆస్తి అని నడవకూడదని అభ్యంతరం చెప్పాడు. ఆకాలంలో అక్కడి లోయలలో మంచుగడ్డలు కట్టిన నీరు మోకాళ్ళలోతు ప్రవహిస్తుంది. అందుకనే నాకు కూడా తోడువచ్చిన కార్మికుడు 'అయితే ఆమెను నీళ్లలో నడవ మంటావా?' అని మెఫీల్డ్ను ప్రశ్నించాడు. అందుకు మెఫీల్డ్ 'అవును అదే శాస్తి !' అన్నాడు. నేనింక వాదించక నాబూట్లాతీసి నీటిలో నడిచి వైన్బర్గ్ చేరుకున్నాం. గని కార్మికులంతా మోకాళ్ళలోతు నీళ్ళలో

నిలబడే సమావేశంలో పాల్గొన్నారు.

పోరాటం మొదలయ్యింది. మిలిటరీ దిగింది. యజమానుల గన్మెన్ల నుండి, కార్మికుల నుండి కూడా మిలిటరీ తుపాకులు గుంజుకుంది. అయితే మిలిటరీ యజమానుల పక్షమేకదా! అన్ని మానవ హక్కులు రద్దుచేయబడ్డాయి. అన్ని సమావేశాలు రద్దు చేయబడ్డాయి. వందలాది కార్మికులను ఇష్టమొచ్చినట్టు అరెస్టు చేసి మిలిటరీ కోర్టులో హాజరుపరిచారు. జడ్జీలతో సంబంధం లేకుండానే ఒక్కొక్కరికీ పది, పదిహేనేళ్ళ జైలు శిక్ష పడింది. మౌండ్స్విల్లా జైల్లో బంధించబడ్డారు.

ఈ పరిస్థితిని నేను జాతీయ ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చి తీరాల్సిందేనని నిర్ణయించుకున్నాను. వంద డాలర్లు అప్పుచేసి సిన్సిన్నాటీ, కొలంబస్, క్లీవ్లాండ్లలో సమావేశాలు పెట్టి కార్మికుల సమస్యలు వివరించారు. అక్కడనుండి వాషింగ్టన్ డి.సి. చేరాను. డబ్ల్యు.బి.విల్సన్ అనే కాంగ్రెస్ సభ్యునితో సమావేశం ఏర్పాటుచేశాను. ఈ సమావేశానికి సెనేటర్లను, కాంగ్రెస్ సభ్యులను, పెద్దమనుషులను, సెక్రటరీలను ఆహ్వానించాను. వారందరికీ పశ్చిమ వర్జీనియాలోని పరిస్థితిని వివరించాను. మానవ హక్కులు హరించటం అమెరికా సాంప్రదాయానికి విరుద్ధం అన్నాను. మిలిటరీ విచారణను ఒక తంతుగా జరిపి వేలాదిమందిని జైళ్లలో కుక్కడం అమానుషమన్నాను. ఇది ప్రజాస్వామ్య దేశమయితే కార్మికుల వట్ల ఇంత అమానుషంగా ప్రభుత్వం పంపిన మిలిటరీ ప్రవర్తించటం ప్రజాస్వామ్యాన్ని అపహాస్యం చేయడమేనన్నాను. ఇది జాతీయ ప్రభుత్వం కాకపోతే ఈ జెండాను దించేసి కొద్దిమంది డబ్బున్నవాళ్లదే అమెరికా అని ప్రకటించి వారి జెండానే ఎగురవేయాలన్నాను.

మర్నాడు ఉదయం 12 గంటల కల్లా మిలిటరీవారు అరెస్ట్ చేసిన కార్మికుల్లో ఇద్దరిని మినహా మిగిలిన అందరినీ విడుదల చేశారు.

వాషింగ్టన్ నుండి మళ్ళీ నేను పశ్చిమ వర్జీనియాకు తిరుగు ప్రయాణం అయ్యాను కాని నేను పశ్చిమ వర్జీనియా చేరే ముందు రోజే పోలీసు అధికారులు, గని కాపలా దారులు కలిసి తుపాకులతో హోలీగ్రామ్ లో నివసిస్తున్న వేలాది కార్మికుల కుటుంబాల గుడారాల్లోకి రాత్రిపూట చొరబడి విచక్షణారహితంగా కాల్పులు జరిపారు. ఎంతోమంది కార్మికులు చని పోయారు. చాలామంది స్త్రీలు గాయపడ్డారు. పసిపిల్లలు భయంతో గగ్గోలు పెట్టారు. ఇంత జరిగినా హంతకులను అరెస్టు చెయ్యలేదు.

మూడు రోజుల తరువాత ఫ్రెడ్ బోబెట్ అనే గని కాపలాదారు కొట్లాటలో చని పోయాడు. వెంటనే 50 మంది సమ్మెచేస్తున్న కార్మికులను, సంఘనాయకులను వారెంట్ లేకుండానే అరెస్టు చేశారు.

నేను విదేశీ కార్మికులు కూడా పనిచేస్తున్న భూమిలోనూ, తరువాత లాంగ్ ఏకర్ లోనూ సంఘాలు పెట్టాను. లాంగ్ ఏకర్ లోని స్థానికంగా ఉన్న ప్రతి యూనియన్ నుండి డెలిగేట్లను ఎన్నుకొని, ప్రతి డెలిగేట్ ఈ మిలిటరీ నిరంకుశత్వానికి వ్యతిరేకంగా చార్లెస్టన్ వెళ్లి గవర్నర్ కి లేఖలు వ్రాయాలని చెప్పాను. నేను లేకుండానే గవర్నర్ ను కలిసి వినతిపత్రం సమర్పించాలని డెలిగేట్లతో ఏర్పాటుచేసిన సమావేశాలలో సూచించాను.

నేనూ చార్లెస్టన్ బయలుదేరాను. చార్లెస్టన్ లో రోడ్డుపై నడుస్తుండగా డాన్ కన్నింగ్ హామ్ అనేవాడు నన్ను రోవర్ హోటల్ కి లాక్కెళ్ళి నాపై అరెస్టు వారెంట్ కోసం మనిషిని పంపించాడు. తరువాత ప్రాట్ లోని మిలిటరీకి అప్పజెప్పాడు. తరువాత రోజు నన్నొక ఏకాంతగృహంలో బంధించారు. నాకెవరూ కన్పించేవారేకాదు. నాతోపాటు అరెస్టయిన కొంత మంది కార్మికులు, హాన్స్ ఫోర్డ్ అనే ఒక డాక్టరు, ఆయన భార్య నా పట్ల చాలా శ్రద్ధ తీసుకున్నారు. ఏమాటకామాటే చెప్పుకోవాలి. ఈ పశ్చిమ వర్జీనియా మిలిటరీవారు కొలరాడో మిలిటరీ వారంతా నీచులు,

రక్తపిపాసులు కారు.

చాలా వారాల తరువాత నన్ను మిలిటరీ కోర్టులో హాజరుపరిచారు. నా తరపున వాదించేందుకు ఇద్దరు న్యాయవాదులను ఇచ్చారు. నాపై మోపిన అభియోగం - హత్య అయితే నేను న్యాయపరిధినే సవాలుచేశాను. ఈ అరెస్టు రాజ్యాంగబద్ధం కాదని వాదించాను. మిగిలినవారికి వేసినట్టే నాకు మిలిటరీ కోర్టు 20 ఏళ్లు జైలుశిక్ష విధించింది. నన్ను వెంటనే జైలుకు పంపలేదు. 5వారాలు మిలిటరీ క్యాంపులోనే ఉంచారు. నాకు కాపలాపెట్టిన యువ కాపలాదారులు నన్ను గౌరవంగానే చూసుకున్నారు. ఒకరిద్దరు తప్ప.

ఇక తరువాత కాలిఫోర్నియా నుండి నాకు సహాయం అందింది. ఫ్రీమెంట్ ఓల్డర్, 'శాన్ ప్రాన్సిస్కో' బులెటిన్ అనే పత్రిక ఎడిటర్ విశాల హృదయుడు. ఆయన భార్యను నాదగ్గరకు పంపాడు. ఆమె వాషింగ్టన్ నుండి నావద్దకు వచ్చి వివరాలడిగి తెలుసుకున్నారు. 'కోలియర్స్' మాగ్జైన్ లో గని కార్మికుల దుర్భర పరిస్థితులు, కార్మికుల సమ్మె నన్ను రాజ్యాంగవిరుద్ధంగా అరెస్టుచేయడం, జైలుపాలుచేయడం అంతా ఒక కథనం రాసి ప్రచురించారు. అంతేకాదు కేరెన్స్ అనే సెనేటర్ కు పరిస్థితులు వివరించి కాంగ్రెస్ ద్వారా విచారణ జరిపించాలని డిమాండ్ చేశారు. ఈ పత్రికా ప్రతిని ఎవరో నా జైలు కిటికీలో పెట్టారు. అది చదివిన నేను సెనేటర్ కేరెన్స్ కు టెలిగ్రామ్ పంపాను. ఇందుకోసం నాపట్ల అభిమానం గల ఒక సైనికుని సహాయం కోరాను. ఆరోజు రాత్రే ఆ సైనికుడు 3 మైళ్ళు నడిచివెళ్లి టెలిగ్రామ్ పంపించాడు. మర్నాడు సెనేట్ లో పశ్చిమ వర్జీనియా గనుల పరిస్థితి చర్చకు వచ్చింది. క్లార్బర్గ్ నుండి సెనేటర్ గా ఉన్న గోఫ్ కి పశ్చిమ వర్జీనియా గనులలో వాటాలున్నాయి. అందుకని వారు వెంటనే లేచి సంఘాలు ఏర్పడక ముందంతా పశ్చిమ వర్జీనియా గనులు శాంతియుతంగా ఉండేవని, మదర్ జోన్స్ వచ్చిన తరువాతే ప్రశాంతత

దెబ్బతిందని, అయినా ఆమెను మంచి గృహంలోనే పెట్టామని జైల్లో బంధించలేదని వాదించారు. వెంటనే కేరెన్స్ లేచి 84 సంవత్సరాల మహిళ మీరు ఉంచిన గృహం నుంచే నాకు టెలిగ్రామ్ పంపారు. చదివి వినిపిస్తామని నా టెలిగ్రామ్ చదివారు.

నా 84వ ఏట నన్ను బంధించిన పశ్చిమ వర్జీనియాలోని ప్రాట్ లో ఉన్న మిలిటరీ జైలునుండి ఈ టెలిగ్రామ్ పంపుతున్నాను. నా కార్మికుల ఆర్తనాదాలు, హృదయవిదారక గాథలు, మహిళా రోదనలు, పసిపిల్లల వసివాడుతున్న పసితనం ఇందులో పొందుపరుస్తున్నాను. మన జాతి గౌరవాన్ని కాపాడేందుకైనా మీరు ఈ గనుల పరిస్థితులపై విచారణ జరిపించాలి. అదే జరిగితే పుట్టబోయే పిల్లలు కూడా మిమ్మల్ని దీవిస్తారు! అదీ లేఖ సారాంశం. ఫలితంగా ఒక సెనెట్ కమీషన్ గనుల స్థితిగతులు పరిశీలించేందుకు నియమించబడింది. చార్లెస్టన్ వచ్చి తనను కలుసుకోవలసిందిగా నాకు గవర్నర్ నుండి పిలుపొచ్చింది. నేను చార్లెస్టన్ చేరుకొని అక్కడే జరుగుతున్న గని కార్మికుల సదస్సులో పాల్గొన్నాను. అక్కడే గవర్నర్ ను కలిసాను. ఆ తరువాత గని కార్మికులపైనున్న మిలిటరీ కేసులు 8 మినహా మిగిలినవన్నీ ఎత్తివేశారు. యజమానులు, కార్మిక సంఘాలను గుర్తించినట్లు ప్రకటించారు. చాలా తప్పిదాలు సవరించబడ్డాయి. సెనేటర్, కేరెన్స్ కార్మికులకు ఎంతో మేలు చేసిన వ్యక్తి. న్యాయంకోసం కార్మికుల పక్షాన నిలిచిన మనిషి, వాళ్ళు ఆకలితో అలమటించకుండా కాపాడినవాడు. అటువంటి మంచివ్యక్తి తరువాత జరిగిన ఎన్నికల్లో ఇండియానాలో పోటీచేసి ఓడిపోయాడు. అతని ఓటమి నాకెంతో వ్యధ కలిగించింది. కార్మికులు అతను చేసిన సేవల్ని గుర్తించలేదని పించింది. ఈ ఓటమే అతనిని ఎంతగానో బాధించి అతనిని రోగగ్రస్థుణ్ణి చేసింది. చివరకు కార్మికులు ఒక మంచి స్నేహితుణ్ణి కోల్పోయేట్టు చేసింది.

పాలకుల ప్రణామాలే బాబాల అరాచ(జ)కాలకు ఆశీస్సులు

కె.స్వరూపరాణి

ప్రజల బలహీనతలే పునాదిగా గుర్మీత్ సింగ్ వంటి బాబాలు పుట్టుకొస్తుంటే, రాజకీయ ప్రయోజనాల కోసం పాలకులు వారిని కాపాడుకొస్తుంటారు. డేరా సచ్చా సౌదా అధినేతను న్యాయస్థానం దోషిగా నిర్ధారించగానే హర్యానాలో చెలరేగిన తీవ్రమయిన హింసను గమనించినపుడు, పాలకులు శాంతిభద్రతలనూ ఓట్లలోనే కొలుస్తారని అర్థమవుతుంది. పది మంది ఒకచోట గుమిగూడితేనే చిందులు తొక్కి పోలీసు వ్యవస్థకు ఐదుకోట్ల మంది శిష్యుగణం ఉన్న ఒకవ్యక్తికి వ్యతిరేకంగా వెలువడే తీర్పు ఎంతటి తీవ్రపరిణామాలకు దారితీస్తుందో తెలియంది కాదు. హర్యానా ప్రభుత్వం ప్రదర్శించిన ఉదాసీనతకు అధికారం ఎక్కడ చేజారిపోతుందోననే భయమే కారణంగా కనిపిస్తోంది.

దొంగ బాబా గుర్మీత్ ను జైలుకు పంపిన యువతి

దశాబ్దమున్నర క్రితం చేసిన నేరం గుర్మీత్ ను నేటికి కటకటాలపాలు చేసింది. కోర్టు తీర్పుతో ఆయన ఒక రేపిస్టు, శాడిస్టుగా తేలిపోయాడు. ఇంత కాలం హారతులు అందుకున్న ఈ వ్యక్తి గురించి ఇప్పుడు కళ్లు తెరిచిన మీడియా చిత్ర, విచిత్రమయిన కథలు చెబుతోంది. ఫలితంగా వందలాది ఎకరాల భూములు, కోట్లాది రూపాయల ఆస్తులు కూడబెట్టిన వైనంతోపాటు అతడి వికృత చేష్టలంటూ ఒక్కటొక్కటిగా అనేక అకృత్యాలు వెలుగు చూస్తున్నాయి. పదిహేనేళ్ళ క్రితం బాబా చేతిలో లైంగిక దాడికి గురయిన అతని భక్తురాళ్లయిన ఇద్దరు యువతులు అప్పటి ప్రధానికి లేఖరాస్తే, అది సీబీఐ చేరి, దర్యాప్తు పూర్తయి శిక్షపడటానికి పదిహేనేళ్ళ కాలం పట్టింది. ఐదవ ప్రత్యేక కృషితోనే విచారణ మొదలయ్యింది. అరడజను మందికి పైగా వ్యక్తులు ప్రాణాలకు తెగించి పనిచేస్తే గానీ ఈ బాబా

పాపాలు పండలేదు. ఈలోగా గుర్మీత్ అదేశాల మేరకు గుర్తు తెలియని వ్యక్తుల చేతుల్లో ఎందరో హత్యకు గురయ్యారు. తరువాత ఫిర్యాది సోదరుడు, లేఖను బైటపెట్టిన జర్నలిస్టు కూడా హత్య చేయబడ్డారు. గుర్మీత్ వ్యవహారం పాలకులకు తెలియంది కాదు. అయినా ప్రజల సంక్షేమం కన్నా ఓట్లు, అధికారమే వారికి ముఖ్యం.

గుర్మీత్ ముందు వరుసగా ప్రభుత్వాలు సాగిలబడ్డాయి. ప్రధాని నుంచి ముఖ్యమంత్రి వరకూ అందరూ బాబా భజన చేసి ఓట్లు దండుకోవాలని చూసినవారే. సీబీఐ దర్యాప్తు ప్రారంభించిన తరువాతయినా నాయకుల వైఖరిలో మార్పు వచ్చివుంటే చివరి పదిహేనేళ్ళ కాలంలో గుర్మీత్ పాల్పడిన అకృత్యాలకయినా అడ్డుకట్ట పడి ఉండేది. పాలకులే అతనికి ప్రణమిల్లేందుకు పోటీ వడడంతో బాబా వారిని మించిన శక్తివంతుడిగా తయారయ్యాడు. పాలనా యంత్రాంగం యావత్తూ బాబా భజన చేస్తుండడం వల్లే వరుస నేరాలకు చేయడానికి అతనికి వీలు కలిగింది. న్యాయస్థానాలు ఆదేశించినా చలించని పాలకులు తమకు తాముగా ముందే కదిలి

బాధితులను ఆదుకుంటారనుకోవడం అవివేకమే అవుతుంది.

గుర్మీత్ వ్యవహారంలో హర్యానా ప్రభుత్వం చట్టం చేతులు కట్టేయడం వల్ల బాబా అనుచరుల చేతిలో నలభై మంది అమాయకులు ప్రాణాలు కోల్పోగా, కోట్లాది రూపాయల ఆస్తులు బుగ్గిపాలయ్యాయి. బాబా చేయించిన హత్యల్లో చనిపోయిన వారి కంటే ప్రభుత్వం వ్యవహరించిన తీరు వల్ల ప్రాణాలు కోల్పోయిన వారి సంఖ్యే ఎక్కువని వస్తున్న ఆరోపణల్లో నిజం లేక పోలేదు. వ్యక్తులను కాక, చట్టాలను గౌరవించి ఉంటే ఈ మానవహాసనం జరిగి ఉండేది కాదు. డేరా బాబానే కాదు, ఆయన భక్తజనాన్ని నిలువరించడానికి పాలకులు భయపడ్డారంటే 'చట్టం ముందు అందరూ సమానులే' అనేది మాటల వరకే పరిమితమనిపిస్తోంది. చట్టం అంటే ఏ మాత్రం భయం ఉన్నా బాబా భక్తులు ఇంతటి విధ్వంసానికి తెగబడేవారు కాదు. శిక్ష ఖరారు చేయడానికి న్యాయస్థానమే జైలుకు తరలడం, న్యాయమూర్తి హెలికాప్టర్ లో వెళ్లాల్సి రావడం, హర్యానా, పంజాబ్ రాష్ట్రాలను మిలిటరీ దిగ్బంధించడం, ఇంటర్నెట్ సేవలను నిలిపివేయడం వంటి చర్యలను గమనిస్తే బాబా, అతని సైన్యం దెబ్బకు సమస్త వ్యవస్థలూ చిగురుటాకులూ ఒణికి పోయాయని తెలిసిపోతుంది. తన పార్టీ ముఖ్యమంత్రి ఏలుబడిలో చట్టం నేరస్తులకు చుట్టంగా మారిని వైనం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వైఫల్యం, తన వ్యవహారశైలిపై హైకోర్టు తీవ్రమయిన వ్యాఖ్యలు చేసినా ప్రధానికి పట్టలేదు. బాధ్యత విస్మరించిన ఖట్టర్ తో రాజీనామా చేయించ వలసిందిపోయి,

సమర్థుడంటూ ప్రశంసించడం ప్రధాని తెంపరి తనానికి నిదర్శనం. హైకోర్టు వ్యాఖ్యానించినట్లుగా ఈ మొత్తం వ్యవహారంలో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రదర్శించిన నిర్లక్ష్యం, నిస్తేజం ఉద్దేశ్యపూర్వకమైనదే. తన అధికారాన్ని కాపాడుకోవడానికి ప్రజల ప్రాణాలను గాలికొదిలేసిన ఖట్టర్ ఎవరి ఆదేశాల మేరకు ఇంతటి అనైతికతకు పాల్పడ్డారో తెలుస్తూనే ఉంది. డేరా బాబా భక్తిని ఎంతగా ప్రబోధించాడో తెలియదు కానీ, తన పట్ల ఉన్న భయాన్నే ఆయుధంగా వాడుతున్నాడు. భక్తులను లొంగదీసుకోవడానికే కాదు, లక్షలాది మందిని పోగుచేసి న్యాయ మూర్తిని, న్యాయస్థానాలనూ దారికి తెచ్చుకునేందుకు ప్రయత్నించాడు. చివరకు న్యాయమూర్తి తీర్పు చెప్పగానే బావురుమన్నాడు. చట్టానికి అతీతులమని భావించి బరితెగించి వ్యవహారించే బాబాలకు ఈ తీర్పు ఒక గుణపాఠం.

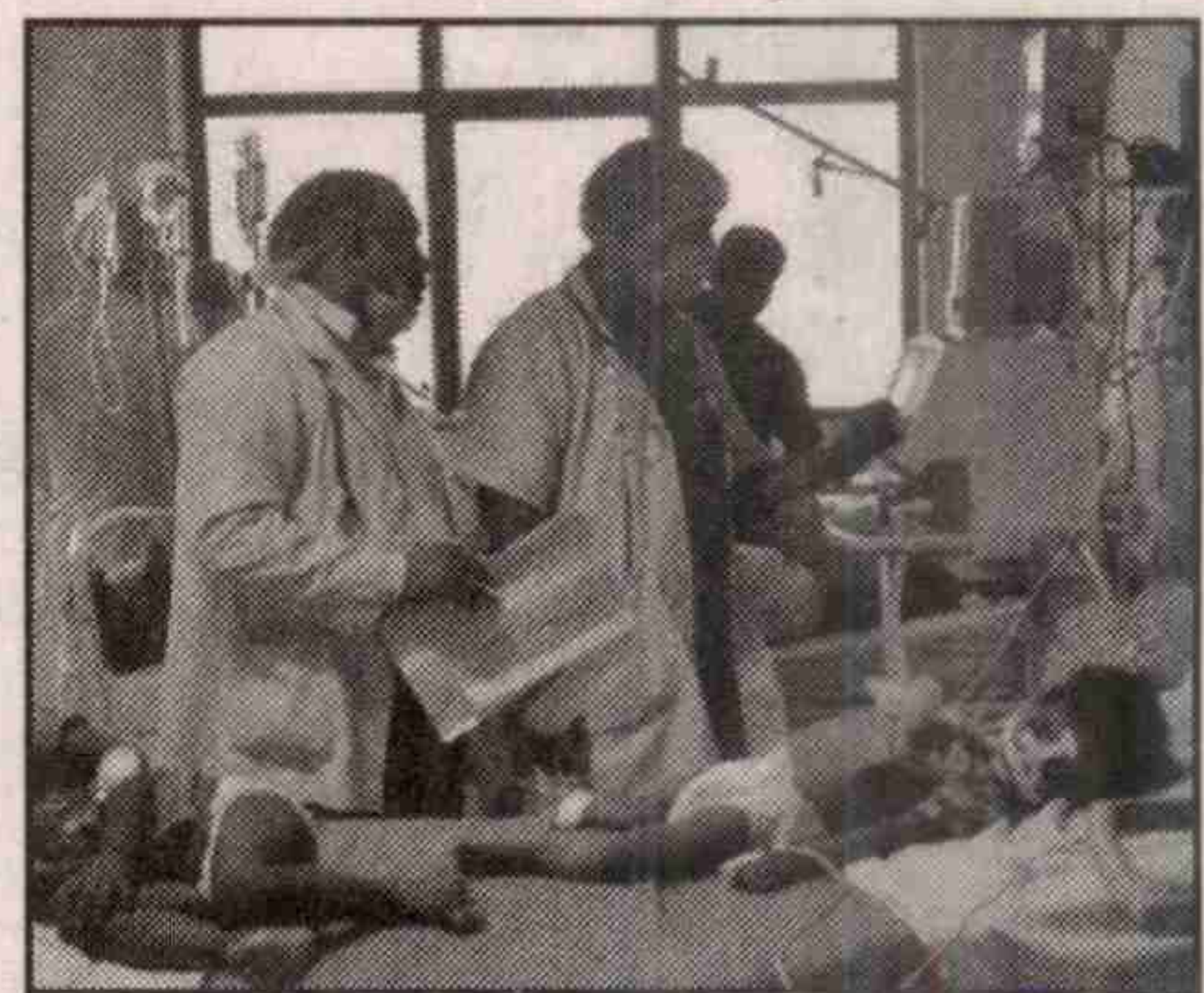
డేరా బాబా రాజకీయ పలుకుబడిని ఒక సారి పరిశీలిస్తే.. పంజాబ్, హర్యానా రాష్ట్రాల్లో ముప్పై మందికి పైగా శాసనసభ్యులు బాబా ఆశీస్సులతో గెలుపొందిన వారే. ఇంతకు మించిన అసెంబ్లీ స్థానాల్లో ఎన్నికల ఫలితాలను బాబా ప్రభావితం చేయగలడు. దీన్నిబట్టే ఈ దొంగ బాబాకు ఉన్న రాజకీయ పలుకుబడి ఏపాటిదో, అడ్డా ఆపూ లేకుండా ఇన్ని జుగుప్సాకరమయిన, పాశవిక అకృత్యాలు ఇంత కాలంగా ఎలా కొనసాగించగలిగాడో మనకు ఇట్టే అర్థమవుతుంది. ఈ పలుకుబడితోనే బాబా స్వంతంగా 'సచ్చా సౌదా' పేరుతో ఒక కోటనే నిర్మించుకుని వేలాది మంది స్వంత సైన్యం, ఏకే 47 లాంటి మారణాయుధాలతో రెండు రాష్ట్రాల్లో సమాంతర పాలన కొనసాగిస్తున్నాడు. జడ్ కేటగిరి సెక్యూరిటీ ఉన్న ఈ బాబా అనుమతి లేనిదే రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రితో సహా ఎవ్వరూ కోటలోనికి ప్రవేశించలేరు.

ఈ సానుకూలతలే బాబాకు కోర్టునైనా శాసించగలననే అహంన్ని తెచ్చి పెట్టాయి. ఈ అహంతోనే బాబా పెంపుడు కూతురి (వీరిద్దరిమధ్య ఉన్న సంబంధం గురించి మీడియాలో నమ్మశక్యం గాని కథనాలు వెలువడుతున్నాయి) తీర్పు అనంతరం జైలుకు తరలిస్తున్న బాబాను స్వంత సైన్యాన్ని రెచ్చగొట్టి విడిపించుకు పోవాలని ప్రయత్నించిందంటూ వస్తున్న వార్తలు వింటే ఒళ్లు గగుర్పొడుస్తుంది. తీర్పు వెలువడిన వెంటనే బోనులోనే బాబా 'నేను తప్పు చేశాను, క్షమించండి' అంటూ బావురుమని ఏడిస్తే, రాజ్యాంగం మీద ప్రమాణం చేసి అధికారంలోకి వచ్చిన హర్యానా ముఖ్యమంత్రి ఖట్టర్ మాత్రం 'ఈ తీర్పును వ్యతిరేకించలేము, అంగీకరించ లేము' అంటూ వ్యాఖ్యానించడం, ఈ ఖట్టర్నే! సమర్థుడంటూ ప్రధాని ప్రశంసించడం కొనమెరుపు. ఖట్టర్, మోడీ కన్నా బాబానే నయం అనిపించడంలేదా..!?

గోరఖ్ పూర్ ఘోర కలి

కనేది మీరు - బాధ్యత మాదా ! పసిపిల్లల మరణ ఘటనలో ఘనత వహించిన ఆదిత్యనాథ్ యోగి వ్యాఖ్య! ఉత్తరప్రదేశ్ లోని గోరఖ్ పూర్ లో 72 గంటల్లో ఆక్సిజన్ అందక 70 మంది పసికందులు మృతి చెందారు. మరొక 61 మందిని బలితీసుకుంది. బిఆర్ డి ఆసుపత్రిలో నవజాత శిశువులు వీరంతా. తొందరపడి ఈ లోకంలోకి వచ్చి కాపాడే దిక్కులేక వెంటనే మరణించారు. ఆసుపత్రికి ఆక్సిజన్ సరఫరా అందించే ప్రైవేటు కంపెనీకి 67 లక్షల బకాయి ఉండటంతో వారు ఆక్సిజన్ సప్లయ్ ఆపేశారు. ప్రైవేటు కంపెనీ అంటేనే లాభాల వేట. ఈ ఘటనను గమనిస్తే ప్రైవేటు కంపెనీలు తమ లాభాల కోసం ఎంత దురాగతాలైనా చేస్తాయని తెలుస్తుంది. ఇది ప్రమాదం కాదు. తెలిసీ తెలిసీ పిల్లల

ప్రాణాలతో చెలగాటమాడారు. అంతమంది తల్లిదండ్రులకు గర్భ శోకాన్ని మిగిల్చారు. ఆ తల్లిదండ్రులు అదేమని ప్రశ్నిస్తే ఆసుపత్రి సిబ్బంది మృత శిశువులను తీసుకొని గొడవచేయకుండా వెనకదారిన వెళ్ళండి అన్నారట. ఆ సమయంలో ముఖ్యమంత్రి అదే ఆసుపత్రి పర్యవేక్షణలో ఉన్నారని చెప్పారు. పిల్లల మరణాలకి కారణం ఆక్సిజన్ కొరత కాదు. వారికి వ్యాధులు ప్రబలి మెదడు వాపు వ్యాధి సోకి మరణించారు. కని రెండేళ్ళు పెంచి తరువాత బాధ్యత సర్కారుదే అని భావిస్తారు. సివిక్ సెన్స్ లేదు. పరిశుభ్రత లేదు. వీటికి కూడా ప్రభుత్వం బాధ్యత వహించాలా అని అన్నాడు. కుటుంబ వ్యవస్థ పిల్లల పట్ల ప్రేమ తెలియని సన్నాసులు పరిపాలకులైతే పసిబిడ్డల ప్రాణం విలువ ఏం తెలుస్తుంది.

డాక్టర్ కాఫిల్ అహ్మద్ తన శక్తివంచన లేకుండా వైద్యం చేసి కొంతమంది శిశువులను కాపాడినందుకు ధన్యవాదాలు. పైగా కాఫిల్ అహ్మద్ పైనే కేసు పెట్టారు. ఈ ఘటన అమిత్ షాగారికి చాలా చిన్నదిగా కనిపించింది. సాక్షి మహారాజ్, సంఘ్ పరివార్ నోరువిప్పారు. యోగీ కొమ్ము కాస్తున్నారు. ఈ దుర్ఘటనపై మోడీ ఎందుకు మాట్లాడారు? యోగీతో రాజీనామా చేయించి ప్రభుత్వం సమగ్ర విచారణ చేపడితే వాస్తవాలు బయటపడతాయి.

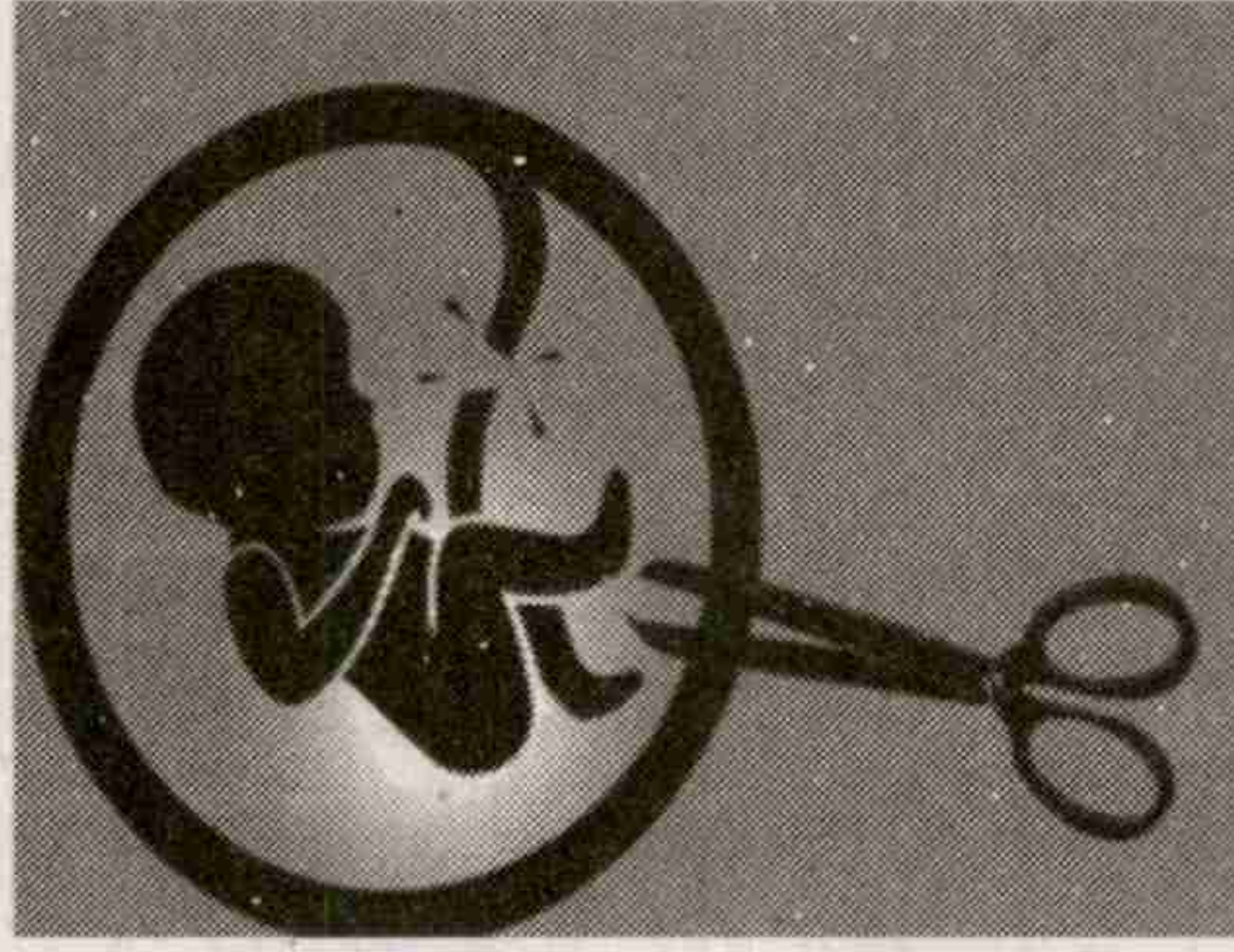
వృత్తి పరంగా నాకు నిత్యం వేదన కలిగించే మరో సంఘటన.. 'డాక్టర్ గారూ.. నాకు అబార్షన్ చేయాలండీ'.. అంటూ వచ్చింది సుజాత. 'అరె! ఎందుకు బిడ్డ అరోగ్యంగానే ఉంది కదా?' నా ప్రశ్న. 'మావారు పరీక్ష చేయించితే.. ఈ సారి ఆడపిల్లే అని చెప్పారండీ.. అబార్షన్ చేయించుకుంటే ఇంటికిరా! లేదంటే నువ్వు నాకక్కర్లేదు ఇప్పటికే ఇద్దరాడపిల్లల్ని కన్నావు అంటున్నారాయన. మా అత్త మామలయితే మావాడికి విడాకులివ్వు, మా అబ్బాయికి వేరే పెళ్ళి చేస్తాం, నీ దరిద్రపు గొట్టు మొహాన్ని ఇంట్లో ఉంచుకుంటే మా వంశం ఇంతటితో ఆగి పోతుంది తల్లీ' అంటున్నారంటూ కళ్ల నీళ్లు పెట్టుకుంది. 'నా కడుపులో ఉన్న బిడ్డకోసం చూసుకుంటే ఇప్పుడున్న ఇద్దరాడపిల్లల పరిస్థితి..నాకర్థంకా..అంటూ బావురుమంది సుజాత.

ఈ సమస్య ఒక్క సుజాతదే కాదు. మన దేశంలో ఎంతో మంది తల్లులు తప్పనిస్థితిలో తమ కడుపులోని ఆడ శిశువుల్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా చిదిమేస్తున్నారు. ఫలితం.. మగపిల్లల సంఖ్య పెరిగి ఆడపిల్లల సంఖ్య తగ్గి పోతోంది. దీని వల్ల సామాజికంగా ఎన్నో సమస్యలు వస్తున్నాయి.

కనేది తల్లే అయినా ఆడ, మగలో ఎవరు పుట్టాలనే అంశం తండ్రికి సంబంధించినదే. నాకు మగ పిల్లాడు కావాలి, నీ వల్ల ఆడపిల్లే పుడుతున్నారు. నువ్వు నాకొద్దు పో! నీకు విడాకులు ఇచ్చేస్తాను అనే అవకాశం వాస్తవానికి స్త్రీకే ఉంది. అయినా పురుషాధిక్య పితృస్వామిక వ్యవస్థలో స్త్రీనే ఇందుకు బాధ్యురాలిని చేసి వేధించడం అమానుషం. ఉన్నత చదువులు చదువుకుని, విషయం తెలిసిన పురుషులూ ఇదే తీరులో వ్యవహరించడం అహంకారం. ఆడ, మగ..

ఎవరు పుట్టాలనే విషయంలో నిర్ణాయక పాత్ర ఎవరిదో పరిశీలిద్దాం!

పురుష వీర్య కణం స్త్రీ అండాన్ని చేరి, ఫలదీకరణ చెందితే పిండం ఏర్పడుతుంది. పురుష వీర్యకణంలో 'ఎక్స్, యై' అనే రెండు సెక్స్ క్రోమోజోములు ఉంటాయి. స్త్రీ అండంలో రెండూ 'ఎక్స్' సెక్స్ క్రోమోజోములే ఉంటాయి. పిండం ఏర్పడే క్రమంలో పురుష వీర్యకణం నుంచి ఒక క్రోమోజోము, స్త్రీ అండంలోని ఒక

క్రోమోజోము మాత్రమే కలుస్తాయి. పుట్టబోయే బిడ్డ లింగ నిర్ధారణకు ఈ కలయికే మూలం. స్త్రీ అండంలోని ఎక్స్ క్రోమోజోముతో వీర్య కణంలోని ఎక్స్ క్రోమోజోము కలిస్తే ఆడ శిశువు, యై క్రోమోజోము కలిస్తే మగ శిశువు జన్మిస్తారు. లింగ నిర్ధారణ చేసే ఎక్స్, యై క్రోమోజోములు కేవలం పురుష వీర్యకణంలోనే ఉన్నందువల్ల లింగ నిర్ధారణలో బాధ్యత వహించాల్సింది పురుషుడే కదా? మరి స్త్రీని బాధ్యురాలిగా చేయడం ఎంతవరకు సమంజసం. వాస్తవానికి ఏ ఏ క్రోమోజోముల కలయిక జరగాలి అనేది స్త్రీ, పురుషుల్లో ఎవరి ఇష్టాయిష్టాల మీదా ఆధారపడి ఉండదు. ప్రకృతే ఆడ, మగ శిశువులు దాదాపు సమానంగా జన్మించే ఏర్పాటు చేస్తుంది. ప్రకృతి నియమాన్ని మానవులు ప్రకృతి విరుద్ధంగా అతిక్రమించితే! అది విపరీత

పరిణామాలకే దారి తీస్తుంది. ఒక వేళ దేవుడే ఈ ఏర్పాటు చేస్తాడని (డాక్టరుగా ఈ నమ్మకంతో ఏకీభవించలేను) నమ్మినా ఈ నమ్మకాల పరిధిలో ఆలోచిస్తే, దేవుడు ప్రసాదించిన ఆడ శిశువును చంపి శిశు హత్య మహాపాతకాన్ని నెత్తికెత్తుకోవడం!? ఆడ శిశువును చంపేయాలనుకునే వారే అలోచించుకోవాలి మరి.

ఆడ శిశువుల్ని చంపడంలో అను సరిస్తున్న పద్ధతులను చూస్తే మనం నిజంగా నాగరిక సమాజంలోనే జీవిస్తున్నామా అనే అనుమానం కలుగుతుంది. గర్భంలోనే అబార్షన్ ద్వారా చంపడం అమానుషం అనుకుంటే బిడ్డ పుట్టిన తరువాతా నిర్దాక్షిణ్యంగా చంపే తీరు మరింత హృదయ విదారకంగా ఉంటుంది. పుట్టిన వెంటనే బిడ్డను పొదల్లోకి విసిరేయడం, నెలల వయసున్న బిడ్డకు ఊపిరాడకుండా చేసి చంపడం లాంటి పనులు సహజంగా భర్త వైపు వారు చేస్తుంటారు. స్వయంగా కన్న తల్లులే పాలు ఇవ్వకుండా, పట్టించుకోకుండా ఎండ గట్టి చంపడం మరో దారుణం.

లింగ నిర్ధారణ చేయడానికి రెండు పద్ధతులు అందుబాటులో ఉన్నాయి. 1. ఆమ్నియో సెంటిసిస్ 2. ఆల్ట్రాసౌండ్.

ఆమ్నియో సెంటిసిస్ ఉమ్మనీటిని పరీక్షించడం ద్వారా చేస్తారు. జన్మ లోపాలను, వంశపారంపర్యంగా శిశువుకు సంక్రమించే వ్యాధులను ఈ పరీక్ష ద్వారా నిర్ధారించడానికి వీలవుతుంది.

ఆల్ట్రాసౌండ్ పరీక్షను శరీరం పైభాగం (పొట్ట పైన) నుంచే ప్రత్యేకమయిన పరికరంతో చేస్తారు. ఈ పరీక్ష ద్వారా గర్భంలోని పిండం ఆరోగ్య పరిస్థితి, ఎదుగుదలను పరిశీలిస్తారు.

ఈ పరీక్షల్లో శిశువు పుట్టిన తరువాత

సాధారణ జీవితం గడపడానికి వీలు లేని పరిస్థితులున్నాయని నిర్ధారణ అయితే అబార్షన్ చేయడానికి చట్టం అనుమతిస్తుంది. ఉదాహరణకు హీమోఫీలియా (రక్తం గడ్డ కట్టకపోవడం), తలసీమియా (రక్తహీనత) లాంటి జబ్బులున్నాయని పరీక్షల్లో నిర్ధారణ అయితే అబార్షన్ చేయడానికి అవకాశం ఉంది.

ఎమ్ టి పి (మెడికల్ టెర్మినేషన్ ఆఫ్ ప్రెగ్నెన్సీ) చట్టం ప్రకారం కొన్ని నిర్దిష్ట పరిస్థితుల్లో 20 వారాలలోపు వయసున్న గర్భాన్ని మాత్రమే తొలగించాలి. వైద్యరంగంలోని ఈ రెండు అద్భుతమయిన ఆవిష్కరణలు గర్భస్థశిశువు ఆరోగ్య పరిస్థితిని తెలుసుకోవడానికి, వైద్య సేవలు అందించడానికి ఉద్దేశించినవే. లింగ నిర్ధారణ చేయడానికి కాదు. మన దేశంలో మాత్రం లింగ నిర్ధారణ చేసి ఆడ శిశువులను చంపడానికి ఈ పరీక్షలు ఉపయోగపడడం ఒక విషాదం. ఇందు వల్లే ప్రపంచంలో ఏ దేశంలోనూ లేని విధంగా మన దేశంలో ఈ పరీక్షలు చేయడంపై అనేక విధాల నిషేధం ఉంది, అతిక్రమిస్తే శిక్షలూ ఉన్నాయి.

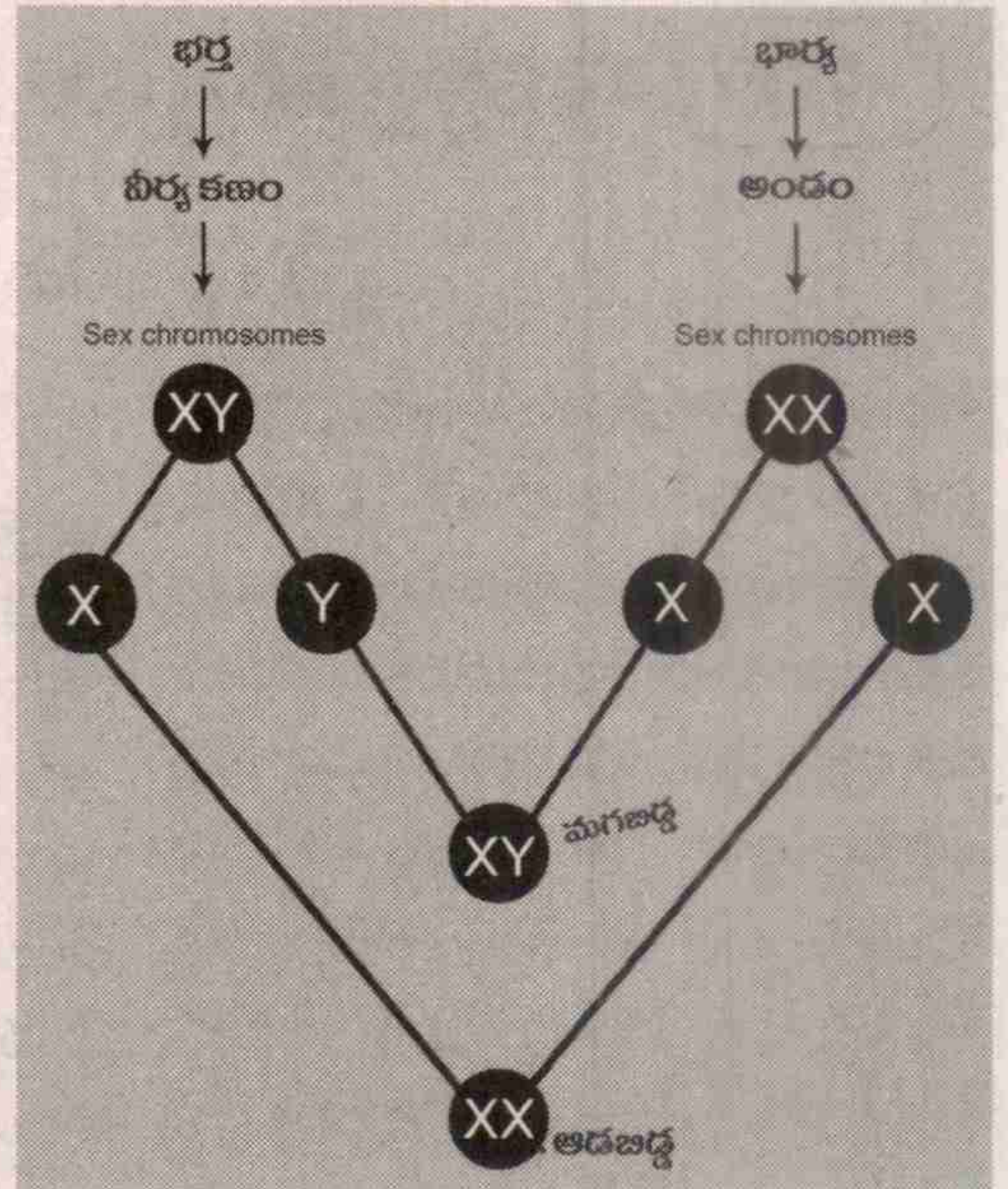
పిఎన్డిటి (ప్రీ నేటల్ టెక్నిక్ ప్రొహిబిషన్ ఆఫ్ సెక్స్ డిటర్మినేషన్) యాక్టు 1996లో అమలులోకి వచ్చింది. టెస్ట్ ట్యూబ్ బేబీ పరిజ్ఞానం అందుబాటులోకి వచ్చిన తరువాత స్త్రీ అండంలోని ఎక్స్

క్రోమోజోముతో వీర్యంలోని వై క్రోమోజోమును మానవ ప్రయత్నంతో కలిపే అవకాశం కలగడంతో పిఎన్డిటి యాక్టుకు పిసి (ప్రీ కాన్సెప్షన్) చేర్చి 2003లో పిసిపిఎన్డిటి యాక్టు అమల్లోకి వచ్చింది.

ఈ చట్టాన్ని ఉల్లంఘించిన వారికి 6 నెలలు జైలు శిక్షతో పాటు 2 లక్షల జరిమానా విధించే వీలుంటుంది. ఈ చట్టం ఉన్నట్టు చాలా మందికి తెలియనే తెలియదు. తెలిసినా కొందరు డబ్బు కక్కుర్తితో చట్ట విరుద్ధంగా లింగ నిర్ధారణ పరీక్షలు నిర్వహిస్తూ భూణహత్యలకు కారకుల వుతున్నారు. అనేక సందర్భాల్లో తల్లులూ ప్రాణాలు కోల్పోతున్నారు.

పరీక్షలు నిర్వహించే పరికరాలు కొనుగోలు చేయాలన్నా, అమ్మాలన్నా, వినియోగించాలన్నా చట్ట ప్రకారం లైసెన్సు అవసరం. నా దగ్గరకు వచ్చిన సుజాతకి పుట్టబోయేది ఆడపిల్లే అని చెప్పడం చట్ట విరుద్ధం.

సామాజికంగా చూస్తే ఆస్తికి, వంశానికి మగ వారే వారసులుగా గుర్తించిన పురుషాధిక్య సమాజం మనది. ఆడపిల్లల్ని ఎంత కష్టపడి, ఖర్చుపెట్టి ప్రయోజకుల్ని

చేసినా వేరొక ఇంటికి వెళ్లి పోయేవారే తప్ప తమ కుంటుంబానికి ఉపయోగ పడరనే భావన ఆడపిల్లల పట్ల విముఖతకు మరో కారణం. దీనికి తోడు ఆడపిల్లల భద్రత విషయంలో నిత్యం తలదండ్రులు భయంతో బతకాల్సిన సామాజిక పరిస్థితులు అదనంగా వచ్చి చేరాయి.

ఆడపిల్లల పట్ల ఉన్న వివక్షకు మూలమయిన పురుషాధిక్య భావ జాలాన్ని మార్చడానికి దీర్ఘ కాలిక ప్రయత్నం అవసరం. తక్షణం.. ఈ శిశు హత్యలకు వ్యతిరేకంగా ఉన్న చట్టాల పట్ల అవగాహన కలిగించడం ఎంతయినా అవసరం.

- సేకరణ డి.రవికుమార్

స్మృతి

నన్ను నేను సృజించుకుంటున్నా
సరికొత్తగా ఆవిష్కరించుకుంటున్నా!
ప్రతిరోజు...విభిన్నంగా...వైరుధ్యంగా...
వంటగిన్నెల తళతళగా మిగిలిపోకుండా
వెండివెన్నెల తళుకులుగా మెరవాలని
ఇంటిగుమ్మంలో రంగవల్లికనై

నేలకంటుకుపోకుండా
ఇంద్రధనస్సులా సప్తవర్ణాల చిత్తరువునై
నింగిని చుట్టేయాలని
మరకమాయం చేసి దుస్తుల్లో తేమగా
ఆవిరై పోకుండా
మబ్బులనుంచి జాలువారే చినుకునై
ఉత్సాహంగా నర్తించాలని

నిన్నటి నిశీధి జైలులో నిశ్శబ్ద గీతపు
రోదనలా బందీ కాకుండా
రేపటి ప్రభాత కువకువల విహంగంలా
స్వేచ్ఛాగానమై విహరించాలని
నన్ను నేను సృజించుకుంటున్నా
సరికొత్తగా ఆవిష్కరించుకుంటున్నా!

మహిళా ఉద్యమ నిర్మాత రాజేశ్వరమ్మ గారికి

ప్రథమ వర్ధంతి నివాళులు

కె.స్వరూపరాణి

నాగళ్ళ రాజేశ్వరమ్మ గారు మహిళా సంఘం వ్యవస్థాపక నేతల్లో ఒకరుగా, అఖిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం నేతగా మహిళాభుద్ధయానికి ఎనిమిది దశాబ్దాల కృషి కొనసాగించారు. ఆమె ప్రథమ వర్ధంతి సభ సందర్భంగా ఆమె జ్ఞాపకాలను నెమరు వేసుకుందాం. ఆమె జీవితం మహిళలకు స్ఫూర్తిదాయకం. 1977 నుండి కృష్ణా జిల్లా ఉద్యమంలో మానికొండ సూర్యవతి, దండమూడి బిక్షాపతి, యార్లగడ్డ జోయ, రాజేశ్వరమ్మ గార్లతో కల్పి ఉద్యమంలో పని చేయటం ద్వారా వారి అనుభవాలు తెలుసుకోవటం జరిగింది. ఆమె రాజకీయ పరిణితి చెందిన నాయకురాలు. మెట్టినింట చిన్నతనంలో మహాత్మాగాంధీ పిలుపు నందుకొని స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు.

దేశ భక్తి కల్గిన ఇంట జన్మించిన రాజేశ్వరమ్మ నోములు, వ్రతాలు చేయటమే గాక భగవద్గీత పారాయణ చేసేది. 1934 లో కాటూరు నివాసి నాగళ్ళ జానకి రామయ్యగారితో వివాహమై మెట్టినింట అడుగుపెట్టింది. కాటూరు గ్రామం స్వాతంత్ర్యోద్యమానికి, సంఘ సంస్కరణోద్యమాలకు నిలయంగా ఉండేది. కడియాల గోపాలరావు గారు యువకులు, మహిళలను సమీకరించి కమ్యూనిస్టు పార్టీ, మహిళా, యవజనసంఘాల నిర్మాణాన్ని ప్రారంభించారు. కా॥ పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య, చంద్ర రాజేశ్వరరావు, మానికొండ సుబ్బారావు గార్ల ప్రసంగాలు రాజేశ్వరమ్మ గారిని వామపక్ష ఉద్యమాల వైపు అడుగులు వేయించాయి. 1936లో చేత పట్టిన ఎర్రజెండా ఎనిమిది దశాబ్దాలు తుది శ్వాస వరకూ అదే ఆశయంతో ఎర్ర జండా కప్పుకుని వెళ్ళిపోయారు.

ఆమె చదివింది ఆరో తరగతి మాత్రమే, అనర్గళంగా ఆమె చేసే ఉపన్యాసం ఉత్తేజపరిచేది. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో జరిగే సదస్సుకి వెళ్ళి ఉపన్యాసం చెప్పాలని పార్టీ ఆదేశిస్తే భయంతోనే సభకు వెళ్ళానని రాజేశ్వరమ్మ గారు చెప్పారు. మేధావులు, లెక్చరర్లు, విద్యార్థులు పాల్గొన్న సభలో ఆమె చేసిన ప్రసంగం అందరిచేత చప్పట్లు కొట్టించింది. ఏమి చదువుకున్నారు అని వాళ్ళు ప్రశ్నిస్తే ఆరవ తరగతని చెపితే హాజరైన వారు ఆశ్చర్యపోయారు. ఇది నాగొప్పతనం కాదు. కమ్యూనిస్టు పార్టీ కార్యకర్తలకు యిచ్చే శిక్షణ అనేవారు.

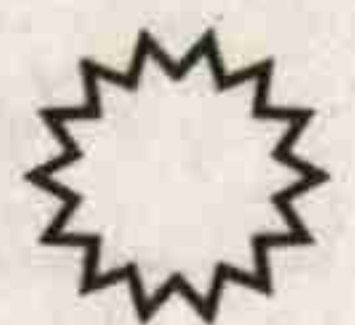
ఆనాడు సమాజంలో స్త్రీలు అన్ని రకాలుగా వివక్షతను గురవుతున్న సమయంలో సమానత్వ సాధన, స్త్రీ విముక్తి కోసం 1936-37 తూర్పు కృష్ణా మహిళా సంఘాన్ని స్థాపించి, జిల్లా వ్యాపిత సంఘం ఏర్పాటుకు జిల్లా అంతటా విస్తృతంగా కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. సాంఘిక దురాచారాలకు గొంతు విప్పట మంటే సమాజానికి ఎదురీదటమే. గ్రామాల్లో సంఘనిర్మాణానికి మైక్లడూరం ఒక గ్రామం నుండి మరో గ్రామం కాలి నడకన వెళ్లేవారు. గ్రామాల్లో మగవాళ్ళ నుండే కాక ఆడవారి నుండి కూడా హేళనలు, భీత్కారాలు ఎదుర్కోవాల్సి వచ్చేది. ప్రారంభ దినాల్లో యిలాంటి ఘటనల వలన ఒకింత నిరుత్సాహపడినా నాయకుల ఉద్బోధతో మరల కార్యచరణలోకి వెళ్ళటం జరిగేది.

బాల్యవివాహాలు, అవిద్య, సతీ సహగమనానికి వ్యతిరేకంగా వితంతు పునర్వివాహాల కోసం పోరాటం సాగించిన రాజారామోహనరాయ్, గురజాడ, వీరేశలింగం పంతులు స్ఫూర్తితో ఆనాటి తరం బహుముఖ ఉద్యమాలు నడిపారు.

ఆనాడు కొన్ని కులాల్లో పేద కుటుంబాలు కూడా పొలం పనులకు వెళ్ళటం నిషిద్ధం. మహిళలు అన్ని రంగాలలో ప్రవేశించాలని తామే ముందుగా పొలం పనులకు వెళ్ళి దారి చూపించి మహిళల్లో చైతన్యాన్ని రగుల్కొల్పారు. 40 వదశకంలోనే కాటూరు గ్రామంలో బాల వితంతువుకు పునర్వివాహం చేసి సమాజంలో వున్న దుష్ట సాంప్రదాయాలకు తెరదించే సాహసాన్ని ప్రదర్శించారు.

ఆనాటి నాయకత్వం ముళ్ళబాటలో సమాజానికి ఎదురీడి ఉద్యమాలు నిర్మించారు. ఆ తరం త్యాగాలు వృధాపోలేదు. ఆ పోరాటాల ఫలితంగానే అనేక హక్కులు సాధించుకున్నాం. కానీ సరళీకరణ విధానాల అమలు తర్వాత కొత్త సంస్కృతి స్త్రీలను వినిమయ వస్తువుగా మారింది. మను సంస్కృతి సూత్రాలను వల్లించే బిజెపి, పితృస్వామ్య భావజాలం పెంచిపోషిస్తున్నాయి. ఫ్యాడల్ వ్యవస్థలో వేళ్ళూనుకున్న కులం, మతం ద్వారా మహిళల అణచివేతతోపాటు పెట్టుబడిదారీ సంస్కృతిలో స్త్రీని మార్కెట్ సరుకులా చేసే ధోరణులు పెరుగుతున్నాయి.

స్త్రీల అభివృద్ధికి ఆటంకంగా ఉన్న మౌలిక కారణాలను తొలగించనంతకాలం మహిళా సాధికారత పరిమితంగానే వుంటుంది. ఈ ఫ్యాడల్, పెట్టుబడిదారీ సంబంధాలను బద్దలు కొట్టకుండా స్త్రీ విముక్తి లభించదు. ప్రజాస్వామ్యం, సమానత్వం, స్త్రీ విముక్తి ఆశయ సాధన కోసం మహిళలను సంఘటితం చేయాలి. రాజేశ్వరమ్మ ఆశమాలను ముందుకు తీసుకు వెళ్ళటమే ఆమె ప్రథమ వర్ధంతి సందర్భంగా మనం యిచ్చే నివాళులు.

CAUTION:

you may be enchanted !

Stone Carvings

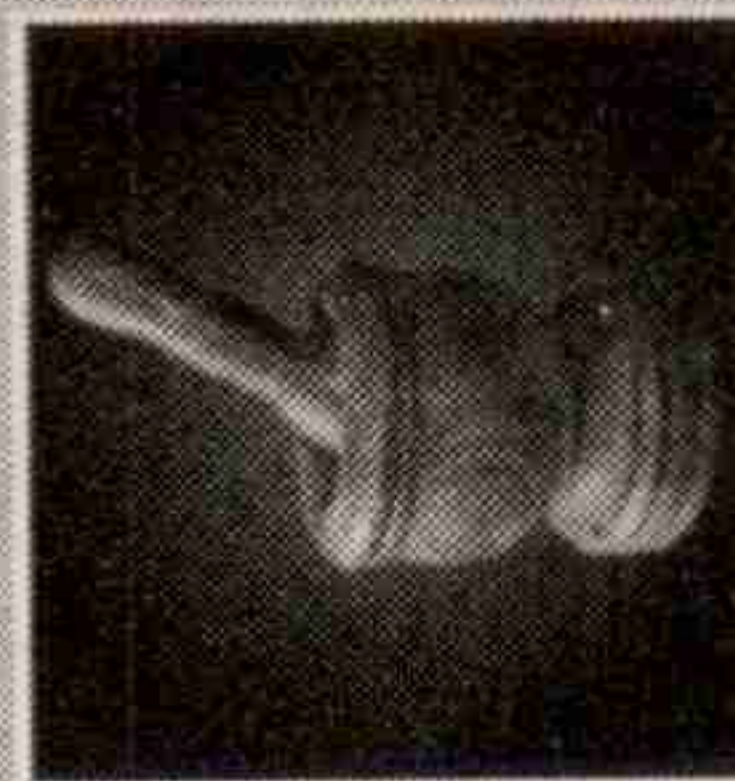
Leather Puppets

Bobbili Veena

Kalamkari Paintings

Red Sander Crafts

Bronze Castings

Etikoppaka Toys

Wood Carvings

Kondapally Toys

Bobbili Veena, Bronze Castings, Kalamkari Block Prints, Budithi Crafts, Crochet Lace, Etikoppaka Toys, Kondapally Toys, Red Sander Crafts, Udayagiri Cutlery, Handloom Sarees etc.,

Lepakshi A.P. Handicrafts Development Corporation Ltd.
(A State Govt. Undertaking)

Reg. Office : 2nd Floor, CFSC Building, Behind "Hasthakala Bhavan", Opp. Telephone Exchange, Musheerabad, Hyderabad - 500 020.
Tel : +91 40 27616461, Fax : +91 40 27626461. Email : marketing.aphdcltd@yahoo.com, visit: www.lepakshihandicrafts.gov.in

OUR SHOWROOMS:

Ananthapur Ph. 08554 220175, Guntur Ph. 0863 2233151, Kadapa Ph. 08562 241626, Kakinada Ph. 0884 2377789,
Kurnool Ph. 08518 240470, Puttaparthi Ph. 08555 289248, Rajahmundry Ph. 0883 2475757, Tirumala Hills Ph. 0877 2277246,
Tirupati - Govindaraja Swamy Temple Ph. 0877 6644337, Tirupati - Srinivasam Complex Ph. 0877 2280408,
Visakhapatnam Ph. 0891 2508037, Vijayavada Ph. 0866 2573129, Kolkata Ph. 033 24237625, New Delhi Ph. 011 23363892

మనకు 1947 ఆగస్టు 15వ తేది అర్ధరాత్రి స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. స్వాతంత్ర్య సమరంలో నేను సైతం అంటూ వీరోచితంగా పోరాడి ప్రాణాలర్పించిన వీరవని తల చరిత్ర మనది. 'ఎప్పుడైతే అర్ధరాత్రి ఆడవాళ్ళు ఒంటరిగా రోడ్డు పై తిరగగలుగుతారో అప్పుడే మనకు నిజమైన స్వాతంత్ర్యం వచ్చినట్లు' అని మహాత్మాగాంధీ పరోక్షంగా సమాజంలోని పురుషాధిపత్యాన్ని వెళ్లగక్కారు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 70 వసంతాలయినా నేటికీ మహిళ రోడ్డుపై పట్టపగలు ఒంటరిగా తిరగగలిగే పరిస్థితి లేదు. అంతేందుకు భర్త, అన్నదమ్ములు, తల్లిదండ్రులతో కలసి వెళ్లినా భద్రతకు భరోసా లేదు. మహిళలపై జరుగుతున్న దాడులు, అత్యాచారాలు, హింసలే ఇందుకు ఉదాహరణలు. దేశంలో రెండు నిమిషాలకు ఒక లైంగిక దాడి (అత్యాచారం) నమోదవుతోందంటేనే మహిళల పరిస్థితి ఎంత దుర్భరంగా ఉందో మనకు ఇట్టే అర్థమవుతుంది. బహిరంగం కాని సంఘటనల సంగతి సరేసరి.

స్త్రీలకు నామమాత్రపు రక్షణ కల్పించటానికి ఉద్దేశించిన చట్టాలు అమలుకు నోచుకోవడంలేదు. స్వాతంత్ర్యానికి ముందు, తరువాత మహిళలు పోరాడి సాధించుకున్న హక్కులు, చట్టాలు కాగితాలకే పరిమితమయ్యాయి. మనకు స్వాతంత్ర్యం రాకముందే 1946లో చేసిన 'బాల్యవివాహాల నిరోధక చట్టం' అమలు, ఫలితాలను పరిశీలిస్తే ఈ విషయం స్పష్టమవుతుంది. 2011 జనగణన ప్రాతిపదికగా 'యాక్షన్ ఎయిడ్ ఇండియా సొసైటీ' విడుదల చేసిన నివేదికను పరిశీలిస్తే ప్రపంచంలో బాల్య వివాహాలు చేసుకునే ప్రతి ముగ్గురిలో ఒకరు భారతదేశంలో ఉన్నారు, అంటే 33 శాతం బాల్య వివాహాలు మన దేశంలోనే జరుగుతున్నాయి. 2007-2011 మధ్యకాలంలో

బాల్య వివాహాలలో 82% బాల్య వివాహాలు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోనే జరిగాయని నివేదిక పేర్కొంది. ఇప్పటికీ గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 75 శాతం వధువులు 18 ఏళ్ల వయసు నిండని వారేనని ఈ నివేదిక చెబుతోంది. బాల్య వివాహాలలో 16.6 శాతంతో ఉత్తర ప్రదేశ్ దేశంలో అగ్ర స్థానంలో ఉంది. ఆ తరువాత స్థానాల్లో వరుసగా ఆంధ్రప్రదేశ్, పశ్చిమ బెంగాల్, రాజస్థాన్, బీహార్, మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రాలున్నాయి.

1961లో మన పాలకులు వరకట్నం నిషేధ చట్టం చేశారు. చట్టం తెచ్చి 56 సంవత్సరాలయినా వరకట్న వేధింపులు, హత్యలు, మరణాలు తగ్గకపోగా నానాటికీ పెరుగుతున్నాయంటే ఈ చట్టం అమలు ఏవిధంగా ఉందో ప్రత్యేకంగా చెప్పాల్సిన పనిలేదు. 2016 జనవరి-ఆగస్టు మధ్య దేశంలో నమోదయిన కేసుల్లో 9.76 శాతం వరకట్న వేధింపుల కేసులే. నమోదుకాని వాటి సంఖ్య కొన్ని రెట్లు ఉంటుందనడంలో సందేహమే లేదు. 'గృహ హింస నిరోధక చట్టం' వచ్చి ఇప్పటికీ 11 సంవత్సరాలు అయింది. ఈ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన 6 సంవత్సరాల తరువాత వెలువడిన బి.బి.సి నివేదిక ప్రకారం భారత్ లో మహిళలకు సంబంధించి నమోదయిన 3,09,546 కేసుల్లో 1,18,866 గృహ హింసకు సంబంధించినవే. స్వాతంత్ర్యం రాక ముందు బ్రిటిష్ పాలకుల హయాంలోనూ, స్వాతంత్ర్యానంతరం మహిళా సాధికారత, సమానత్వం అంటూ నిత్యం ఊదరగొట్టే మన

పాలకుల హయాంలోనూ మహిళల రక్షణ కోసం చేసిన చట్టాల అమలు ఎంత అధ్వాన్నంగా ఉందో చెప్పేందుకు కేవలం ఇవి ఉదాహరణలే.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా స్త్రీలు ఒక ప్రక్క విద్యావంతులై, చైతన్యవంతులై పారిశ్రామికవేత్తలుగా, పరిపాలకులుగా ప్రతిరంగంలోనూ నేను సైతం అంటూ ముందుకెళ్తున్నారు. భారతదేశంలో స్త్రీలు నిరంతరం గృహ హింసకు గురవుతున్నారు. ఇందుకు కారణం సుమారు 40 శాతం మంది విద్యావంతులు కాకపోవటం. తల్లిదండ్రులు ఉగ్గుపాలతో నూరిపోసే సంప్రదాయాలు, కట్టుబాట్లతో భర్తలు పెట్టే మానసిక, శారీరక వేధింపులను మహిళలు మౌనంగా భరిస్తూన్నారు. ఎదిరించిన మహిళలను పురుషాధిక్య సమాజం సహించలేక బరితెంగించినవారుగా ముద్ర వేస్తోంది. 'సూర్యుడు ఎలాగయితే భూమికి ఒక పక్క వెలుగునిస్తూ మరొక పక్క చీకటిని పంచుతాడో' గృహిణుల జీవితాల్లోనూ అలాంటి చీకటికోణాలుండడం నగ్న సత్యం. మన రాష్ట్రంలో మహిళలపై జరిగే హింస, నేరాలు 2016లో 12.54 శాతం పెరిగాయి. ప్రతి రోగానికి మందు ఉన్నట్టే మహిళల స్థితిగతులు మెరుగు పడడానికి చట్టాలు ఉన్నాయి. కాని వాటి అమలు మాత్రం "అంగట్లో ఆవగింజంత".

చిన్న వయసులో వివాహం చేయడం వల్ల కలిగే దుష్ప్రభావాలపై అవగాహన కలిగేలా ప్రచార కార్యక్రమాలు

రూపొందించి, ప్రసారం చేస్తే బాల్య వివాహాల సంఖ్యను క్రమంగా తగ్గించవచ్చు. మహిళలకు వారికున్న హక్కులు, వారి రక్షణకోసం చేసిన చట్టాలపై అవగాహన కల్పిస్తే మహిళలపై జరుగుతున్న హింసను కొంతమేరకు తగ్గించవచ్చు. ఇటువంటి అవగాహన కలిగించే కార్యక్రమాలను వివిధ మార్గాలలో ప్రజలలోకి తీసుకువెళ్ళాల్సి బాధ్యత ముఖ్యంగా ప్రభుత్వాలదే.

మహిళా చట్టాల అమలులో ఉదాసీనంగా వ్యవహరిస్తున్న ప్రభుత్వాలు ఇలాంటి కార్యక్రమాల నిర్వహణ విషయంలోనూ పట్టనట్టు వ్యవహరిస్తున్నాయి. సామాజిక బాధ్యతతో వ్యవహరించాల్సిన టీవీ, రేడియో లాంటి ప్రసార మాధ్యమాలూ ఇదే తీరును కనబరుస్తున్నాయి. ఉదయాన్నే శుభోదయం,

జాతకాలు, రాశిఫలాలు లాంటి మూఢత్వాన్ని పెంచే కార్యక్రమాలతో ప్రారంభమయ్యే టీవీ ప్రసారాలు - పట్టుకుంటే పట్టుచీర, స్టార్ మహిళ, గడసరి అత్త సాగసరి కోడలు, ఆడవాళ్ళా మజాకా లాంటి కార్యక్రమాలను నిరంతరాయంగా కొనసాగిస్తున్నే

ఉంటాయి. మరొక పక్క మహిళలను విలన్స్ గా చూపించే నికృష్టమైన సీరియల్స్ ను ఎంటర్టెయిన్మెంటు ఛానళ్లు పోటీ పడి మరీ సాగదీస్తూ ఎడతెగకుండా ప్రసారం చేస్తూనే ఉంటాయి. ఇక అర్ధ రాత్రికి మిడ్ నైట్ మసాలా కార్యక్రమాలు ఉండనే ఉన్నాయి. ఈ కార్యక్రమాల మధ్యలో కష్టపడి ఖాళీ చూసుకుని మొక్కుబడిగా “మహిళా చట్టాలు వాటి ఉపయోగాలు” లాంటి కార్యక్రమాలు ప్రసారం చేస్తుంటారు. చీమ

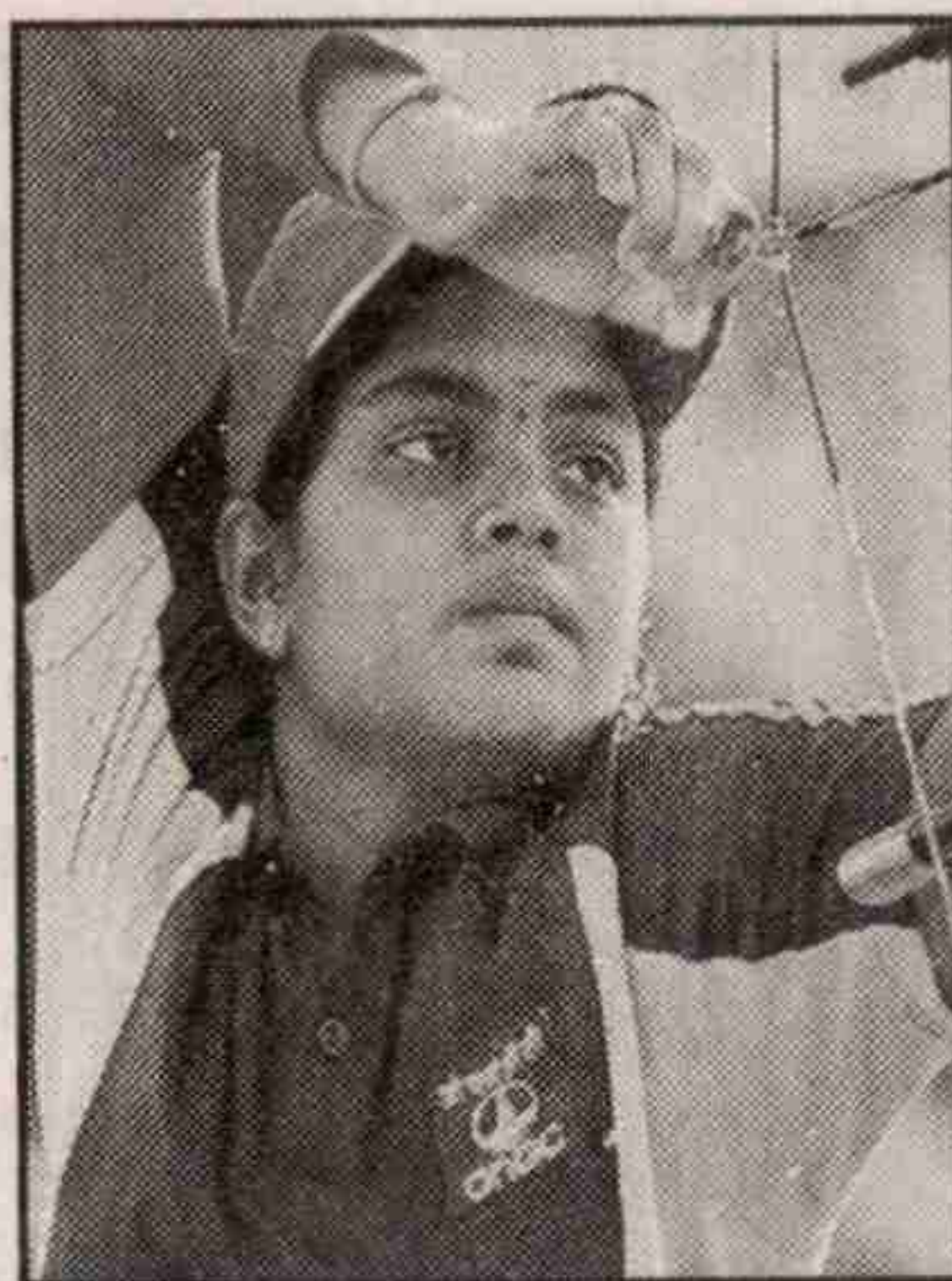
చిటుక్కుమంటే స్పందించే సోషల్ మీడియాలోనూ మహిళల సమస్యలకున్న స్థానం నామమాత్రమే.

మహిళలు వారి కోసం ఉన్న చట్టాల పట్ల అవగాహన పెంచుకోవాలి. అవసరమయినపుడు వాటిని సమర్థంగా వినియోగించుకోవాలి. తోటి మహిళలూ ఈ దిశలో చైతన్యవంతులయ్యేందుకు తమ వంతు కృషి చేయాలి. చట్టాలు పటిష్టంగా ఉండి, పగడ్బందీగా అమలు జరిగితేనే మహిళలపై జరుగుతున్న దాడులకు, పురుషాధివత్యధోరణులకు కళ్ళెం వెయ్యగలమని గ్రహించాలి. చట్టాల అమలుకై మహిళలు, మహిళా సంఘాల అండతో ప్రభుత్వాలను ప్రశ్నించాలి, నిలదీయాలి, కలసికట్టుగా ఉద్యమించాలి.

క్రీడా సుమూలు

పి.వి.సింధు, జ్యోతి సురేఖ, సైనా నెహ్రూల్

ప్రపంచ ఛాంపియన్ పోటీలలో అత్యధికంగా 3 పతకాలు గెలుచుకున్న సింధు రికార్డ్ సాధించింది. 2013, 2014, 2017 సంవత్సరాలలో కాంస్యం నెగ్గింది. అలానే సైనా ప్రపంచ ఛాంపియన్ షిప్ లో పతకం గెలవడం ఇది రెండవసారి. భారత బ్యాడ్మింటన్ ను ప్రపంచంలో తిరుగులేని స్థాయికి తీసుకెళ్లిన సైనా నెహ్రూల్, పి.వి. సింధూలు మనదేశ క్రీడా సింహాలు. “ఒకహోర”పై గెలవలేకపోవడం వీరి అసమర్థత కాదు. ఒకహోర సమర్థత, ఆమె ఆటతీరు కారణం. రియో ఒలంపిక్స్ తర్వాత ఏడాది వ్యవధిలోనే ప్రపంచ ఛాంపియన్ షిప్ లో పతకం సాధించటం మనదేశానికి గర్వించదగిన విషయం. సింధు వయసు కేవలం 22 సంవత్సరాలు మాత్రమే. ఇప్పటికే ప్రపంచ ఛాంపియన్ షిప్ పతకాలు 3, ఒలంపిక్ మెడల్ తో పాటు 2 సూపర్ సిరీస్ టోర్నీలలో విజేతగా నిలిచింది. ఫైనల్ గేమ్ లో ఓడిపోయినా అంత గొప్ప మ్యాచ్ లో ఈమె భాగమైనందుకు స్టేడియంలో భారతీయ

అభిమానులు గర్వించారు.

అర్జున్ పురస్కార గ్రహీత జ్యోతి సురేఖ. ఈమె రాష్ట్ర విభజన తర్వాత ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి ఎన్నికైన తొలి అర్జున్ పురస్కార గ్రహీత. ఒలంపిక్స్ లో ఆంధ్రా నుండి పోటీచేసి స్వర్ణం గెలుస్తానని ధీమా వ్యక్తం చేసింది. విజయవాడ పేరును ప్రపంచ స్థాయిలో నిలబెట్టడమే తన ఆశయమని చెప్పింది. ప్రభుత్వం కోటి రూపాయలు ధనం, 500 గజాల స్థలం, ఉద్యోగం ప్రకటించింది. 13 సంవత్సరాల వయస్సులో ఒలంపిక్ రౌండ్ గోల్డ్, మెక్సికన్ గ్రాండ్

ఫిక్స్ లలో ఐదుమెడల్స్ సాధించింది. 50 మీటర్లు, 30 మీటర్లలో మూడు పతకాలు, 20 మీటర్లలో (ఎఫ్ ఐ టి ఎ) కాంస్యం పొందింది. జాతీయ స్థాయిలో మూడు బంగారు పతకాలు ఒకే సారి సాధించి రికార్డు సృష్టించింది.

కృష్ణా నదిలో 5 కిలో మీటర్లు 3:06:20 సెకన్లలో ఈది లిమ్కా బుక్ ప్రపంచ రికార్డుల్లో స్థానం పొందింది. ఈమె విజయవాడలోని ఓల్గా కళాశాలలో సిహెచ్. లెనిన్ వద్ద మెళుకువలు నేర్చుకుంది.

70 ఏళ్ల స్వతంత్ర భారతదేశంలో వాటి ఫలాలు అందని జనం నేటికీ గణనీయంగా ఉన్నారు. అందులో విశాఖ మన్యం వాసుల జీవితాల్లో మనకబారిన చీకటి. ఏరకంగా అంటే విద్య, వైద్యం ఇతర మౌలిక సదుపాయాలు కూడా లేని దుస్థితి నేడున్నది అంటే నమ్మశక్యం కాదు.

రహదారి సౌకర్యాలు లేక 10 నుండి 50 కిలోమీటర్లు నుండి కాలినడకన గిరిజనులు ఆస్పత్రులకు రావాల్సిన దుస్థితి కొనసాగుతోంది. డోలిమోతతో రోగులను తీసుకుని వస్తారు. ప్రతి ఏటా మలేరియా, డయేరియా, రక్తహీనత, ఆంట్రాక్స్ వంటి ప్రాణాంతక వ్యాధులతో సహా విష జ్వరాల బారిన పడి ప్రాణాలు విడుస్తున్నారు. ఇందులో ముఖ్యంగా మహిళలు గురించి చెప్పుకోవాలి. శ్రమలో ఎక్కువ భాగం వీరిది. కానీ పోషకాహార లోపంతో రక్త హీనత బారినపడి “సికిల్స్ అనీమియా” వ్యాధితో బాధపడుతూ పలువురు బాలికలు, గర్భిణీలు మృత్యువాత పడుతున్నారు.

తాగడానికి మంచినీటి సదుపాయం లేదు. రక్షిత మంచినీటి పథకం ఏర్పాటు చేస్తామని ప్రభుత్వాల హామీలు రవ్వంత కూడా అమలవ్వడంలేదు. హాస్టల్స్ విద్యార్థులకు కేటాయించిన భోజనం కూడా

సక్రమ పద్ధతిలో అందదు. నీళ్లచారు, పురుగులతో కూడిన అన్నం. అపరిశుభ్రత అడుగడుగునా కనిపిస్తుంటుంది. వీని మూలంగా గజ్జి, తామరతో హాస్టల్స్ విద్యార్థులందరికీ ఏటా ఇదో పెద్ద సమస్యగా మారింది. పరిష్కారం కోసం కనీసం మందుల సరఫరా కూడా లేదు.

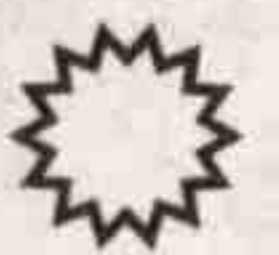
ఆరు లక్షల జనాభా ఉన్న మన్యంలో వ్యాధులు ప్రబలకుండా ఎటువంటి పరిష్కారాలు, పరిశోధనల విషయంలో ముఖ్యంగా ఏజన్సీలో 11 మండలాల్లో 3,500 గ్రామాల్లో ఆరు లక్షల 50వేల జనాభా ఉంటే 36 ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలు, 204 సబ్ సెంటర్లు మాత్రమే ఉన్నాయి. జనాభా ప్రాతిపదికన కూడా వైద్యం అందుబాటులో లేదు. 24 గంటలు వైద్య సేవలు అందించేలా అప్ డేట్ చేస్తామని చెప్పినా నేటికీ తగిన సిబ్బంది నియామకం లేదు. వైద్యం అందించేందుకు వివిధ విభాగాల్లో స్పెషలిస్టులు లేరు. గర్భ సంబంధ వ్యాధులకు సరైన వారు లేక ఆఖరి నిమిషం వరకు మహిళలు వ్యాధిని తెలుసుకోలేకపోతున్నారు.

వైద్య సేవలందించే సిబ్బంది ఎ.ఎన్.ఎం, ఆశా, అంగన్వాడీలు, ఇతర సిబ్బంది సరైన వేతనాలు సకాలంలో

వేతనాలు రాక అరకొర సేవలందిస్తున్నారు. మందుల సరఫరా మార్కెట్లో ఉండదు. ఈ మధ్యకాలంలో ఆరోగ్యశాఖా మంత్రి కామినేనిగారు వచ్చారు వెళ్లారు అన్న చందం తప్ప చిత్తశుద్ధితో చర్యలు లేవు. అది చాలక గిరిజనులు పరిసరాలు శుభ్రంగా ఉంచుకోరు. అందువల్లే వ్యాధులు అనే చులకన భావాన్ని వ్యర్థపర్చడం చూస్తే వారి ఆంతర్యం అర్థమవుతుంది.

స్వాతంత్ర్యమా నీవు ఇచ్చిన ఫలితాలు మాకు చేరాలంటే ఇంకెన్నాళ్లు, ఇంకెన్నేళ్లు వేచి చూడాలి ఓ బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ అందించిన చట్టాలు, హక్కులు మా రక్షణకు అందుబాటులో ఉండేలా చూసుకోవాలి. రాజ్యాంగాన్ని సైతం మార్చాలనే ముదనస్థపు పాలకులు పోయే కాలం రావాలని గిరిజనం అంతా ఎదురుచూస్తున్నారు.

మణిపూసలు

సాహసి సానియా నారంగ్

సోనియా నారంగ్ కర్నాటక లోకాయుక్తలో ఎస్పీగా పనిచేస్తున్నారు. దేశంలో అవినీతి, లంచగొండితనం అంటు రోగంలాగా చిరు ఉద్యోగి మొదలు ఉన్నతాధికారుల వరకు వ్యాపించింది. కోట్లాది రూపాయల ప్రజాధనాన్ని దేశ నరిహద్దులు దాటించి స్విట్జర్లాండ్ బ్యాంకులతోపాటు ఇతర దేశాల బ్యాంకుల్లోనూ దాచుకున్నారు. అవధులు లేని ఈ లంచగొండితనానికి వ్యతిరేకంగా

అన్నా హజారే ఉద్యమాన్ని చేపట్టారు. రాజధాని ఢిల్లీ రామలీల వైదానంలో లంచగొండి తనాన్ని అరికట్ట

డానికి సర్వ స్వతంత్ర లోకాయుక్త చట్టం తేవాలని ఉపవాస దీక్ష పూనారు. దేశం నలుమూలల నుంచి అనూహ్యమయిన ప్రజా

- వేములపల్లి సత్యవతి

స్పందన లభించింది. ఎట్టకేలకు ఆనాటి కేంద్ర ప్రభుత్వం ‘లోకాయుక్త’ బిల్లు పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టి చట్టం చేయడానికి అంగీకరించి అన్నాహజారే ప్రతిపాదించిన కొన్ని సూచనలు తొలగించి బిల్లును పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టింది. ఎం ఎల్ ఏ లు, ఎంపీలు, మంత్రులు, ముఖ్య మంత్రులతో పాటు ప్రధానమంత్రిని కూడా విచారించే అవకాశముండాలనేది అన్నాహజారే

(తరువాయి భాగం 34లో)

సాహసం ఆధునిక మహిళ వర్ణిక

వర్ణిక కుందు ఒక ఐఏఎస్ అధికారి కూతురు. మంచి సంగీత కళాకారిణి. వృత్తిరీత్యా పనులు ముగించుకుని రాత్రి ఇంటికి కారులో వెళుతుంటే ఆమె కారును ఆపాలని ప్రయత్నించి విఫలమై చివరకు కారు అద్దాలు వగలగొట్టి, ఆమెపై అత్యాచారం చేసేందుకు ప్రయత్నించారు ఇద్దరు ప్రబుద్ధులు. వీరిద్దరూ పబ్లో బాగా తాగి చిందులేసి ఇంటికెళుతున్నారు. వారిలో ఒకడు బిజెపి నేత సుభాస్ బరాలా కొడుకు. ఇదంతా చండీఘడ్ లో జరిగింది. వర్ణిక పోలీసులకు ఫోన్ చేసింది. 7 కి.మీ వెంబడించి కారు ఆపి డోర్ బద్దలు కొట్టే సమయానికి పోలీసులు వచ్చారు. వర్ణిక ఈ విషయాన్ని ధైర్యంగా ఫేస్ బుక్ లో పోస్టుచేసింది. నేను తప్పు చేయలేదని నా ముఖం దాచుకోవాల్సిన అవసరం లేదన్నది. ఒక ఉన్నతాధికారి కుమార్తెగా పోలీసులు నా ఫిర్యాదుకు స్పందించారు. నా స్థానంలో సాధారణ యువతి ఉంటే ఏమయ్యేదో తలచుకుంటే భయం, బాధ కలుగుతుందని పేర్కొనటం ద్వారా తనలాంటి యువతుల సమస్యకు జోడించి పరిష్కారం కోసం ఆలోచించింది.

ఈ వైఖరిని సహించలేకపోయారు నిందితుల బంధువులు, స్నేహితులు. వారిపై కేసు పెడితే వారిని అరెస్టుచేసి సాయంత్రానికే విడుదల చేశారు. వాళ్లు రాత్రి తిరగొచ్చు, తాగొచ్చు. ఆమె మాత్రం అంత రాత్రి రోడ్లమీదకు ఎందుకు రావాలని ఆరాలు తీశారు. ఆ అమ్మాయి మందు తాగుతున్నట్లు, అబ్బాయిలతో తిరుగు తున్నట్లు ఫేస్ బుక్ లో తప్పుడు పోస్టులు పెట్టారు. ఇంతకన్నా సిగ్గుమాలిన తనం ఎక్కడా ఉండదు. మహిళలు ఉద్యోగ విధులు ముగించుకొని ఇంటికి వెళ్లేవారిని ఆ టైంలో రోడ్లమీదకు రావడంపై ఉన్నత పదవుల్లో ఉన్న అధికారులు, రాజకీయ నాయకులు ప్రశ్నించడం సిగ్గుచేటు. వారి వేధింపులు సిసి కెమెరా ఫుటేజీల్లో స్పష్టంగా ఉంది. ఆమె కూడా వాళ్లను ఫోటోలు తీసింది. అధికారపార్టీ కొమ్ముకాస్తూంటే ఎంత దుర్మార్గులైనా యధేచ్ఛగా తిరుగుతారు. సి.సి ఫుటేజీ సాక్ష్యాలు మాయం చేశారు. న్యాయశాస్త్ర విద్యార్థులైన ఈ నిందితులు భవిష్యత్తులో న్యాయవాదులైతే వీరి చేతిలో న్యాయం ఉద్ధరించబడు తుందన్నమాట. ఈ నేపథ్యంలో 70 సంవత్సరాల స్వాతంత్ర్య

సంబరాలు చేసుకోవడంలో అర్థమేముంది. వర్ణిక ధైర్యంగా సోషల్ మీడియా ముందుకు వచ్చి ఇదంతా తెలపడం వల్ల దేశమంతా ఒక్కటై ఈ దుశ్చర్యను ఖండించారు. ఫలితంగా నిందితులను అరెస్టు చేసి కోర్టులో హాజరు పరిచారు.

ఒక ఫ్యాషన్ డిజైనర్ కారును కూడా ఇలాగే వెంబడించి ఆమెను భయపెట్టారు మరికొందరు. ఆమె ఇంటికెళ్లి కాలింగ్ బెల్ మోగించాడు.. ఆమె ధైర్యంగా అతని ఫోటో తీసి ప్రజలకు, పోలీసులకు తెలియజేసింది. 'బేటీ బచావో' మహిళా హక్కులను కాపాడతామని ప్రభుత్వం పలికే పలుకులన్నీ ఉత్పత్తివేనని ఈ ఘటనలు రుజువు చేస్తున్నాయి. ఈ రెండు కేసుల్లోని నిందితులకు కఠిన శిక్షలు విధించి తమకు న్యాయం చేయాలని మహిళలు కోరుతున్నారు. వర్ణిక ధైర్యం ఈనాటి అమ్మాయిలకు స్ఫూర్తినిస్తుంది.

పిల్లలను, టీనేజర్స్ ను ఆత్మహత్యలకు పురిగాల్పుతున్న 'బ్లూవేల్' భూతం

రష్యా నుండి దిగుమతైన ఈ బ్లూవేల్ ఆట వలన అనేకమంది చిన్నారులు అప్పుడే వికసిస్తున్న యువత ప్రాణాలు కోల్పోతున్నారు. అనేక సవాళ్లతో కూడిన ఈ ఆట అత్యంత ప్రమాదభరితమైనది. ముందు సరదాగా మొదలై నెమ్మదిగా శరీరానికి గాయాలు చేసుకోవటాలు, చెట్లపైనుండి దూకటాలు, చీకటిలో పిల్లలు ఒంటరిగా ఉండటాలు, మేడలపై నుండి దూకటాలు, సృశానంలో సెల్ఫీలు తీసుకోవటాలు ఈ ఆటలోని సవాళ్లు. చివరకు ఆత్మహత్య చేసుకోవడం ఈ ఆటలోని కొనమెరుపు. లేదంటే హర్రర్ సినిమాలోలాగా ఎవరినైనా హైదరాబాద్ సెప్టెంబర్, 2017

హత్య చేయటం వంటి సవాళ్లు ఈ గేమ్ లో అంశాలు. అభం శుభం తెలియని పసివారు ఈ గేమ్ కు బలైపోతున్నారు. 50 రోజుల్లో ప్రాణాలు బలితీసుకునే గేమ్ ఇది. రష్యాలో వందమంది పిల్లలు చనిపోయారు ఈ ఆటవల్ల. తల్లిదండ్రులు తమ సంతానాన్ని కంటిపాపలై కాపాడుకోవాలి. ఇద్దరూ ఉద్యోగులైతే మీ తల్లిదండ్రుల్ని దగ్గరుంచు కొని వారి సహాయంతో పిల్లల్ని రక్షించుకోవాలి. లేదంటే తల్లిదండ్రులకు వేదన, గర్భశోకం మిగులుతుంది. ప్రాణాంతకమైన ఈ క్రీడ అనుసంధానాన్ని తొలగించాలని ప్రభుత్వం, కేంద్ర ఐటీ దిగ్గజాలైన గూగుల్,

ఫేస్ బుక్, వాట్సాప్, ఇన్ స్టాగ్రామ్, యాహూ, మైక్రో సాఫ్ట్ లను కోరినట్లు తెలిసింది. ఈగేమ్ వల్ల ఇంకెంత మంది పిల్లలు, యువత బలవుతున్నారు. ఉపాధ్యాయులు కూడా పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల నడవడికను గమనించాలని ప్రజలు కోరుతున్నారు.

శ్రీమతి ప్రేమాకారంత్ దర్శకత్వంలో వెలువడిన ఫణియమ్మ కన్నడ చిత్రం గురించి చదివిన తర్వాతనే మొదటిసారి నా మేనత్త గురించి ఆలోచించాను. ఆ మూఢనమ్మకాల సమాజంలో ఒక బ్రాహ్మణ బాలవితంతువు చేసిన పోరాటమే ఫణియమ్మ సినిమా. శ్రీమతి ఎం.కె. ఇందిర తమ కుటుంబంలోని ఒక వితంతువు చరిత్రను నవలారూపంలో చిత్రించారు. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారం పొందిందీనవల.

ఆమె మా ఊళ్లోవాళ్లందరికీ ఆదెవ్వ, నామమాత్రపు నామేనత్త ఆదెమ్మత్త మా నాయనకు ఒక అక్కా ఇద్దరు చెల్లెళ్ళా. అప్ప చెల్లెళ్ళమీద ఆయనకు అపారమైన ప్రేమ. మా అన్న మా అన్న అని ఈ చెల్లెళ్ళా కలవరించే వాళ్ళు. నా మేనత్త ఆదెమ్మత్త తొలియవ్వనం లోనే భర్తనుకోల్పోయి అన్నగారి వద్దకు వచ్చి, ఆయన కష్టసుఖాలన్నింటో అండగా నిలబడ్డది. అమెకు తనదంటూ ఏమీ లేదు, అన్నకుటుంబం తప్ప. నాకు ఊహతెలిసే నాటికి ఆమె మా కుటుంబ సభ్యురాలు.

1944 ప్రాంతంలో మా నాయన నెల్లూరుకు ఏడు మైళ్ల దూరంలో గొలగమూడి అనే చిన్న పల్లెటూళ్లో పొలాలుకొని స్వంత సేద్యం మొదలు పెట్టారు. మా అమ్మ మమ్మల్నందర్నీ పెట్టుకొని నెల్లూరులో ఉండేది, మేనత్త గొలగమూడిలో ఉండి వ్యవసాయం పనులు అజమాయిషీ చేసేది. అమ్మా, నాయనలతోపాటు చిన్నతనంలో పల్లెకు వెళ్లివస్తూ ఉండేవాణ్ణి.

మా మేనత్త వద్ద ఏం మాయా మంత్రం ఉండేదోగాని, సేద్యం పనులు లేని రోజుల్లో ఊళ్లో పెళ్లీడు అమ్మాయిలు, పెళ్ళయిన యువతులు చాలామంది పగిటాలకూటి వేళ ఆమె వద్దకు వచ్చేవాళ్ళు. వాళ్లలో చాకలి, వడ్డి, యాదవ, పల్లెకాపు, రెడ్డి తదితర కులాల అమ్మాయిలు ఉండేవాళ్ళు. (ఆ

రోజుల్లో మా ఊళ్లో ఒకే ఒక బ్రాహ్మణ ఇల్లు) ఆ అమ్మాయిల్లో కొందరి మారుపేర్లు గల్లుగుల్లు, ఎర్ర జీమ లాంటివి. వాళ్లకి మాఅత్త భక్తి పాటలు, పెళ్ళిపాటలు, ఏవేవో నేర్పేది. పాత గుడ్డలతో బొమ్మలు కుట్టడం వంటి హస్తకళల్లో శిక్షణయిచ్చేది. ఆ సమావేశాలు చాలా కోలాహలంగా, సంతోషంగా సాగుతూ ఉండేవి.

మా మేనత్త ఊరందరికీ ఆదెవ్వ. చిన్నా పెద్దా అంతా ఆ పేరుతోనే పిలిచేవాళ్ళు. ఆమెకు ఆయుర్వేదంలో ప్రవేశం ఉంది. ఊళ్లో ఎవరడిగినా చిన్న చిన్న రుగ్మతలకు మందుఇచ్చేది, తేలుకుడితే మందువేసేది, అవరాత్రప్పుడు, నిశిరాత్రప్పుడు తలుపుతట్టేవాళ్ళు ఎప్పుడూ విసుక్కొనేది కాదు. ఉదయంవేళ పసిరికలు వచ్చిన చిన్న పిల్లల్ని తీసుకొని వచ్చే వాళ్ళు, వాళ్ళ వెంట కొత్త సూదులు తెచ్చేవాళ్ళు. సూదులతో మంత్రించి, నీళ్ళు నింపిన చిన్న పాత్రలో వేసి తిరిగి ఇచ్చేది. కొన్నిరోజులు మంత్రంవేయించుకొన్న తర్వాత పసిరికలు తగ్గుముఖం పట్టేవి. (సాధారణంగా పసిరికల వ్యాధి కొన్నాళ్లకు అదే తగ్గిపోతుందని వైద్య శాస్త్రం) ఆమె ఊరి బీళ్లలో కలబంద, తెల్ల గల్లేరు వంటి ఔషధాలు సేకరించి మందులు తయారుచేసేది. ఆమె ఎవరి వద్దా ఏదీ ఆశించేది కాదు. ఎప్పుడైనా సేద్యగాడు రాకపోతే, కావడి నీళ్లు తెచ్చిపెట్టడం వంటి పనులు మాత్రం గ్రామీణులు సంతోషంగా చేసిపెట్టే వాళ్ళు. అవసరమైన రోజు పొలం పనికి వచ్చేవాళ్ళు.

నాకు ఊహతెలిసే నాటికే ఆదెమ్మత్తకు 50 ఏళ్ళు పైబడి ఉంటాయి. ఆకాలంలో బ్రాహ్మణ వితంతువులందరి మాదిరే ఆమె కూడా తలవెంట్రుకలు తీసివేయించుకొని, ఎర్ర రంగు అద్దిన 8గజాల ముతక చీర కట్టుకొనేది. రవికెతొడిగేది కాదు. పొడవాటి

పమిటకొస నేల మీద జీరాడుతూ ఉండేది. స్ఫురద్రూపం, ఎరుపు తెలుపు కలగలసిన దేహవర్ణం. ఆమెను చూస్తే మునల్దనే అనిపించేది. ఆమెలోని శక్తులేవో నాకు తెలీదుగానీ, ఆమె సలహా పొందటానికి ఎవరో ఒకరు వస్తూంటారు. వాళ్లకు మంచి శబ్దం చెప్పేది కాబోలు.

అమ్మకు వేము అయిదుగురు సంతానం. ఇంటి చాకిరి, వంట వార్పులు, వచ్చేవాళ్ళు పోయేవాళ్ళు, మడులు, దేవతార్చనలు, పూజలు, పిల్లలతో అమ్మ ఎప్పుడూ సతమతమవుతూ ఉండేది. నాయన భోంచేసేదాకా వంట చేసిన వాళ్ళు నిద్రపోకూడదని, పొయ్యి ఆరిపోకూడదని నియమం. ఆయన బయటపనులు చూసుకొని ఎప్పుడూ చాలా ఆలస్యంగా వచ్చేవారు. నామేనత్త అన్నిపనుల్లో సహాయంగా ఉండేది. పిల్లలందరిలో చిన్నవాడిని కాబట్టేమో నామేనత్త నన్ను ప్రత్యేకంగా చూచుకొనేది, ముద్దు చేసేది. బాల్యంలో పొద్దుగుంకితే చాలు, ఏదో ఒకచోట పడుకొని నిద్ర పోయేవాణ్ణి. భోజనానికి ఎంత లేపినా, లేచేవాణ్ణికాదు. నిశిరాత్రప్పుడు ఆకలి తట్టుకోలేక ఏడుస్తుంటే, నామేనత్త అన్నం కలుపుకొచ్చి తినిపించేది. ఇది నిత్యం సాగే తంతే.

నా మేనత్త వైధవ్యం ప్రాప్తించిన తర్వాత, నాయన వద్దే ఉండి పోయిందని ముందే చెప్పాను కదా! మా నాయన మొదటి భార్య ప్రసవించిన తర్వాత అమ్మవారు పోసి చనిపోయింది. ఆ పొత్తిళ్లలో బిడ్డను నా

మేనత్త రెండేళ్లు సాకింది. తర్వాత ఆ బిడ్డ కూడా చనిపోయాడు.

మా అమ్మ రెండో భార్యగా కుటుంబంలో కాలు పెట్టింది. మాఅమ్మకూ మేనత్తకూ అప్పుడప్పుడు అభిప్రాయభేదాలు తలెత్తేవి.. నిశ్శబ్ద యుద్ధాలు జరిగేవి. అమ్మకు మేనత్త మీద కోపం. “మా తండ్రి చనిపోయి నేను ఏడుస్తూ వుంటే ఆమె తెల్లవార్లు పెసలు విసురుకుంటూ, విస్తరాకులు కుట్టుకుంటూ ఉంది.” ఇది అమ్మ అభియోగం, తెల్లవారి, ఎత్తుబడి జరిగిన తర్వాత అంతమందికీ భోజనం పెట్టాల కదా !” ఇది మా మేనత్త వాస్తవిక దృష్టి. మా మేనత్త తన అక్క చెల్లెళ్ల బిడ్డల ప్రసవాలకు, శుభాశుభాలకూ వెళ్లి అండగా ఉండేది. ఆమె వెళ్లి అక్కడ ఇక్కడ ఉండటం అమ్మకు నచ్చదు.

మాఅమ్మ ఏమైనా అన్నా ఆమె బదులు చెప్పేది కాదు. చాలా శాంతంగా, మామూలుగా ఏమీ జరగనట్లుం డేది. మా నాయనతో ఏమీ చెప్పేది లేదు. నాయన అప్పుడప్పుడు చెల్లెల్ని సలహా అడిగేవారు. మా నాయన కొంతవరకు గాంధేయవాది ఒంటి మీద పైపంచె తప్ప చొక్కా వేసుకునేవారు కాదు. ఆయుర్వేద వైద్యం తప్ప ఇంగ్లీషు వైద్యం చేయించు కునేవారు కాదు. ఒకసారి గాంధీజీ పాల్గొన్న సభలో విదేశీ వస్త్ర దహనం జరిగింది. అందరూ పైపంచెలు, అంగీలు మంటలో వేసారు. తనుమాత్రం సభ నుంచి ఇంటికి పోతూ పైపంచెను ఒక బిచ్చగాడికి ఇచ్చారు, తగల బెట్టడం ఆయనకు సుతరాం ఇష్టం లేదు. ఆరోజు నుంచీ ‘మాల పని వాళ్ల’కు నూలిచ్చి ధోవతులు, పంచెలు నేయించుకొని కట్టుకున్నారు.

టపాకాయలు కాల్చటం అన్నా, రూపాయి నోట్లు తగలబెట్టడం అన్నా నాయన దృష్టిలో ఒకటే. రెండో ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత ఆర్థికంగా చాలా గడ్డురోజులు. చిన్నక్కా నేనూ మా మేనత్తను ఆశ్రయించేవాళ్లం దీపావళి వస్తే, ఆమె నాయనకు నచ్చచెప్పి కొద్దిగా కాకరవత్తులు, మతాబులు తెప్పించేది.

1953 సెప్టెంబరు 30న నాయన చనిపోయారు. 8వ తరగతిలో కొత్తగా చేరిన నన్ను నా మేనత్తే రిక్షాలో స్మశానానికి తీసుకెళ్లి నా చేయిపట్టుకొని కొరివి పెట్టించింది. ఇక ఇంట్లో తానే పెద్ద దిక్కయింది. నాయన పోయిన తర్వాత నామేనత్తతో పాటు అమ్మ కూడా పల్లెకు వెళ్లిపోయి వ్యవసాయం వనులు సమర్పించుకొంది. ఇద్దరు వితంతువులు కలసి వదేళ్ళు మగదక్షత లేకుండా వ్యవసాయం చేసి మమ్మల్నందర్నీ వృద్ధిలోకి తెచ్చారు.

1961లో నామేనత్తకు పక్షవాతం వచ్చింది. వైద్యం వల్ల కోలుకొన్నది. కాలు, చేయి, మాట అన్నీ మాములుగా వచ్చాయి. ఆమె చాలా ఆత్మవిశ్వాసంతో, నమ్మకంతో వైద్యం చేయించుకుంది. మూడునెలల తర్వాత, ఆరోజు ఆమె వైద్య పరీక్షలకు వెళ్లాలి. అందరికంటే ముందేలేచి ఉత్సాహంగా తయారయ్యింది. ఇంకా ఇంట్లో ఎవరూ నిద్రలేవనేలేదు. కుంపటి వెలిగించి, పాలు పొయ్యి మీద పెట్టి కిటికీలోంచి పెరటి వంక చూస్తూ నిలబడింది. చీరకుచ్చిళ్లు అంటుకొని మంటలు పైకి ఎగబాకాయి. ఆమె నిబ్బరంగా మంటను ఆర్పడానికి ప్రయత్నించిందిగానీ సాధ్యం గాక కేకలు వేసింది. ఇంట్లో వాళ్లు మంటలార్చి, ఆస్పత్రిలో చేర్చారు. మూడు రోజుల తర్వాత వెళ్లిపోయింది. అప్పుడు ఆమెకు 70 ఏళ్లు.

ఆమె జబ్బు పడి తేరుకొన్న తర్వాత ఆమె భర్తను గురించి, తన జీవితంగురించి కుతూహలంకొద్ది అడిగా అప్పుడు పదిహేడేళ్ల కొమార దశలో ఉన్నాను ఆమె చెప్పిన విషయాల్లో నాకు గుర్తున్నవి ఇవి. బాల్యంలోనే ఆమెను చాలా బీదకుటుంబంలో ఇచ్చి పెళ్లి చేశారు. భర్తకు నెల్లూరు ప్రభుత్వ టీచర్స్ ట్రైనింగ్ స్కూల్లో సీటు వచ్చింది. 1908 ప్రాంతంలో ఆ కుర్రాడికి ఐదురూపాయలు నెలనెలా స్టెండ్ వచ్చేది. ఆర్థికంగా చాలా దుర్భర పరిస్థితి. భర్త, తాను, అత్తగారు స్కూలు సమీపంలో ఒకగది

ఇద్దరు వితంతువులు కలసి వదేళ్ళు మగదక్షత లేకుండా వ్యవసాయం చేసి మమ్మల్నందర్నీ వృద్ధిలోకి తెచ్చారు.

తీసుకొని కాపురం పెట్టారు. కొంతకాలం తర్వాత, భర్త పసిరికల వ్యాధితో మంచం పట్టి ఒక రాత్రి వేళ చనిపోయాడు. అప్పటి నా మేనత్త పరిస్థితి ఎట్లా ఉండి ఉంటుందో ఊహించుకోవాల్సిందే. ఆమె పెరట్లోని పెద్ద గిలకల బావిలో దూకింది. అయితే తన చేతికి బావి రాళ్ల మధ్య మొలిచిన మురిచెట్టు ఊడ దొరికింది. జోరువానలో, తెల్లవార్లు బావినీళ్లలో అట్లాగే ఉండిపోయింది. కొడుకును పోగొట్టుకున్న ఆ అత్తగారి దుర్భరస్థితి చెప్పేదేముంది! తెల్లవారి ఇరుగు పొరుగు వారు ఆమెను బావిలోంచి పైకి లాగారు.

ఆరోజుల్లో, పదేళ్ల క్రితం వరకూ నెల్లూరు వంటి టౌన్లలో శవవాహక వృత్తి ఒకటి ఉండేది. కూలి ఇచ్చుకోలేని పరిస్థితి. మానాయన పుష్పగిరిలో ఎక్కడోదూరంలో ఉన్నాడట. మొత్తం మీద అత్తా కోడళ్లు రిక్షాలోనో మరోలానో శవాన్ని స్మశానానికి చేర్చి దహనం జరిపించారు. ఎవరైనా చనిపోతే క్షణాల్లో ఇల్లు ఖాళీ చేయించే అనవాయితీ ఉంది కదా! తక్షణం ఆ ఇద్దరూ ఎక్కడికి పోతారు? వితంతుస్త్రీ ఆరు నెలలవరకు పుట్టింటికి వెళ్ళకూడదని శాస్త్రం. ఇద్దరూ నెల్లూరుకు పదిమైళ్ళ దూరంలో ఉన్న వెంకటాచల సత్రంలోకి పోయారు. అక్కడ మా మేనత్త మరిది బ్రాహ్మణ సత్రంలో వంటవాడు సత్రంలోకి అత్తగారికి ప్రవేశం కలిగించారుగాని నూతన వితంతువుకు వీలు కాదన్నారు పెద్ద మనుషులు. చివరకు సత్రం సమీపంలోని ఖాళీస్థలంలో పండుల గుడిసె వేసి అందులో ఆమెను పెట్టారు. ఆరు నెలల తర్వాత నాయన వచ్చి తీసుకొని వెళ్లిపోయారట! ఆమె జీవిత వివరాలు తెలుసుకొనే వయసు కాదు నాది. మా మేనత్త ఆదెమ్మ వంటి ఎంతమంది ఫణియమ్మలు వైయక్తిక దుఃఖాన్ని భరిస్తూ ఆశావహదృక్పథంతో జీవించారో!

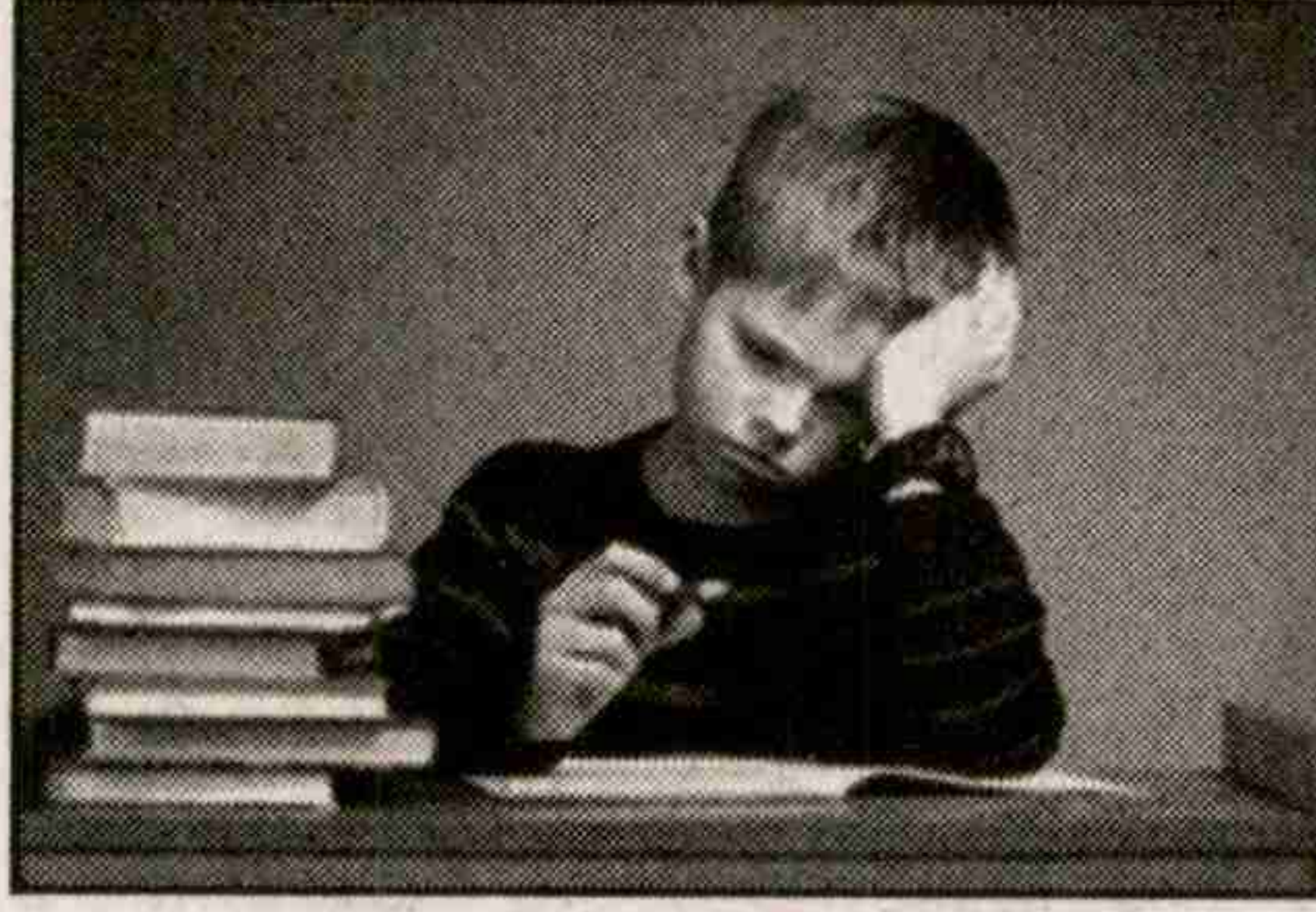
వాణ్ణ కంటే పోలా!?

ఊళ్లో పిల్లలందరికంటే 'మా వాడే గ్రేట్' అని డబ్బా కొట్టుకొని.. పిల్లల్ని చెడగొట్టుకోవడం ఒక తంతయితే.. పక్కంటి వాడిలా నువ్వెందుకు లేవు? వాడిలా ఎందుకు లేవు? వీడిలా ఎందుకు లేవు.. అని పిల్లల్ని పోల్చడం.. ఇంకా డేంజరస్. 'వాడెవడో.. నాకంటే అంత గొప్పాడయితే.. వాణ్ణే కంటే పోలా' అని ఏ బిడ్డయినా అనుకుంటే?! చిన్న పిల్లల్ని చినంన బుచ్చకండి. వాడూ వజ్రమే! సానబట్టండి... సాధించకండి!!

'అంకుల్, మ్యాథ్స్ నోట్బుక్ కావాలి' బడి ఆవరణలోనే ఉన్న స్టేషనరీ షాపులోకి వెళ్లి అడిగాడు బంటి. తీసి ఇచ్చాడు షాపు ఓనరు. చూసి 'అంకుల్.. దేవుడి బొమ్మ కవర్ ఉన్నది కావాలి' అన్నాడు. వినాయకుడి బొమ్మ ఉన్న బుక్ ఇచ్చాడు షాపు ఓనర్. "అబ్బా.. నాకిష్టమయిన గాడ్" అని ఆ బుక్ ను గుండెకానించుకొని షాపు ఓనరుకు 20 రూపాయల నోటు ఇచ్చి వెనక్కి తిరిగాడు బంటి. క్లాస్ రూమ్ వైపు నడుస్తూ ఆ కొత్త నోట్ బుక్ ను అలాగే గుండెకానించుకొని 'దేవుడా..దేవుడా.. నాకు మ్యాథ్స్ వచ్చేట్లు చూడు. టీచరుతో తిట్లు తప్పేట్లు చూడు' అని మనసులోనే దండం పెట్టుకున్నాడు బంటి.

వినాయకుడు విష్ చేయలేదు. బంటి మూడవ తరగతి విద్యార్థి. చదువుకన్నా ఆటలంటే ఆసక్తి ఎక్కువ. ఇంగ్లీషు, సోషల్ తప్ప మిగిలిన అన్ని సబ్జెక్టుల్లో అంతంతమాత్రమే లెక్కలంటే భయం. దాంతో లెక్కల టీచరన్నా, లెక్కల పీరియడ్ అన్నా. లెక్కల ట్యూటర్ అన్నా.. చివరకు అమ్మ ఏదైనా కొనుక్కు రమ్మని పంపి, వచ్చాక లెక్కలు అడిగినా ఒణుకే. అందుకే మొన్న వినాయక చవితికి వినాయకుడి దగ్గర వాడి

లెక్కల పుస్తకమే పెట్టాడు. లెక్కల క్లాసులో టీచరు కొట్టొద్దని అమ్మవాళ్ళు చూడకుండా 101 గుంజీళ్లు తీసాడు. ఇప్పుడు వినాయకుడి బొమ్మ ఉన్న నోట్బుక్ కొనుక్కున్నాడు.

లెక్కల పీరియడ్ గంట మోగనే మోగింది. టీచరు వచ్చింది. ప్రేయరప్పుడు టీచరు కనపడకపోతే.. సేఫ్ అనుకొని సంబరపడ్డాడు. క్లాసులో ప్రత్యక్షమయిన టీచరును చూడగానే ఆ ఆనందమంతా ఆవిరైపోయింది వాడిలో. అయినా ఎక్కడో ఏ మూలో నమ్మకం దేవుడిమీద. లెక్కలన్నీ వచ్చేట్లు చూస్తాడని.. టీచరు చేత చివాట్లు తప్పిస్తాడని. ఆరోజు సబ్ట్రాక్షన్ క్లాసు. చెప్పి, రెండు ప్రాబలమ్స్ ఇచ్చింది సాల్వ్ చేయమని క్లాసు వర్క్ కింద. బంటి 'దేవుడి బొమ్మ కొత్త నోట్బుక్ కి బోణీ' ఆ తీసివేతలు. పదిసార్లు ఆ వినాయకునికి దండం పెట్టుకొని ఇచ్చిన రెండు లెక్కలను చేసి.. టీచరు దగ్గరకు వెళ్లాడు చూపించడానికి.

నోట్బుక్ ను టీచరుకు ఇచ్చేముందు కూడా ఆ దేవుడిని గుండెకు హత్తుకొని కళు మూసుకున్నాడు. ఈలోపే టీచరు వాడి చేతిలో నుంచి నోటుబుక్ ను లాక్కుంది. ఉలిక్కిపడి కళ్లు తెరిచాడు. టీచరు మొహంలోని భావాలను గమనించసాగాడు భయం భయంగా. రెడ్ ఇంక్ పెన్ తో ఆ రెండు

లెక్కల మీద ఇంటు మార్క్ పెట్టేసింది పెద్దగా. మొఖం చిట్లించి బంటి వైపు తిరిగింది. అయిపోయింది అంతా అయిపోయింది. దేవుడు కూడా చీట్ చేసాడు.

"ఒరేయ్ మొదట్లో.. ఎన్నిసార్లు చెప్పాలా నీకు? వీళ్లంతా చేస్తున్నారు. నీకేమైంది? ఆడిషన్స్ లో ఫెయిల్.. ఇప్పుడు సబ్ట్రాక్షన్ కూడా రావటంలేదు. ఎలా రా..?" చెడామడా తిట్టింది. కొట్టడానికి చెక్క స్కేలును కూడా పైకెత్తింది. ఒణుకుతున్న చెయ్యిని చాపి.. గట్టిగా కళ్లు మూసుకొని నిలబడ్డాడు బంటి. వాడి కళ్ల వెంట నీళ్లు కారుతున్నాయి. ఏమనుకుందో ఏమో టీచరు.. ఒరేయ్.. ఈ నోట్స్ మీద రేపు మీ ఫేరెంట్స్ సైన్ తీసుకొని రా.. అని పురమాయించి, వెళ్లి కూర్చోమంది.

'ఇన్నిన్నీ ఫీజులు.. మళ్లీ అంత డబ్బు పోసి ట్యూషన్ పెట్టినా.. వీడికి చదువు రావట్లేదు. మ్యాథ్స్ లో అయితే మరీ పూర్ అవుతున్నాడు రోజురోజుకీ' మొదలు పెట్టింది బంటి వాళ్ళ అమ్మ భోజనాల దగ్గర. 'ఆటలు ఎక్కువయ్యాయి.. అన్నీ బండ్ చేయించు.. రోగం కుదిరి చదువు మీద మనసు పెడతాడు' కంచంలో చేయి, సెల్ ఫోను మీద దృష్టి నిలుపుతూ అన్నాడు తండ్రి.

మొహం ప్లేట్లోనే పెట్టి వింటున్నాడు బంటి. పక్కనే ఉన్న బంటి అక్క బట్లీ భయపడుతుంది ఆ ఉరుము తన మీద కూడా ఎక్కడ గర్జిస్తోందోనని. 'ఈ రోజు సబ్ట్రాక్షన్ లో టెస్ట్ పెడితే జీరో మార్కు వచ్చాయి' ఇంకో నిజం అమ్మ నుంచి బంటి వాళ్ళనాన్నకు ఫిర్యాదు రూపంలో. నాన్న నుంచి ఎలాంటి రియాక్షన్ వస్తుందోనని కూర్చున్న చోటే బిగుసుకుపోయాడు బంటి.

మన పక్క ఫ్లాట్ లో ఉండే అక్షయ్.. వీడి క్లాసే. ఎప్పుడూ క్లాస్ ఫస్ట్. మ్యాథ్స్ లో అయితే పర్ ఫెక్ట్. వాడి గురించి చెప్తుంటే నాకు తలతీసేసినట్టుగా ఉంటోంది' మళ్ళీ కంప్లయింట్ ఈసారి బంటి ఎడమ చేయి

బిగుసుకుంది. 'ఇరవై నాలుగు గంటలూ చదువుతూనే ఉంటాడండీ.. స్కూల్ నుంచి రాగానే బ్యాగ్ ముందేసుకొని కూర్చుంటాడు. ఏదడిగినా ఇట్టే చెప్పేస్తాడు. సినిమాలు, షికార్లకు రమ్మని బతిమాలినా వెళ్ళడు. చదువు తప్ప మరో ధ్యాస లేదు వాడికి. బంగారం. నా కడుపునా పుట్టారు.. డొక్కు చీలిస్తే అక్షరం ముక్క రాని మొద్దులు. ఖర్మ గిన్నెలు శబ్దం చేస్తూ కోపంతో వంటింట్లోకి వెళ్ళింది బంటి వాళ్ళ అమ్మ. తినడం ఆపేసి కళ్ళ కింద నుండి చూశాడు బంటి వాళ్ళ నాన్న. బంటిలో సన్నగా వణుకు మొదలయ్యింది. "మాలతీ.. ఆ పక్కింటి కురోడ్డిని పిలుపు ఒకసారి" కేకేసాడు భార్యను. ఆ మాట వచ్చింది తడవుగా పక్కింటికి వెళ్ళి అక్షయ్ ను వెంటబెట్టుకొని వచ్చింది.

బంటి వర్సెస్ అక్షయ్

"గబుక్కున తినేసిరా హాల్లోకి" అని కంచంలోనే చేయి కడుక్కొని వెళ్ళిపోయాడు బంటి వాళ్ళ నాన్న. అక్కా తమ్ముళ్ళు దిగులుగా మొహాలు చూసుకున్నారు. హాల్లో.. అక్షయ్ తల్లి, తండ్రి కబుర్లు చెబుతున్నారు. వాడు కళ్ళు పెద్దవి చేసి గుండ్రంగా తిప్పుతూ ఉత్సాహంగా సమాధానాలు ఇస్తున్నాడు. అన్నీ డైనింగ్ హాల్లో అక్కా తమ్ముడికి వినవడుతున్నాయి. ఆ ముచ్చట్లలో మూడొంతులు చదువు గురించే ఉంది. అందులోనూ కంపారిజనే.

వాడి మాటలు విని అబ్బురపడుతూ బంటిని తక్కువ చేస్తున్నారు ఆ పేరెంట్స్. ఈ ఇద్దరూ ఏదో తిన్నట్టు చేసి చేతులు కడుక్కొని హాల్లోకి వచ్చేశారు. గమనించిన బంటి తండ్రి.. అక్షయ్.. "ఏదీ నైట్ టేబుల్ చెప్పు నాన్నా.." అన్నాడు ముద్దుగా ఒళ్ళో కూర్చోబెట్టుకొని. ఆ దృశ్యం చూసి బంటి వాళ్ళు మండిపోయింది. అక్షయ్ గుక్క తిప్పుకోకుండా తొమ్మిదో ఎక్కం అవ్వజెప్పాడు. అలా మరో రెండు ఎక్కాలడిగితే అవీ చెప్పేశాడు. ఇప్పుడు బంటి

వంక చూసి "నువ్వు చెప్పు" అన్నాడు తండ్రి. ట్రై చేశాడు బంటి. రాలేదు. వాడి తడబాటు చూసి అక్షయ్ మూతికి చెయ్యి అడ్డంపెట్టుకొని నవ్వుసాగాడు. బంటి మొహం ఎర్రబడింది.

అవమాన భారంతో ఆ పసి హృదయం తల్లడిల్లింది. తెలుయకుండానే అక్షయ్ మీద కసి మొదలైంది. దాన్ని రగిలించే ప్రయత్నం చేశారు ఆ తల్లి, తండ్రులు. 'ఒరేయ్.. వీడికి గుర్తుండి పోయేలా.. రేపటిలోగా టేబుల్స్ అన్నీ వచ్చేలా చెంప మీదొక్కటివ్వు' అన్నాడు బంటి తండ్రి. అక్షయ్ ఉత్సాహంగా రాసాగాడు... తల్లిదండ్రుల మీద కోపం, అక్షయ్ పట్ల ఉన్న కసి రెండూ ఆవేశంగా మారాయి బంటిలో. అక్షయ్ ముందుకు రాగానే వాడి చెయ్యి ఎత్తేలోపే వాడిని పిడిగుద్దులు గుద్దడం మొదలుపెట్టాడు బంటి. కిందవడేసి కొట్టసాగాడు. అక్కడున్న అందరూ హతాశులయ్యారు బంటి చర్యకు. వారిస్తుంటే ఆగట్లేదు వాడు. బలవంతంగా వాడిని పక్కకు లాగి అక్షయ్ ను లేపి వాళ్ళింటికి తీసికెళ్ళింది బంటివాళ్ళమ్మ.

కౌన్సిలింగ్ పిల్లలకు కాదు..

ఆవేశం తగ్గని బంటి స్కూల్ బ్యాగ్ తెచ్చి.. "నాకు మ్యాథ్స్ రాదు.. సైన్స్ రాదు.. ఏమీ రావు పొండి.. నాకసలు చదువేరాదు.. అక్షయ్ బాగా చదువుతాడు కదా.. వాణ్ణే ఇంట్లో పెట్టుకోండి.. నేనుండను.. నాకు చదువొద్దు" అని అరుస్తూ పుస్తకాలన్నీ చించేయసాగాడు. ఈ చర్యకు బంటివాళ్ళ నాన్నను మరింత షాక్ కు గురిచేసింది. బట్టి ఏడుస్తూ వక్కన బిక్కు బిక్కుమంటూ నిలబడింది. ఈలోపునే వాళ్ళమ్మ వచ్చింది. బంటిని చూసి కంగారుపడింది. వాళ్ళ నాన్న ఆమె భుజంమీద చేయివేసి నొక్కాడు కంగారు పడొద్దని.

ఆ రాత్రి ఆ దంపతులు డి సైడ్ అయ్యారు పిల్లలను సైకియాట్రిస్ట్ దగ్గరకు

తీసుకెళ్ళాలని. తీరా వెళ్ళాక కౌన్సిలింగ్ పిల్లలకు కాదు తల్లితండ్రులకే కావాలి అని అర్థమయ్యింది సైకియాట్రిస్ట్ కి.

అలా చేస్తే నెగటివ్ ఫలితాలే ఎక్కువ!

పిల్లలకు క్రమశిక్షణ నేర్పడం, క్రమశిక్షణలో పెట్టడం అవసరమే. కాదనడంలేదు. కానీ క్రమశిక్షణ పేరుతో వాళ్ళమీద ఒత్తిడి పెట్టడమే చాలా తప్పు. ప్రమాదం కూడా. పిల్లలు బద్ధకంతో చదవట్లేదా లేక లెర్నింగ్ ప్రాబ్లమ్ ఏమన్నా ఉన్నాయో అన్న రెండు విషయాలను పెద్దవాళ్ళు గమనించాలి. పిల్లాడు కావాలనే చదవకపోయినా తల్లిదండ్రులు అలా ప్రవర్తించటం తప్పు. ఇలా వేరే పిల్లలతో, లేదా ఇంట్లోనే తోబుట్టువులతో కంపేర్ చేయడం వల్ల పెద్దవాళ్ళు ఆశించిన ఫలితాలు రాకపోగా, ప్రతికూల ఫలితాలు వచ్చే ప్రమాదమే ఎక్కువ. ముందు పిల్లల శక్తి సామర్థ్యాలు, వాళ్ళ లెర్నింగ్ ఎబిలిటీస్ ను అంచనావేసి వాళ్ళ లక్ష్యాలు నిర్దేశించాలి.

నిజంగానే పోల్చాల్సి వస్తే.. వేరేవాళ్ళతో కాకుండా వాళ్ళతో వాళ్ళనే పోల్చాలి. కిందటిసారి బాగానే చదివావు.. గుడ్.. ఈసారి ఇంకాస్త కష్టపడు.. ఇంకా బాగా ఇంప్రూవ్ అవుతావ్ అంటూ పాజిటివ్ గా మోటివేట్ చేయాలి. అంతేకాని వేరే పిల్లలతో కంపేర్ చేస్తూ.. వీళ్ళను కించపరచటం మాత్రం చాలా తప్పు. దానివల్ల మంచికన్నా చెడే ఎక్కువని గ్రహించాలి. ఒకవేళ పిల్లలు ఆటలు, పాటలు వంటి ఇతర వ్యాపకాల పట్ల ఎక్కువ శ్రద్ధ పెడుతుంటే వాటితో పాటు చదువు ఎంత అవసరమో.. దాన్తో సాధించే అచీవ్ మెంట్స్ కూడా ఎంత గొప్పగా ఉంటాయో పిల్లలకు వివరించాలి. అన్నిటికన్నా ముందు పెద్దవాళ్ళు రీజనబుల్ ఎక్స్ పెక్టేషన్స్ లేకుండా పిల్లలమీద ఒత్తిడి పెట్టటం అస్సలు మంచిదికాదు. దానివల్ల పిల్లలు మరింతగా మొండికేసే ప్రమాదమే ఎక్కువ.

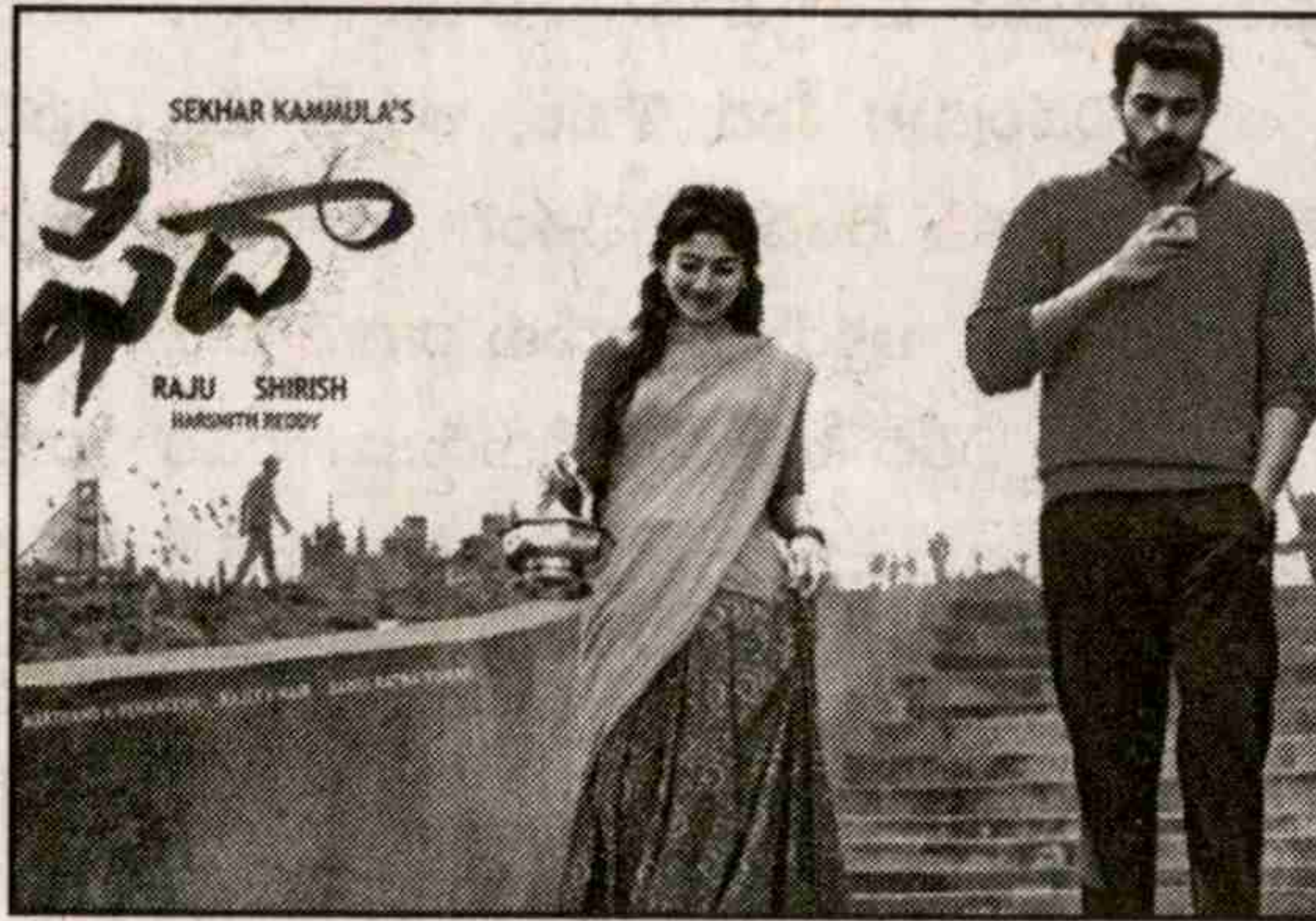

కాలం మారుతోంది, సమాజం మారుతోంది. సమాజంలో అనేక నూతన పోకడలు వస్తున్నాయి. ఇటీవలి కాలంలో సమాజంలో స్త్రీ పాత్ర కూడా మారుతోంది. స్త్రీ లక్షణ రేఖలను దాటుకుంటూ పరిధుల్లోనుంచి బయటపడి ప్రపంచంలో తన పరిధిని విస్తరింపజేసుకుంటూ విలువలను పెంచుకుంటోంది. తన వ్యక్తిత్వాన్ని అభిప్రాయాల్ని నిస్సంకోచంగా తెలియజేసి తనకంటూ ఒక విశిష్ట స్థానాన్ని, తనదైన ప్రభావాన్ని, తన ముద్రని చూపిస్తోంది. అందుకు తార్కాణం అదే ఫంథాలో సాగిన శేఖర్ కమ్మూల అద్భుతమైన చిత్ర రాజం ఫిదా. భానుమతి పాత్రలో సాయి పల్లవి నటన నేటి స్త్రీ మనోభావాలకు అద్దంపట్టింది. తనకంటూ కొన్ని స్వంత అభిప్రాయాలూ వాటిని నెరవేర్చు కోవడానికి ఆమె అనుసరించిన విధానం దేనికీ తలవంచని, రాజీవడని ఆమె మనస్తత్వం, ఆమె జీవన శైలి వగైరాలతో ఆమె పాత్ర మలచిన తీరుకి శేఖర్ కమ్మూలకు అభినందనలు.

ఈ చిత్రానికి కో డైరెక్టరుగా శేఖర్ కమ్మూలతో పాటు యువ సాహిత్య అవార్డ్ పురస్కార్ గ్రహీత అతి చిన్న వయస్కురాలైన పింగళి చైతన్య. ఈమె పింగళి వెంకయ్యగారి మనవరాలు. ఈ చిత్రానికి ఈమె సహాయ సహకారాలు అందించారు. ఆడపిల్లల్ని, వారి అభిప్రాయాల్ని ప్రోత్సహించేలా ఈ చిత్రాన్ని వారు నిర్మించారు. కథానాయిక మొదటి నుండి నగరాల్లో లేకపోయినా జీవనశైలి సామాన్య కుటుంబానికే చెందినదైనా ఆమె తన నాలెడ్జిను పెంచుకోవటంలో నేటివిటికి దగ్గరగా, తన పరిసరాల్లో ఇమిడిపోయినా అదే సమయంలో స్వతంత్ర భావాలతో ఎక్కడా తలవంచకుండా, పట్టుదలగా,

కుటుంబానికి దూరం కాకుండా ఆ ప్రయత్నంలో ఎవరినీ నిరాశ పరచకుండా తన జీవితాన్ని మలచుకుంది.

పుట్టిన ఊరును, కన్నవాళ్లను వదలకుండా ఉండేందుకు ఆమె తన ప్రేమను వదులుకోవడానికి కూడా సిద్ధపడింది. అదే సమయంలో ఆమె ప్రేమించిన యువకుడు ఆమె మనసులోని మాట తనంత తానుగా తెలుసుకొని ఆమెతో

జీవితం పంచుకోవడానికి అమెరికా జీవితం వదులుకొని భారతదేశం రావడానికి ఈమె ప్రవర్తించిన తీరు మెచ్చదగిన విధంగా ఉంది. కథానాయకుడికి, తన సోదరికి కూడా ఈమె తన ఆలోచనలు చెప్పదు. ఆ యువకుడు వేరొక యువతిని ప్రేమిస్తున్నాడేమో అనే అనుమానంతో తన మనస్సు నలిగిపోతున్నా బయటకు చెప్పలేక, తనను నిజంగా కథానాయకుడు ప్రేమిస్తే తన మనస్సును అర్థం చేసుకొని దానికనుగుణంగా నిర్ణయం తీసుకోవాలని ఈమె తన ఊరిలోనే తండ్రికి సహాయంగా ఉండేలా నిర్ణయించుకొని పరిస్థితులను తనకు అనుగుణంగా మార్చు కున్న తీరు శ్లాఘించదగింది. ఆధునికంగా ఉంటూనే కుటుంబ సంబంధాలకు విలువనిచ్చింది. వరకట్నం, గృహ హింస, లింగ వివక్ష

మొదలైన అనేక సాంఘిక దురాచారాలను దాటుకొని స్త్రీ ఈవిధంగా కొత్త పుంతలు తొక్కుతూ తన వ్యక్తిత్వాన్ని నిలుపుకోవడం స్వాగతించదగ్గ పరిణామం. అమ్మాయే అత్తగారింటికి వెళ్లాలనే ఆచారాన్ని తిరగరాసి ఇరువురు కలిసి జీవితాన్ని వండించుకోవాలంటే అబ్బాయైనా అమ్మాయి ఇంటికి రావచ్చు. తనకు తగ్గ భాగస్వామి అని భావించినపుడు ఆమె కోసం భర్త ఏమైనా చేయొచ్చు. జీవితంలో ఎదగడమంటే అమెరికాలో దాలర్లు సంపాదించటమే కాదు. మారుమూల పల్లెల్లో వైద్యం సరిగా అందని ప్రదేశాల్లో వైద్యం అందించాలన్న భావన అరుదైంది, వెలకట్టలేనిది. ఎంతో సదాశయంతో ఈ చిత్రంలో నాయిక పాత్రను అగ్ర స్థానంలో నిలబెట్టిన శేఖర్ కమ్మూలకు అభినందనలు. కుటుంబం అంతా

కలిసి ఆనందంగా చూడదగ్గ చిత్రం.

అలాగే సందీప్ రెడ్డి వంగా దర్శకత్వం వహించిన అర్జున్ రెడ్డి చిత్రం గురించి కూడా ఇక్కడ ప్రస్తావించాలి. ఇదొక వైద్య విద్యార్థి ప్రేమ కథ. ఈ యువకునిది విచిత్రమైన మనస్తత్వం. మేధావి, కోపిష్టి కూడా. అర్జున్ రెడ్డి పాత్రకు నేటి యువత బాగా కనెక్ట్ అవుతారు. మహిళ పట్ల గౌరవం ప్రదర్శిస్తాడు. ప్రేమించిన అమ్మాయితో హద్దులు మీరి ప్రవర్తిస్తాడు. అన్ని విధాల అక్కడ యువకుడి పాత్ర ద్వారా సందేశాత్మక చిత్రాలు సమాజానికి ఉపయోగం. మంచి ఆదర్శ భావాలతో సోషల్ మీడియా ద్వారా యువతకు చేరువయ్యే ప్రయత్నం చేసినా అశ్లీలత మోతాదు మించటం వలన ఈ చిత్రంపై విమర్శలు, ప్రతి విమర్శలు వచ్చాయి.

వారిద్దరూ మెడికల్ స్టూడెంట్స్. టీనేజ్ దాటినవారే. కానీ హద్దులు మీరిన కోరికలు, ఆలోచనలు కలిసి విచ్ఛలవిడితనం వెరసి ఒక నిండు జీవితాన్ని, ఒక పసి ప్రాణాన్ని బలి తీసుకున్నాయి. ఆమె ఐదవ అదాలత్ కు వచ్చింది. ప్రాణం పోసుకున్న పసిడిబొమ్మలా ఉంది ఆమె. కళ్లార్పకుండా చూడాలనిపించేటంత అందంగా ఉందామె. కానీ ఆ పసిడి బొమ్మ పొట్టలో అంతా శూన్యమే అని చెప్పిందామె. అది ఆమె మాటల్లోనే తెలుసుకుందాం. మేడం! నా పేరు రాశి. నేను వరంగల్ లో మెడిసిన్ చదివా. డెంటిస్ట్ ని. అతను హమీద్. మేమిద్దరం ప్రేమించుకున్నాం. చాలాకాలం సహజీవనం చేశాం. మా చదువు అయిపోయింది. ఈలోగానే నాకు గర్భం వచ్చింది. మా వివాహానికి నా తల్లిదండ్రుల అంగీకారం ఉంది.

హమీద్ నాగురించి ఇంట్లో చెప్పానన్నాడు. మా వివాహానికి ఇంక అడ్డేముంది, పెళ్లి చేసుకుందామని అడిగాను. అంతే నన్ను కలవడం మానేశాడు. ఫోన్ స్విచ్చాఫ్. కొన్నాళ్లకు మెసేజ్ పంపితే సమాధానంగా గర్భం తొలగించుకో. మనకు పిల్లలు అక్కర్లేదు అని చెప్పాడు. ఐదో నెల గర్భం తొలగించటానికి ఏ డాక్టర్ అంగీకరించరు! అందువలనే ఆ ప్రయత్నం చేయలేదు. ఏడవ నెల వచ్చింది. పెళ్లి చేసుకోమని మళ్లీ అడిగాను. అదే జవాబు. గత్యంతరం లేక గర్భం పోవడానికి డాక్టరు దగ్గరకు వెళ్లాను. అబార్షన్ కు ప్రయత్నించారు. నాకు ప్రాణం మీదకు వచ్చింది. ఆస్పత్రికి వెళితే డాక్టరు చివాట్లు పెట్టి సిజేరియన్ చేసి బాబును బయటకు తీశారు. ప్రాణగండాలన్నీ దాటుకొని బాబు ప్రాణంతోనే పుట్టాడు. ఇన్ క్యుబేటర్ లో పెట్టారు. ఏమైందో కాని మరుసటి రోజుకు బాబు మరణించాడు. మాకు మృత శిశువును ఇచ్చారు. నాకు పొట్టంతా సెప్టిక్ అయ్యింది. ఇన్ ఫెక్షన్ సోకింది. ఎలాగో బతికి బట్ట కట్టాను. నాకు ఇక పిల్లలు పుట్టరని డాక్టరు చెప్పాడు. అయినా హమీద్ నన్ను స్వీకరించటంలేదు. ఎందుకలా అంటున్నాడని అడిగారు ఐదవ బాధ్యులు. పెళ్లి అవసరం లేదు, శారీరక సంబంధం

ఉంటే చాలు అని బాండ్ పేపర్ మీద రాసి ఇస్తే ఆమెతో కలిసి ఉంటానని ఆమెతో చెప్పాడు. ఇది విన్న ఐదవ పెద్దలకు నోటమాట రాలేదు. ఆమె తల్లి అమ్మా 'అబ్బాయి బాగున్నాడు. మంచి కుటుంబం అన్నాడు. మా అమ్మాయిని పెళ్లి చేసుకుంటానని అన్నాడు.

మా అందరితో చాలా బాగుండేవాడు. నమ్మి మోసపోయిం దమ్మా నా బిడ్డ' అని దుఃఖించింది. మీరెలా నమ్మారమ్మా ఇవన్నీ అబ్బాయిని బెదిరించలేకపోయారా అన్నారు ఐదవ బాధ్యులు. దానికి రాశి సమాధానం ఇలా ఉంది. నాకు తెలియకుండా మేమిద్దరం ఉన్నప్పుడు వీడియో తీశాడు. బెదిరిస్తే ఆ ఫోటోలన్నీ అందరికీ చూపించి పండుగ చేసుకుంటానన్నాడు. ఆమె తల్లి ఇలా అడిగింది. 'మేడమ్ దీనికి వేరే వివాహం చేద్దామంటే మరి పిల్లలు ఉండరు కదా దీని జీవితం ఎలాగమ్మా?' ఎంత అమాయకంగా ఉన్నారో తల్లీ బిడ్డా! ఈ పిల్ల తరువాత మాకు మరొక ఆడపిల్ల, మగపిల్ల వాడు ఉన్నారు. మా పరువంతాపోయింది వాళ్ల పెళ్లిళ్లు ఎలాగమ్మా? తండ్రి రాశీని ఆమె ఖర్మానికి ఆమెను వదిలేశాడు ఏమీ చేయలేక. తల్లి మాత్రం ఏదో చేయాలని తావత్రయం పడుతోంది.

ఇది అమాయకత్వమో, మూర్ఖత్వమో? తెలివిమాలిన తనమో అర్థం కాలేదు. వారి బాధ చూడలేక అతనికి లెటరు పంపించారు ఐదవ బాధ్యులు. అతను రాలేదు. ఆమె చెప్పిన నంబరుకు ఫోన్ చేస్తే తీయలేదు. కాలేజీలో హమీద్ తెలిసినవారికి ఐదవ బాధ్యులు ఫోన్ చేశారు. ఆ పేరు గలవారు ఎవరూ లేరని సమాధానం వచ్చింది. ఆమెకు పెళ్లిలేదు. వారి సహజీవ నానికి సాక్షులు లేరు. ఆమెకు ఎలా

న్యాయం చేయాలి? ఆమెతో శారీరక సన్నిహితత్వానికి మాత్రం అతనికి తిరుగులేని సాక్ష్యం అడిగాడు. ఎంత నయవంచకుడు. ఆమెను ఆమె జీవితాన్ని పూర్తిగా ఊడ్చిపారేశాడు కదా! పాపిష్టివాడు. వాడికి ఏ శిక్ష విధిస్తే ఆమె జీవితం చక్కబడుతుంది. ఐదవ బాధ్యులు ఆమెకు ఇలా చెప్పారు. అమ్మా మేము నీకు అండగా ఉంటాం. ధైర్యంగా ఉండు. ముందు నువ్వు ఆర్థికంగా స్థిరపడు. నీకు చదువుంది. ముందు ప్రాక్టీసు వైపు అడుగువేయి. తరువాత మిగతాది చక్కదిద్దదాం.

నువ్వు హమీద్ లాంటి వాడి కోసం జీవితం వృథా చేసుకోవద్దు. నీకు 2 మార్గాలు ఉన్నాయి. 1 హమీద్ తోనే జీవితం. 2. హమీద్ లేకపోయినా బతకగలను, అలాంటి దుర్మార్గుడు నాకు వద్దు. ఈ రెండిట్లో నువ్వు ఏ మార్గానికి ఇష్టపడతావో ఆలోచించుకొని 15 రోజుల తరువాత రా. ముందు మన డాక్టరుగారి వద్ద కౌన్సెలింగ్ తీసుకోవడం వల్ల నీకు చాలా ధైర్యం వస్తుంది. కనుక నీవు కౌన్సెలింగ్ తీసుకోమని 2 వారాలు ఆమెకు కౌన్సెలింగ్ ఇప్పించారు. నీవు మొదటి మార్గాన్ని ఎంచుకుంటే మేమంతా కలిసి వాడి అంతు చూసి నీకు అప్పచెప్పతాం.

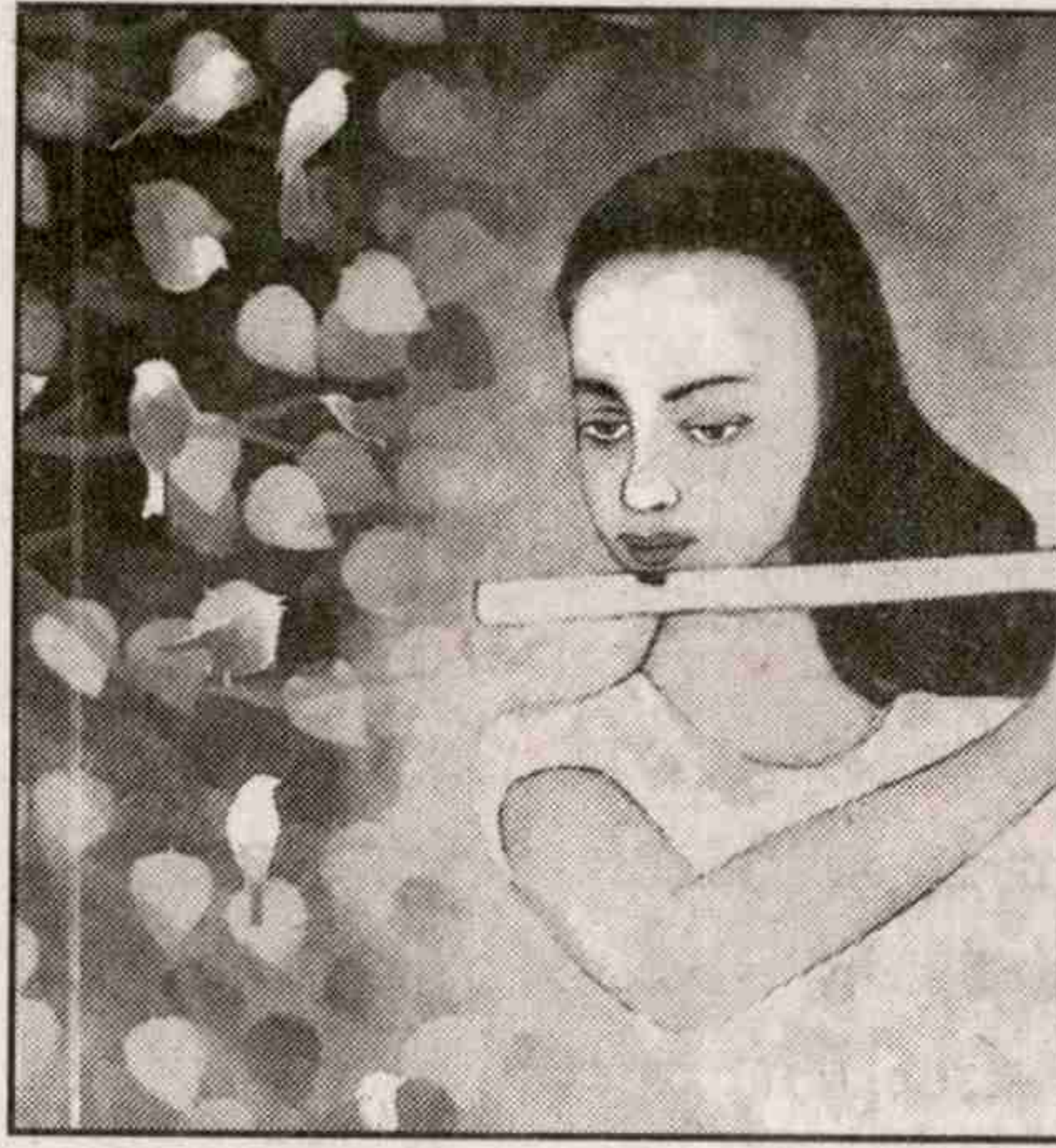
నీవు రెండో మార్గం ఎంచుకుంటే నీకు అన్ని విధాలా సహాయపడతాం. ముందు జీవితంలో నీ గురించి ఎవరికైనా పూర్తిగా తెలిసి నిన్ను ఇష్టపడితే నువ్వు వివాహం చేసుకుందువు గాని. లేదంటే కెరీర్ వైపు దృష్టి మళ్ళించు కోమని చెప్పి పంపారు ఐదవ బాధ్యులు. హమీద్ లాంటి వారి మాటలు నమ్మి వారికి దాసోహమై కట్టుబాట్లు తెంచుకొని తల్లిదండ్రు లకు తెలియకుండా హద్దులు దాటినందుకు ఆమె ఇప్పుడైనా. తన తప్పు తెలుసుకొని మంచి మార్గం ఎన్నుకొంటుందని ఆశిద్దాం. ఆడపిల్లలు హద్దులు దాటితే ఆడపిల్ల నష్టపోతుందన్న గ్రహింపు పెరగాలి. గూట్లో గువ్వల్లాగా కాక నిలకడైన వ్యక్తిత్వాన్ని పెంచు కునేందుకు తల్లిదండ్రులు చేయూతనివ్వాలి. ప్రేమికుడికి, మోసగాడికి తేడా తెలుసుకునే జ్ఞానాన్నివ్వాలి.

సమకాలీన రాజకీయాలు, సమాజంలో చలామణి అవుతున్న భావజాలం, ఆచార సంప్రదాయాలు, సామాన్య జన జీవితం, అందులోని ఘర్షణ, ఆ ఘర్షణలో తనను మిక్కిలి కదిలించినవీ, క్షోభపెట్టినవీ అయిన అంశాలను చరిత్రలో నమోదు చేసి, ఆ ఘర్షణ పరిణామం ఎలా వుంటే బాగుంటుందో, అన్ని సమూహాలూ సంతృప్తికరమైన జీవితం ఎలా గడపవచ్చో అన్న దాని గురించి కలలు కనే రచయితలు అన్ని కాలాలలోనూ వుంటారు. ఆ కలల్ని ప్రతిబింబించే పాత్రల్ని సృష్టిస్తారు. వాళ్ల ద్వారా తమ ఆశయాలను పాఠకుల హృదయాల్లోకి ప్రవేశపెట్టి, అక్కడ తిష్ట వేయిస్తారు. అట్లా మన హృదయాల ముందు వెలుతురు పిట్టలై వాలే కొన్ని స్త్రీ పాత్రల్ని పరిచయం చేసిన పుస్తకం ఇది. ఆయా పాత్రలను ఎట్లా అర్థం చేసుకోవాలో, వాటికి ఇప్పటికీ ఎట్లాంటి ప్రాసంగికత ఎలా వుందో నిశితంగా విశ్లేషించిన ఈ చిన్న పుస్తకం రాశిలో చిన్నదైనా వాసిలో చాలా విలువైనది, స్త్రీలంటే మరుషుల స్వంత ఆస్తి అనుకున్న రచయితలు, వారిని కేవలం దయామయిలుగానూ, సుందర సుకుమారులుగానూ, ఓర్పుమంతులుగానూ, తల్లులుగానూ, భార్యలుగానూ, కూతుళ్లు-కోడళ్లుగానూ, అనుచరులుగానూ మాత్రమే చిత్రించి “మేం ఇలాగే వుండాలి కాబోలు,” అని స్త్రీలు తమని తామే నియంత్రించుకునేలా చేస్తారు. అలాంటి కాలంలోనే ఆ కాలానికి ఎంతో ముందుకి చూసి ధీరోదాత్తమైన స్త్రీ పాత్రలను తప్ప మిగిలిన వెలుతురు పిట్టలన్నీ దాదాపు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలం నాటివి. రష్యా విప్లవం ముందు వెనకలవి.

ఇందులో పెర్ల్ ఎస్. బక్ ‘గుడ్ ఎర్త్’లోని ఓలాన్, గోర్కీ అమ్మ చాలామందికి పరిచయం వున్న పాత్రలే. అట్లాగే, మధురవాణి జానకి కూడా. గోర్కీ సృష్టించిన

అమ్మ పెలగేయా, ముందుగా విప్లవ పూర్వ రష్యాలోని సాధారణ కార్మిక గృహిణి. ఆమె భర్త ఒక కార్మికుడు. పని ప్రదేశంలోని అసంతృప్తులనూ, ఆర్థిక వెతలనూ, అవి పెట్టే క్షోభనూ, దానిపై కలిగే ఆగ్రహాన్నీ తీర్చుకోడానికి భార్యలే వారికి వెంటిలేటర్లు. మధ్యమే మరుపు సాధనం. అటువంటి భర్త పెట్టే హింస చాలా సహజమైన విషయ

మన్నట్లు ఆమె బ్రతికింది. కానీ ఆమెను అమితంగా హింసించిన భర్త ఆకస్మిక మరణం తరువాత కొడుకు పావెల్ కూడా అలాగే తయారవుతాడని కుంగి పోయిన వేళ అతను ఉద్యమనాయకుడౌతాడు. కొడుకు లోని మార్పుని, దానికి కారణాలను, ఉద్యమ లక్ష్యాలనూ అర్థం చేసుకున్న ఆ తల్లి తన కొడుకు ఒక్కడికే తల్లిగా కాక ఉద్యమ కారులందరికీ తల్లిగా మారి ఉద్యమంలో తన వంతు కర్తవ్యాన్ని ప్రేమగా నిర్వర్తిస్తుంది. కుటుంబసేవకే పరిమితం కాకపోతే స్త్రీలు సమాజ అభ్యున్నతి కోసం చేసే పనులలో ఎప్పుడూ ముందుంటారు. వారి తెలివినీ, శక్తినీ ఉపయోగించుకోలేక పోవడం వ్యవస్థ దౌర్భాగ్యం.

ఎంతో తెలివీ, ఓర్పు, శ్రమశక్తి వున్న ఓలాన్ తన సర్వ శక్తులూ కుటుంబం కోసమే ధారపోసింది. పోషించలేని

తల్లితండ్రులు ఆమెను బానిస క్రింద అమ్మగా, కొనుక్కున్న వాళ్ల స్థితి బాగోక వాళ్లు ఇంకొకరికి అమ్మగా, అతను ఆమెను కొనుక్కుని పెళ్లి చేసుకున్నాడు. అప్పటి నుంచీ అతనితో కలిసి పొలం పని చేసింది. పురుడు కూడా ఎవరి సాయమూ లేకుండా పోసుకుని బిడ్డను కన్న రోజే పొలం పనికి వెళ్లింది. తరువాత ఆ ప్రాంతంలో కరువొచ్చి పడింది. ఆ కరువు కాలంలో తనకు పుట్టిన ఆడపిల్లను చంపేసుకుంటుంది. కరువు కాలంలో తన పొలాన్నీ, ఇంటినీ, వేరొకరు తన్నుకు పోకుండా తన మాటలతో కాపాడుకుంటుంది. వేరే ప్రాంతానికి వలస పోయి అక్కడ తను అడుక్కుని వచ్చి, పిల్లలకు కూడా అడుక్కోడం నేర్పి, కుటుంబాన్ని పోషించింది. కరువు దాడి సమయంలో ఒక భూస్వామి ఇంట్లో నగలు దొంగిలించి తెచ్చి, మళ్లీ తమ ప్రాంతానికి వచ్చి, భర్తనా భూస్వామిని చేసింది. ఇంత శ్రమకూ, కుటుంబం పట్ల ఉన్న ప్రేమకూ, విశ్వాసానికీ ఆమెకు దక్కిన ఫలితం భర్త తెచ్చిన ఉంపుడుగత్తె, ఆమె తాలూకు బానిస పిల్ల. మరికొస్త పొలమూ ఇల్లూ ఏర్పడ్డాక భర్తా పిల్లలు భూస్వామ్య స్థాయి జీవితం గడుపుతున్నా ఆమె ఎప్పటి ఓలాన్ మాత్రమే. భర్త కొనుక్కుచ్చుకుని పెళ్లి చేసుకున్న బానిస పిల్లే. చివరికి ఆమెకు ప్రాణాంతకవ్యాధి సోకినపుడు వైద్యుడు అయిదు వందల వెండి నాణాలు అడుగుతాడు. తరువాత మళ్లీ ఆమె కళ్లు రంగు మారాయనీ, అయిదువేల నాణాలు ఇస్తే నయం చేస్తాననీ అంటాడు. ఆమె ఒప్పుకోదు. చావుకు సిద్ధంగా వున్నదనుకున్న భార్య వైద్యానికి అంత ఖర్చు పెట్టి చికిత్స చేసే బదులు ఆ డబ్బుతో మంచి భూమి కొనుక్కోవచ్చుని ఆమె చెప్పినట్లే చేస్తాడు ఆమె భర్త. అతనికి డబ్బు ఖర్చుపెట్టే తాహతు వున్నా ఆ తాహతు సంపాదించడంలో ఆమె శ్రమ వున్నా అతను ఆమెకు చికిత్స

చేయించడు. ఓలాన్ చనిపోతుంది. ఆ తరువాత ఆ ఇంటిని ఆమెలా సమర్థంగా నడపలేకపోతారని వ్రాస్తుంది రచయిత్రి. పెర్ల బక్ 1932లో వ్రాసిన 'గుడ్ ఎర్త్' అనే నవల మొదటి ప్రపంచయుద్ధానికి ముందు చైనా గ్రామీణ జీవితాన్ని చిత్రిస్తుంది. పెర్ల బక్కి పులిట్జర్ పుస్కారానికి, అటు పైన నోబెల్ బహుమతికీ కారణ భూతమైనది ఈ నవల. దీనికి ఇంకా రెండు సీక్వెల్స్ వున్నాయి 'ది సన్స్' అనీ, 'ది హౌస్ డివైడెడ్' అనీ. ఓలాన్ లాంటి స్త్రీల శ్రమ శక్తి, మేధస్సు, మానవీయ గుణాలు అన్నీ కుటుంబ దోపిడీకి, పురుషస్వామ్య వ్యవస్థకి ఎట్లా సమిధలయినాయో! ఆ కాలంలో ఎంత మంది ఓలాన్లు కుటుంబాలకు రక్తమూ స్వేదమూ సమర్పించారో!!

కానీ టాప్చింగ్ వేరు. ఆమె ఉద్యమ గీతిక. యోధురాలు. విప్లవం కోసం అహరహం తపించిన యువతి. బ్రతికుంటే ఒక ఉద్యోగం-పెళ్లి పిల్లలు మాత్రమే కాదు. సంక్షోభంలో వున్న దేశానికి తన వంతు కర్తవ్యం నెరవేర్చాలి అని నమ్మిన వ్యక్తి. ఒంటరి పోరాటం కాక సామూహిక పోరాటంలో పాల్గొనాలనే జ్ఞానోదయం తరువాత, నిరంతర అధ్యయనం, పరిశీలన, నిబద్ధత ఆమె జీవన విధానం అయ్యాయి. యాంగ్ మో వ్రాసిన సాంగ్ ఆఫ్ యూత్ నవల తెలుగు అనువాదం 'ఉదయ గీతిక'లో ప్రధాన పాత్ర టాప్చింగ్ జైలు జీవితాన్నీ, పోలీసుల చిత్ర హింసల్నీ, అజ్ఞాత జీవితాన్నీ, అత్యంత ధైర్య సాహసాలతో ఎదుర్కున్న ధీర.

ఇక 'నాస్తస్యా వాహిల్యేవ్యా కోష్ షోవా'క అనే పదిహేనేళ్ల అమ్మాయి. అందరూ నాస్త్వో అని పిలిచే అమ్మాయి. పట్టా పుచ్చుకుని నేరుగా గ్రామానికి వ్యవసాయ ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తగా వచ్చింది. శారీరక ఆకర్షణ, అందచందాలూ పట్టని వ్యవసాయ క్షేత్రాన్ని అభివృద్ధి చెయ్యడం, అధిక దిగుబడి సాధించడం, అందుకోసం వ్యవసాయ కార్మికులు శిక్షణ, ఇవే ధ్యేయంగా పనిచేసి తన ప్రయోగాలతో ఆ గ్రామానికి

ఒక గుర్తింపు, ప్రశంసా తెచ్చి కూడా అపరిచితంగానే వుండిపోయిన పిల్ల. తన బాధలు తనలోనే ఇముడ్చుకుని ఊరికి ఉపకారం చేసిన అమ్మాయి.

భర్త ఉద్యోగం, అతని ప్రయోజ కత్వంతో సంతృప్తి పడి నాలుగు గోడల మధ్య ఒక సుఖ సౌధం నిర్మించుకుని బ్రతకడం, నిజంగా జీవించి వుండడం కాదని 'ఆదర్శ జీవులు' నవలలో కథానాయకి ఓల్గా జీవితం నిరూపిస్తుంది. ఆమె భర్త ఒక గొప్ప శస్త్ర వైద్యుడు. నిబద్ధత కల వైద్యుడు. మానవత కలవాడు. సుదూరప్రదేశాలకు వెళ్లి అక్కడి వారికి అరుదైన వైద్య చికిత్సలు చేసి ప్రాణం పోసే వైద్యుడు. తన క్రింద పనిచేసే స్త్రీలను ప్రోత్సహిస్తాడు. అతని భార్య ఓల్గా. ఆమె భర్తను కలుసుకోవడానికి అతను పని చేసే చోటకు ఓడలో వుండగా పరిచయమైన ఒకరు 'మరి మీరేం చేస్తారు?' అని అడగడంతో ఆమెలో మానసిక సంఘర్షణ మొదలౌతుంది. అంత గొప్ప వైద్యుడు, అందర్నీ సానుభూతితో అర్థం చేసుకునేవాడైన భర్త, ఆమెను ఏమాత్రం ప్రోత్సహించడు. నిజమైన కమ్యూనిస్టులు తమ భార్యల్ని ప్రోత్సహించాలి. వారిలోని ఉత్సాహానికి ఒక వాహిక ఏర్పడేలా చూడాలి గానీ దాన్ని గడ్డ కట్టిపోనీయకూడదు. ఆ ప్రోత్సాహం భర్త ద్వారా లేనప్పుడు దాన్ని తనకు తానే వెతుక్కుంటుంది ఓల్గా.

జమీల్యా ఒక అద్భుతమైన పాత్ర. ఈమెని ఒక పాత్ర అనకూడదు. ఒక యువతి. యువతులందరికీ ఆదర్శవంతమైన యువతి. అందుకే ఈమెపై వ్రాసిన వ్యాసానికి 'ఇప్పుడు జమీను నిండా జమీల్యాలే' అని శీర్షిక పెట్టారు సహజ. చింగీజ్ ఐత్ మాతోవ్ అరవైఏళ్ల క్రిందట వ్రాసిన ఈ నవల ఇప్పటికీ ఇష్టంగా చదివే నవల. కుటుంబానికి కట్టుబడి ఎంత చేసినా గుర్తింపు లేని చోట తనతో భావ సారూప్యం వున్న వ్యక్తితో వెళ్లిపోయింది జమీల్యా.

చేపలు పట్టే బెస్త పిల్ల మర్యుత్కా సైన్యంలో చేరి మగవాళ్లతో కలిసి పని చేసి

నలభై మంది శత్రువుల్ని చంపుతుంది. నలభై ఒకటవ వాడు గురి తప్పి బందీగా చిక్కుతాడు. అతని బాధ్యత తీసుకుని అతనితో పాటు ఒంటరిగా ప్రయాణాలు చేసిన మర్యుత్కా అతనితో ప్రేమలో పడుతుంది. జబ్బు పడ్డప్పుడు సేవలు కూడా చేస్తుంది. కానీ విప్లవకారిణిగా తన విధిని మరచిపోదు. అతన్ని కాల్చివేస్తుంది. ఈ సారి గురి తప్పదు. కానీ ఆమె కూడా కాల్చుకుని చనిపోతుంది.

1942 మే. జర్మన్ పైశాచికత్వాన్ని అనుభవిస్తున్న రష్యా జాతీయాభిమానంతో మహాద్రిక్తంగా ఉంది సీనియర్ సార్జెంట్ 'ఫెదోత్వస్కావ్' యూనిట్లో విధి నిర్వహణ కోసం మొత్తం సీనియర్ సార్జెంట్ 'ఫెదోత్వస్కావ్' యూనిట్లో విధి నిర్వహణ కోసం మొత్తం మహిళలతో కూడిన ఒక దళంలోని ఆరుగురు వీర వనితలు, జర్మన్ సైనికులను పట్టుకోవడానికి వారు పడిన కష్టాలు త్యాగాలు 'ప్రశాంత నిశ్శబ్ద ఉషోదయాలు'లో!

మనిషి జీవితంలో యుద్ధం అనివార్యం కాని రోజు కోసం యుద్ధం చేయమని తొల్గొనాయ్, 'తల్లి భూదేవి' నవల ద్వారా ప్రపంచానికి సందేశాన్ని పంపించింది. జమీల్యా నవల వ్రాసిన చింగీజ్ ఐత్ మాతోవ్ వ్రాసిన తల్లి భూదేవి నవలలోని తొల్గొనాయ్, భర్తా, ముగ్గురు బిడ్డలూ యుద్ధంలో మరణిస్తే ఊరిలోని బిడ్డలకోసం ఆలోచించింది. కోడలు కోసం ఆలోచించింది. కోడలు వంచనకు గురై గర్భం దాల్చి ఎవరికో కన్న బిడ్డను కూడా స్వంత మనవడిలాగే పెంచింది. బిడ్డల్ని ప్రేమించడం, పొలాలను పండించడం, శ్రమించడం మాత్రమే కాదు, దేశం గురించి, వున్న ఊరు గురించి, పక్క మనుషుల గురించి ఆలోచించడం, ఆ నాటి సోవియెట్ విప్లవం నేర్పిన ఆచరణ అనుకోబుద్ధి అవుతుంది. సమిష్టి ఆలోచన, సమిష్టి ఆచరణ రోజులవి. వాటికోసం కన్నకలలా, చేసిన పోరాటాలు, ఉద్యమాలు, వాటిని సాకారం చేసుకోవడంలో స్త్రీలు

భాగస్వామ్యం వారి ధైర్య సాహసాలు, వారికి కల విశ్వప్రేమ, త్యాగనిరతి, నిబద్ధతలకు ఈ వ్యాసాలు అద్దం పడతాయి.

ఇటువంటి స్త్రీలు మన సాహిత్యంలో లేరా? ఉన్నారు. మహా రచయిత్రి మహాశ్వేతాదేవి సృష్టించిన నుజాత, ముందొక భద్రమహిళ. కొడుకును పోగొట్టుకున్న తల్లి. ఆ కొడుకు మరణానికి కారణాలు శోధించిన తల్లి. ఆ యింటి మధ్య తరగతి మిథ్యాగౌరవాలకు తన కొడుకు ఎందుకు దూరంగా వుండేవాడో, అతని ధ్యేయమేమిటో, ఆ ఉద్యమం ఏమిటో - ఎందుకో, ఒక్కొక్కటిగా అర్థం చేసుకుంటూ, తన ఇంటి వాతావరణాన్ని, అందులోని కృత్రిమత్వాన్నీ కూడా అర్థం చేసుకుంటుంది. తనకు చేతనైన మార్గంలో తిరుగుబాటు చేస్తుంది. ఉద్యోగం మానక పోవడం భర్తను దూరం పెట్టడంలాంటివి చేస్తుంది. ఆ పరిణామక్రమాన్ని మహాశ్వేతాదేవి చాల

విపులంగా చూపిస్తారు ఈ నవలలో.

మరి మన ఆంధ్రులు గర్వించే పాత్ర మధురవాణి. ఆ కాలంలోనే ఆమెను అంత ఉన్నత మనస్కురాలిగా తీర్చిదిద్దినది గురజాడ. సహజీవనం సౌరభం కావాలంటే స్త్రీపురుష సంబంధాలు ఎలా వుండాలి. స్త్రీ పురుషులిద్దరికీ సమాజంతో వుండవలసిన సత్సంబంధాలు ఏమిటి అనే ఆలోచనకు పునాదులు వేసిన జానకి పాత్రని సృష్టించినది రంగనాయకమ్మ. ఆయా రచయితలూ, వారు సృష్టించిన పాత్రలూ కూడా వెలుతురు పిట్టలై ఈ వున్నతం పట్టుకున్న అరచేతుల మీదనుంచి, గుండెపై వాలతాయి. మెదడులోకి తొంగిచూస్తాయి.

ఈ వ్యాసాలూ వ్రాసిన ముగ్గురు రచయిత్రులూ, ఆయా నవలలు వ్రాసిన కాలాన్ని, అప్పటి ప్రపంచ వాతావరణాన్నీ, సమాజంలో ప్రవర్తిస్తున్న భావజాలాన్నీ విశ్లేషిస్తూ, నవలను పూర్తిగా పరిచయం

చేస్తూ, ప్రధాన స్త్రీ పాత్ర ఔన్నత్యాన్ని అన్ని కోణాలనుంచీ దీపం వేసి చూపించారు.

కళ్యాణి వ్రాసిన జానకి విముక్తి, మధురవాణి, శివలక్ష్మి వ్రాసిన ప్రశాంత నిశ్శబ్ద ఉషోదయాలు, రవ్వన్ నవలలపై సహజ వ్యాసాలు చాలా విపులంగా ఆలోచనాత్మకంగా ఉన్నాయి. ఈ వ్యాసాలనీ చాలా శ్రద్ధతో వ్రాసినవి. అవి చదివాక తప్పకుండా ఆయా నవలల్ని చదవాలనే కోరిక కలుగుతుంది. చదవాలి కూడా!

స్త్రీలెప్పుడూ ఆలోచనాపరులు, ఆచరణవాదులు. శరీరంలో రక్తమెంత సహజమో వారిలో ప్రేమ అంత సహజం. చొరవ, చురుకుతనం, సమయస్ఫూర్తి, అన్నీ వున్నా, వాటన్నిటినీ కేవలం కుటుంబానికే పరిమితం చేసుకునే సమాజానిదే దౌర్భాగ్యం. ఆ గుణాలన్నీ సహజ నదీ ప్రవాహంలా సమాజానిది సౌభాగ్యం.

(24వ పేజీ తరువాయి)

ప్రతిపాదించిన లోకాయుక్త బిల్లులోని సారాంశం. ప్రతి రాష్ట్రంలోనూ లోకాయుక్తలు ఏర్పడ్డాయి. దేశంలోని లోకాయుక్తల్లో కర్నాటక లోకాయుక్త శక్తివంతమైందిగా పేరు తెచ్చుకుంది. కర్నాటక ముఖ్య మంత్రిగా ఉన్న హెగ్డే లోకాయుక్త తీర్పువల్ల పదవిని కోల్పోయారు. ఈ లోకాయుక్తకు వచ్చే ఫిర్యాదులపై జాప్యం లేకుండా వెంటనే తీర్పులు వెలువడుతున్నాయి.

కర్నాటక లోకాయుక్తకు జస్టిస్ వై. భాస్కరరావు చైర్మన్ కాగా, ఎస్.పి గా సోనియానారంగ్ పనిచేస్తున్నారు. లోకాయుక్త కార్యాలయం నుంచి కృష్ణారావు అనే వ్యక్తి తనకు కోటి రూపాయలు ఇవ్వాలిందిగా ఫోన్ ద్వారా డిమాండ్ చేశారని ప్రజా పనుల శాఖ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ కృష్ణమూర్తి సోనియా నారంగ్ కు ఫిర్యాదు చేసి, సంబంధిత ఆధారాలనూ ఆమెకు అందజేశాడు. చైర్మన్ జస్టిస్ భాస్కరరావు కుమారుడే వసూళ్ళ ముఠాకు నేతృత్వం వహిస్తున్నాడని, ఇంకా ఈ ముఠాలో మరో

జస్టిస్ కుమారుడు అశ్వనీరావుతో పాటు, జాయింట్ కమీషనర్ సయ్యద్ రియాజ్, పాత్రికేయుడు వి. భాస్కర్, కృష్ణారావు అలియాస్ నరసింహారావు ఉన్నట్లు ఆమె విచారణలో తేలింది. ఈ ముఠా 3 ఫోన్ల ద్వారా లంచావతారులైన అధికారులతో మాట్లాడి ఒప్పందం కుదుర్చుకునేవారు. వీరిపై కేసు నమోదు చేసేందుకు సిద్ధమయ్యారు సోనియా నారంగ్.

అశ్వనీ ముఠా లోకాయుక్త లోని అవినీతి అధికారులకు ఫోన్ చేసి లోకాయుక్తకు అందిన ఫిర్యాదుల వివరాలు తెలుసుకుంటారు. ముఖ్యంగా రెవిన్యూ, ఎక్సైజ్, రవాణా శాఖలు, బెంగుళూరు నగరపాలక సంస్థను లక్ష్యంగా వీరు ఎంచుకున్నారు. లోకాయుక్త అధికారులు విధుల నిర్వహణకు బయటకు వెళ్లిన సమయంలో అవినీతి అధికారులను తమ వద్దకు రప్పించుకుంటారు. ఆరోపణల తీవ్రతను బట్టి 25 లక్షల నుంచి కోటి రూపాయల వరకు వసూలు చేస్తారు. ఇప్పటివరకు 125 కోట్లు వసూలు చేసినట్లు

తేలింది. తహసీల్దార్ల దగ్గర్నుంచి ఐఏఎస్ అధికారుల వరకు వీరికి మామూళ్లు సమర్పించుకున్న వారిలో ఉన్నారు.

తన పై అధికారి కుమారుడిపైనే కేసు నమోదు చేయడానికి సైతం ఏమాత్రం వెనుకాడని సోనియానారంగ్ గతంలోనూ తన విధి నిర్వహణలో సాహసోపేతంగా వ్యవహరించారు. భాస్కరరావు తన కార్యాలయ సిబ్బందిపై వచ్చిన ఆరోపణలపై విచారణ జరిపేందుకు ఈ కేసును సిబిఐకి అప్పగించి, ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న వారిలో తన కుమారుడు ఉన్నందున తాను లోకాయుక్త చైర్మన్ వదలి నుంచి వైదొలగుతున్నట్లు ప్రకటించారు.

సోనియా నారంగ్ గుండె ధైర్యం మేరుపర్వతం లాంటిది. మెగసెసె అవార్డు గ్రహీత అయిన సోనియా నారంగ్ కు పేరు రావడానికి ఆమె నిజాయితీ, ధైర్య సాహసాలే కారణం. కిరణ్ బేడీ, సోనియా నారంగ్ వంటి మహిళా ఉద్యోగులు వేలకొలది తయారవ్వాలని ఆకాంక్షిద్దాం.

ఉద్యమాల బాటలో...

జాతీయ నాయకుల ఫోటో ఎగ్జిబిషన్: ఆగస్టు 14వ తేదీన జాతీయోద్యమ నాయకుల ఫోటో ఎగ్జిబిషన్ విజయవాడ లోని మాకినేని బసవపున్నయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో జరిగింది. యువ పురస్కార్ అవార్డ్ గ్రహీత పింగళి చైతన్య ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు. ప్రముఖ రచయిత్రి మందరపు హైమావతి, నాగార్జున యూనివర్సిటీ జర్నలిజం కో-ఆర్డినేటర్ అనిత, డి.రమాదేవి, కె. స్వరూపరాణి, పి మురళీకృష్ణ, వరప్రసాద రావు పాల్గొన్నారు.

మద్య వ్యతిరేక పోరాట ఐక్య వేదిక ది.2-9-17న ముఖ్యమంత్రికి బహిరంగ లేఖ రాసింది. 2వ తేదీన జరిగిన సమావేశంలో సెప్టెంబరు 15న విజయ వాడలో భారీ ర్యాలీ నిర్వహించాలని తీర్మానించడమైనది.

5-9-17న పత్రికా సమావేశం నిర్వహించి బహిరంగ సభ కరపత్రాలను విడుదల చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ కార్యదర్శి డి.రమాదేవి, ఎన్.ఎఫ్.ఐ.డబ్ల్యు కార్యదర్శి దుర్గా భవాని, పి.ఓ.డబ్ల్యు నాయకులు పద్మ, ఎ.ఐ.పి.ఓ.డబ్ల్యు కార్యదర్శి నాగమణి, సి.యం.ఎస్ నాయకులు సిపోరా తదితరులు పాల్గొన్నారు.

మద్యంపై :విశాఖ నగరం కంచర పాలెంలో జనావాసాల్లో వైన్ షాపు ప్రారంభం చొద్దంటూ 45 రోజులుగా ఐదవ, స్థానిక మహిళలు, ప్రజా సంఘాలు కలిసి పోరాటం చేస్తుండగా సిపియం నాయకురాలు, మాజీ కార్పొరేటర్ ఈశ్వరమ్మను కోర్టు స్టే ఆర్డర్ జారీ చేసిందని, రెండ్రోజులు గడువిస్తే స్టే

ఆర్డరు తెస్తామని చెప్పినా వినకుండా పోలీసులు అరెస్ట్ చేశారు. గాజువాక, ఆటోనగర్ లో పాత మద్యం షాపును రద్దుచేయాలని ఐదవ, సిఐటియు ఆధ్వర్యంలో ధర్నా చేశారు.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా రాజమండ్రి లోని గోరక్షణ పేటలో కొత్తగా మద్యం షాపు నిర్మాణం చేస్తున్న సందర్భంలో ఈ షాపుకు వ్యతిరేకంగా ఐదవ కార్యకర్తలు ధర్నా చేసి ఎక్సైజ్ ఆఫీసు, సబ్ కలెక్టరుకు మెమోరాండం ఇవ్వగా ఆ షాపుకు లైసెన్సు ఇవ్వలేదని తెలిపారు. ఈ జిల్లాలోనే కడియం, దుల్లా, వీరవరం డివిజన్ లలో మద్యం షాపులు వద్దని నెలరోజులుగా పోరాటం సాగుతున్నది.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా తణుకులో కాలేజీల్లో ర్యాగింగ్, మత్తుపదార్థాలు, మద్యంపై సదస్సు నిర్వహించారు. ఈ

కార్యక్రమంలో ఐదవ రాష్ట్ర కార్యదర్శి డి.రమాదేవి, ప్రిన్సిపల్, స్థానిక ఐదవ నాయకులు పాల్గొన్నారు. హనుమాన్ నగర్ లో బ్రాండ్ షాపు వద్దని ఐదవ, స్థానిక కాలనీ వాసుల ఆధ్వర్యంలో పోస్ట్ కార్డ్ క్యాంపెయిన్ లో భాగంగా 300 పోస్ట్ కార్డులు ముఖ్యమంత్రికి పోస్టు చేయడం జరిగింది. కలెక్టరేట్ వద్ద 40 మందితో మద్యం షాపు వద్దని ధర్నా చేశారు. ఎక్సైజ్ మంత్రి జవహర్, ముఖ్యమంత్రిగారి టోల్ ఫ్రీ నంబర్ కు ఫోన్ చేసి మద్యం షాపులు వద్దని కోరగా మరుసటి రోజు ముఖ్యమంత్రి స్పందించి జనాలకు ఇబ్బందిగా ఉన్న ప్రదేశాల్లో షాపులు పెట్టరాదని పత్రికా ప్రకటన ఇచ్చారు.

స్వాతి వైన్ షాపు తరలించాలని కోరుతూ విజయవాడ పశ్చిమ సిటీ భవానీపురం క్రాంప్టే రోడ్డు వైన్ షాపుకు భవన నిర్మాణం జరుగుతుండగా అక్కడి స్థానికులు, ఐదవ కలిసి ఆందోళన చేస్తున్నారు. అక్కడ 12 స్కూళ్లు, 2 కాలేజీలు ఉన్నాయి. హెచ్.బి కాలనీ నివాస ప్రాంతం, రైతుబజారు,

పోలీసు స్టేషన్తో చాలా ప్రశాంతంగా ఈ ప్రాంతముంటుంది. ఈ ప్రాంతంలో వైన్ షాపు వద్దని జులై 2వ తేదీన ఇక్కడి స్థానిక స్కూలు యాజమాన్యాలు, ఐదవ కలిపి పత్రికా ముఖంగా ప్రభుత్వానికి తెలియపరచారు. 4వ తేదీ స్కూలు, కాలేజీ ఐదవతో కలిసి 5 వేల మంది విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు, స్థానికులు కలిసి భవానీపురం ఎక్స్ప్రెస్ సింగిల్ స్వాతి వద్ద నుంచి చర్చి వరకు ర్యాలీగా వచ్చి వినతిపత్రం మీడియా ఆధ్వర్యంలో ఇచ్చాము. అయినా షాపుల కట్టడాలు కొనసాగిస్తూ షాపులో సరుకుని తీసి అమ్మకాలు మొదలుపెట్టారు.

ఆగస్టు 6వ తేదీన స్థానిక మహిళలు, విద్యార్థులు షాపు ముందు నిరసన చేపట్టారు. 8వ తేదీ ఆదివారం విద్యార్థులు, స్థానిక ప్రజలు 350 మందితో నిరసన చేసి షాపుపై రాళ్లను వేసి ఇక్కడ షాపు వద్ద అని హెచ్చరించి మానవహారం చేపట్టారు. స్థానిక భవానీపురం సి.ఐ వచ్చి వైన్ షాపు తాళం వేసి ఈ షాపును తీయనివ్వనని వాగ్దానం చేశారు. కాని మరుసటి రోజు షాపులో అమ్మకాలు కొనసాగాయి. స్థానికులందరూ కలిసి కృష్ణా జిల్లా ఎక్స్ప్రెస్ సి.ఐ, రాష్ట్ర ఎక్స్ప్రెస్ కమీషనర్ కలెక్టర్ గారికి, సబ్ కలెక్టర్ కి, మున్సిపల్ విభాగానికి, భవానీపురం పోలీసువారికి వినతిపత్రాల ద్వారా వారి యొక్క సమస్యను అందరి దృష్టికి తీసుకువెళ్లినారు. ఎక్స్ప్రెస్ అధికారులు

పరిశీలిస్తాము అన్నారు. కలెక్టరుగారు ఆ షాపును వెంటనే తొలగించాలని ఫోన్ ద్వారా ఎక్స్ప్రెస్ వారికి చెప్పారు. స్థానికులకు షాపు తొలగిస్తామని హామీ ఇచ్చారు. అయినప్పటికీ షాపును యధావిధిగా కొనసాగిస్తున్నారు. నిరసన చేయడానికి వెళ్తున్న మహిళలను కించపరచేవిధంగా షాపు వాళ్లు మాట్లాడటంతో ఒక్కసారిగా మహిళలు స్వాతి వైన్స్ ను ముట్టడించారు. షాపు యాజమాన్యం రెండు లక్షల యాభై వేలు దొంగతనం చేశారని కేసులు పెట్టి ఐదవ నాయకులు జి.పాలవల్లి ఎమ్.విశాలాక్షి, కె.శేషమణి, స్థానికులు విజయ భాస్కర్లను అరెస్ట్ చేసి 8 రకాల కేసులను బనాయించారు. పోలీసులు అతి ఉత్సాహం చూపించి ప్రతి ఇంటికి, స్కూళ్లకు, అపార్ట్ మెంట్లకు వెళ్లి బెదిరించారు. ఇలా చేయటాన్ని ఖండిస్తూ మహిళా సంఘాలన్నీ కలిసి మద్యవ్యతిరేక పోరాట కమిటీగా కలెక్టర్ ను కలవగా షాపులు తొలగిస్తాము, కేసులను పరిశీలిస్తామని హామీలిచ్చారు.

కానీ వారం రోజులకే షాపులో అమ్మకాలు కొనసాగిస్తూ స్థానికులను షాపు యాజమాన్యం దొంగచాటున బెదిరించ సాగారు. ఇలా చేయడంతో స్థానికులలో ఆందోళనలు మొదలైనవి. మరల సమస్య తీవ్రత పెరుతోంది. షాపు యాజమాన్యం నుంచి పోలీసులనుండి బెదిరింపులు పెరుగుతున్నాయని కొంతమంది మహిళలు, స్కూలువారు ఆవేదన వ్యక్తం చేయడంతో మద్య వ్యతిరేక పోరాట కమిటీ కలిసి షాపు తొలగించాలని ఆందోళన చేపట్టారు. కొంతకాలం ఈ షాపు అమ్మకాలను నిలిపివేశారు. తిరిగి అమ్మకాలు ప్రారంభించారు. ఆందోళన కొనసాగుతోంది. జగ్గయ్యపేటలోని షేర్ మహమ్మద్ కాలనీలో 2 నెలలుగా మద్యం షాపు తొలగించాలని 60 మందితో ధర్నా చేస్తున్నారు.

ప్రకాశం జిల్లా ఒంగోలు, మద్దిపాడుల్లో మద్యం షాపులు వద్దని 55 మందితో ధర్నా చేసి మద్దిపాడులోని ఎమ్.ఆర్.ఒ ఆఫీసు, ఒంగోలులోని ఎక్స్ప్రెస్ ఆఫీసులో మెమోరాండం ఇచ్చారు. ప్రస్తుతానికి షాపు పెట్టడం లేదు.

నెల్లూరు జిల్లా బాలాజీ నగర్ లో మద్యం మత్తు పదార్థాలు, బెట్టింగ్ లపై ప్రెస్ మీట్ జరిగింది. ఐదవ కార్యదర్శి డి. రమాదేవి

మాట్లాడుతూ జాతీయ రహదారుల నుండి తొలగించిన మద్యం దుకాణాలను జనావాసాలకు మార్పు చేయటం సరికాదన్నారు. మద్యం మత్తులో బిడ్డలపై అత్యాచారం చేస్తున్న దౌర్భాగ్య ఘటనలు చోటుచేసుకుంటున్నాయని, మద్యం దుకాణాలను క్రికెట్ బుకీలను, మాదక ద్రవ్యాలను అరికట్టుటకు తగు చర్యలు చేపట్టాలన్నారు.

కృష్ణా జిల్లా తూర్పు నియోజక వర్గం ప్రసాదంపాడులో మద్యంషాపుకు వ్యతిరేకంగా రెండు నెలలుగా ఉదయం 10 గంటల నుండి రాత్రి 11 గంటల వరకు శిబిరంలో కూర్చుని అమ్మకాలు సాగనివ్వటం లేదు. ధర్నా చేస్తున్నారు. పెడనలో కూడా గత పదిహేను రోజులుగా ధర్నా చేసి జిల్లా కలెక్టరుకు, ఎక్సైజ్ అధికారులను కలిసి మెమోరాండం ఇచ్చారు. చల్లపల్లిలో మద్యం పాలసీపై, మద్యం వలన అనారోగ్యం అనే విషయంపై సదస్సు 60 మందితో జరిగింది. పెడన, గన్నవరంలో గతంలో ధర్నా చేయటం వలన షాపులు సీల్ చేశారు. పెడనలో తదుపరి నెలా పదమూడు రోజులకు షాపు ఓపెన్ చేయగా కలెక్టరు, ఎక్సైజ్ ఆఫీసరుకు ఐదవ కమిటీ మెమోరాండం ఇవ్వటం జరిగింది.

గుంటూరు పట్టణం సుద్దపల్లి డొంకలో జనావాసాల మద్య బార్ షాపులు ఏర్పాటు చేయడాన్ని వ్యతిరేకంగా స్థానిక మహిళలు, ఐదవ కలసి 60 రోజులగా అనేక పోరాటాలు చేస్తున్నారు. ప్రతి ఆదివారం మద్యానికి వ్యతిరేకంగా నిరసన తెలియజేస్తున్నారు. గ్రీవెన్స్ లో అనేకసార్లు అధికారులను కలిసి వాళ్ల సమస్యను మొరపెట్టుకున్నారు. అధికారుల నుండి ఎటువంటి హామీ రావటం లేదు. ముఖ్యమంత్రి

సచివాలయానికి కూడా వెళ్లి వచ్చారు. అయినా సమస్య పరిష్కారం అవడం లేదు. అయినా పట్టువదలకుండా షాపులను పెట్టనివ్వకుండా అనేకరూపాల్లో అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు.

సత్తెనపల్లిలో కూడా 22 రోజులు రాజీవ్ గాంధీ కూరగాయల మార్కెట్ వద్ద అనేక రూపాల్లో నిరాహార దీక్షలు చేశారు. బ్యానర్ మీద సంతకాల సేకరణతో ప్రారంభించి స్థానిక మహిళలతో ముగ్గుల పోటీలు, వంటా వార్పు, స్కూలు విద్యార్థులతో, కాలేజీ విద్యార్థులతో, ప్రజా బ్యాలెట్, క్యాండిల్ ప్రదర్శన నిర్వహించారు. ఎక్సైజ్ సిఐ స్వయంగా టెంట్ వద్దకు ఇక్కడ షాపుకు లైసెన్సు ఇవ్వడంలేదు, మీరు టెంట్ తీసేయవచ్చని హామీ ఇచ్చారు. విజయోత్సవ సభ జరిపి 'మద్యం మీద యుద్ధం' నాటిక వేసి కళారూపాల ప్రదర్శన ఇచ్చారు. నుదురుబాడు స్టేషన్ వద్ద మద్యం షాపు వద్దని ఎక్సైజ్ ఎ.డి.పిని కలిసి మెమోరాండం ఇవ్వగా దానిని పరిశీలించిన డి.పి అక్కడి షాపుకు లైసెన్స్ ఇవ్వమని హామీ ఇచ్చారు. కుంకలగుంటలో ఈ.ఎన్.ను కలిసి దళితుల ఇళ్ల వద్ద పెట్టనీయకుండా చేశారు. సత్తెనపల్లి 12వ వార్డులో మహిళలు 20 రోజులురాత్రిళ్లు నిద్రాహారాలు మాని ఇళ్లను వదిలి మద్యం షాపు ముందు టెంట్ వేసుకొని షాపును పెట్టకుండా అడ్డుకున్నారు. వినుకొండలో కూడా బ్రాండ్ షాపు పెట్టకుండా అడ్డుకున్నారు. మంగళగిరిలో కూడా మద్యం షాపును తీసివేసే వరకు ఆందోళన చేశారు.

గ్యాస్ ధర పెంపుపై: విజయవాడ పశ్చిమ సిటీలో గ్యాస్ ధర తగ్గించాలని 8 కేంద్రాల్లో 200 మందితో ధర్నా చేశారు.

33 శాతం రిజర్వేషన్లపై : కృష్ణా జిల్లా తూర్పు నియోజక వర్గంలో మహిళలకు 33 శాతం రిజర్వేషన్లపై గన్నవరం, యనమడల కుదురు, కూచిపూడిలో సిపియం నిర్వహించిన సభల్లో మహిళలు పెద్ద సంఖ్యలో పాల్గొన్నారు.

అనంతపురం జిల్లాలో మహిళలకు 33 శాతం రిజర్వేషన్లు కల్పించాలని ప్రెస్మీట్ పెట్టి ప్రభుత్వ దృష్టి తీసుకెళ్లడం జరిగింది. ఈ ప్రెస్మీట్లో కార్యదర్శి డి.రమాదేవి పాల్గొన్నారు.

హింసపై : విశాఖ జిల్లా తగరపు వలసలో ఆగస్టు 19వ తేదీన ప్రేమోన్మాది పతివాడ హరి సంతోష్ చేతిలో అతి కిరాతకంగా బలైన రుక్మిణి (రూప), అక్కను రక్షించబోయి రూప తమ్ముడైన ఉపేంద్ర కూడా మరణించాడు. ఈ కుటుంబానికి ప్రభుత్వం వెంటనే నష్టపరిహారం చెల్లించాలని ఐదవ్యా ఆధ్వర్యంలో యువతీ యువకులతో ర్యాలి నిర్వహించి అంబేద్కర్ కూడలిలో నివాళులర్పించారు. ఈ కార్యక్రమానికి జిల్లా అధ్యక్షురాలు కె.ద్రాక్షాయణి, కార్యదర్శి కె.నాగరాణి పాల్గొన్నారు. పద్మనాభ మండలం అనంతపురంలో జూలై 9వ తేదీన ప్రేమోన్మాది పెళ్లైన యువతిపై అత్యాచారం చేసి చంపి అర్ధరాత్రి నూతిలో పడేశాడు. దోషులను అరెస్ట్ చేసి కఠినంగా శిక్షించాలని ఐదవ్యా, ప్రగతి శీల మహిళా సంఘం ఆధ్వర్యంలో విశాఖ జి.ఎమ్.సి గాంధీ విగ్రహం వద్ద ధర్నా చేసి కలెక్టర్కు మెమోరాండం ఇవ్వటం జరిగింది.

విజయనగరం టౌన్లో ఒక కానిస్టేబుల్ అదనపు కట్నం కావాలని, ఆడపిల్ల వద్దని 5 నెలల గర్భిణీ అయిన భార్య పొట్టపై కాలితో తన్నగా హాస్పటల్లో చేరిన ఆమెకు ఐదవ్యా మద్దతుగా నిలిచి కలెక్టర్కు మెమోరాండం ఇవ్వడం ఆ పోలీసు కానిస్టేబుల్పై కేసు పెట్టించటం జరిగింది. మెల్లిమర్లలో పెళ్ళయిన 5 నెలల తరువాత భర్త భార్యపై కిరోసిన్ పోసి చంపేస్తే ఐదవ్యా అతనిమీద కేసు పెట్టించి అరెస్టు చేయించింది.

గోరఖ్పూర్ ఘటనపై సంతాపం: అనంతపురంలో

బాలల సంఘం, ఐదవ్యా కలసి గోరఖ్పూర్లో మెదడువాపు వ్యాధితో హాస్పిటల్ చేరిన 73 మంది చిన్నారులు ఆక్సిజన్ అందక మరణించినవారికి అశ్రు నివాళులర్పించారు. కాకినాడ, తిరుపతి, ఏలూరులో ఐదవ్యా ఆధ్వర్యంలో కొవ్వొత్తుల ర్యాలీ నిర్వహించి నివాళులర్పించారు.

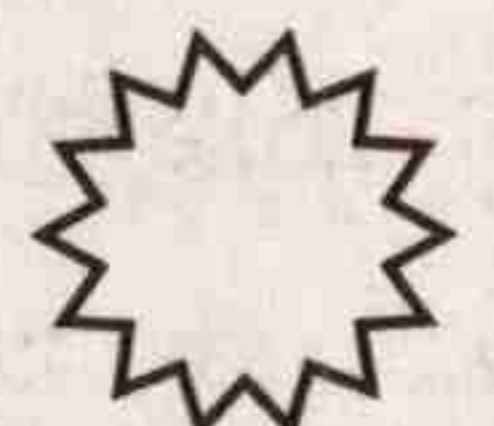
స్థానిక సమస్యలు: పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా యలమంచిలిలో మంచినీరు సక్రమంగా సరఫరా జరగడం లేదని పోరాటం చేసి త్రాగునీరు వచ్చేవిధంగా సమస్యను పరిష్కరించుకున్నారు.

అభినందన : అనంతపురం జిల్లాలో టేబుల్-టెన్నిస్, హ్యాండ్ రైటింగ్, పెయిటింగ్లో గోల్డ్మెడల్స్ వచ్చిన సందర్భంగా గెలుపొందిన విద్యార్థులకు మెమెంటోలు ఇచ్చి అభినందించటం జరిగింది.

వర్ధంతి: రాజేశ్వరమ్మ గారి ప్రధమ వర్ధంతి సభ ది. 4-9-17న కాటూరులో జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో

సి.పి.యం రాష్ట్ర కార్యదర్శి పి.మధు, ఐదవ్యా కార్యదర్శి డి.రమాదేవి, భిక్షావతి, గౌతమ్ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ ప్రొఫెసర్ శివప్రసాద్, సి.హెచ్. బాబూరావు, రఘు, స్వరూపరాణి, జయమ్మ, బంధు మిత్రులు, మహిళా సంఘం కార్యకర్తలు పెద్ద యెత్తున పాల్గొన్నారు. ఈ సభకు శ్రీమతి జోయా అధ్యక్షత వహించగా కుమార్తె డా॥జ్యోతి అందరికీ ధన్యవాదాలు తెలియచేశారు.

ప్రకాశం జిల్లా చినగంజాంలో మద్యం షాపులు తొలగించాలని ఎమ్మెల్యేతోకి వివశిపత్రం అందజేస్తున్న విద్యార్థి నాయకులు

గోరఖ్ పూర్ లో పసిబడ్డల మరణాలకు కాకినాడలో నివాళి అర్పిస్తున్న విద్యార్థినులు

మద్యం షాపు తరలించాలని గుంటూరు సుద్దపల్లి డొంక మహిళల ధర్మా

ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని గోరఖ్ పూర్ చిన్నారుల మరణానికి నిరసనగా తిరుపతిలో కొవ్వొత్తుల ప్రదర్శన

తణుకులో మద్యం, మత్తు పదార్థాలు, ర్యాగింగ్ లపై విద్యార్థి అవగాహన సదస్సు

ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని గోరఖ్ పూర్ చిన్నారుల మరణానికి నిరసనగా అనంతపురంలో కొవ్వొత్తుల ర్యాలీ

ఏలూరు హనుమాన్ నగర్ లో మద్యం షాపు తొలగించాలని వివశిపత్రం అందజేస్తున్న విద్యార్థి నాయకులు

విజయవాడ భవానీపురంలో మద్యం షాపును తొలగించాలని వివశిపత్రం అందజేస్తున్న విద్యార్థి నాయకులు

జాతీయోద్యమ నాయకుల ఫోటో ఎగ్జిబిషన్ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న పింగళి చైతన్య, అనిత, ఎం.హైమావతి, డా.సుధాకర్ తదితరులు

విజయవాడలో గెటే లంకేశ్ హత్యను ఖండిస్తూ జర్నలిస్టులు, ప్రజాసంఘాల ర్యాలీ - మాట్లాడుతున్న విద్యా కార్యదర్శి డి.రమాదేవి

33 శాతం రిజర్వేషన్ల చట్టం వెంటనే చేయాలని మహిళా సంఘాల చర్చా వేదిక

సెప్టెంబర్ 15 ర్యాలీ కరపత్రం విడుదల చేస్తున్న మహిళా సంఘాల నాయకులు

గరకపర్త దళితులకు న్యాయం చేయాలని నిరాహార దీక్షలు : విద్యా సంఘభావం

ప్రమాన్యది ఘాతుకానికి బలైన రుక్మిణి కుటుంబానికి న్యాయం చేయాలని విద్యార్థులతో కలిసి విద్యా నాయకుల ధర్నా

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	CMV01 A162
పుస్తకం పేరు	చైతన్యయానానా
తారీఖు	21-8-2023
మొదట అట్ట	Yes
వెనుక అట్ట	Yes
మొత్తం పేజీలు	41
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
ఖాళీ పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినది	Mounika
పేజీలు విడదీసినది	Mounika
పూన్ చేసినది	Sandhya
పరీక్ష చేసినది	RAMYA
పేజీలు పరిశీలించినది	
టైటింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పూన్ చెయ్యబడింది	
తప్పులు	
పరిస్థితి	Good No